

สัญญาเลขที่ RDC5140008

ผลการดำเนินโครงการ

ระหว่างวันที่ 1 กันยายน 2551 ถึง 31 มกราคม 2553

ชุดโครงการวิจัย

“เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน
และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่าย 4

โดย

โครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ

บทสรุปผู้บริหาร

สถาบันรามจิตติภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ดำเนินงานภายใต้ชุดโครงการ “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษา โครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (รามจิตติระยะที่ 3)” โดยในรอบ 17 เดือนที่ผ่านมา (กันยายน 2551 – มกราคม 2553) สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานโครงการฯ ได้ดำเนินงานที่สำคัญๆ ดังนี้

5 ผลงานเด่น

1. งานพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณ่เด็กและเยาวชนร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันรามจิตติภายใต้การกำกับของมูลนิธิภูมิปัญญา ร่วมกับกองทุนคุ้มครองเด็ก และศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ “โครงการความร่วมมือเพื่อการติดตามและพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณ่เด็กและเยาวชน (Child Watch)” โดยมีการลงนามในสัญญาโครงการไปเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2552 ที่ผ่านมานับเป็นก้าวสำคัญในการผลักดันให้ Child Watch เข้าสู่ระบบงานกระทรวงพม. และขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาระบบเฝ้าระวังร่วมกับพมจ./การใช้ประโยชน์ของหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น

2. งานสร้างผลกระทบจากข้อมูลสภาวะการณ่เด็กและเยาวชน ซึ่งข้อมูลสภาวะการณ่เด็กและเยาวชนจากโครงการ Child Watch ถือเป็นข้อมูลมีพลังและสร้างผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างและถูกนำไปใช้อ้างอิงอย่างแพร่หลายในหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและพัฒนาเด็กและเยาวชน ก่อให้เกิดโครงการและกิจกรรมดีๆ ทั้งยังเป็นการเปิดพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน อาทิ เช่น “โครงการบ้านหลังเรียน” ที่ภายหลังมีภาคีหลักที่จะเข้ามาหนุนเสริมงานในพื้นที่ คือสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 4 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 11 จังหวัด และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 5 ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 19 จังหวัด นอกจากนี้โครงการบ้านหลังเรียนยังขยายผลไปในรูปแบบต่างๆ ปัจจุบันโครงการบ้านหลังเรียนได้ขยายผลไปไม่ต่ำกว่า 30 แห่งทั่วประเทศ

3. การเชื่อมงานสกว.เข้ากับภาคี สถาบันรามจิตติร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) กระทรวงวัฒนธรรม ลงนามใน “โครงการความร่วมมือเพื่อการวิจัยและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของสังคมไทย ระยะที่ 1” โดยมีวัตถุประสงค์ประการแรกคือวิจัยและติดตามสภาวะการณ่ทางวัฒนธรรมของประเทศ ประการที่สองคือการสร้างหลักสูตรโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรมและการให้ทุนอุดหนุนสถานศึกษาเพื่อการทำหนังวัฒนธรรม ในส่วนนี้ได้เชื่อมเอา

งานของสกว.คือ โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเข้ากับการให้ทุนยูววิจัยจากโรงเรียนต่างๆ ที่มีความสนใจเพื่อสร้างหนึ่งวัฒนธรรมนำเสนอผลงานการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง ปัจจุบันได้จัดอบรมหลักสูตรโรงเรียนทำหนึ่งวัฒนธรรมไปแล้ว 3 รุ่น ซึ่งได้รับการตอบรับจากครูและนักเรียนที่เข้าร่วมเป็นอย่างดี และประการสุดท้ายคือการนำผลการวิจัยมาผลิตสื่อสารคดีเพื่อการรณรงค์ทางวัฒนธรรม โดยในระยะที่นี้ 1 ได้รับงบประมาณกว่า 5 ล้านบาท และในปีพ.ศ. 2553 นี้คาดว่าจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทางสวช. เพื่อขยายผลการดำเนินโครงการเพิ่มมากขึ้นจากเดิม 2 แห่งเป็น 8 แห่ง อันจะทำให้โครงการโรงเรียนทำหนึ่งวัฒนธรรมสามารถไปถึงเด็กและเยาวชนในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งครอบคลุมภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีการริเริ่มพัฒนาโครงการยูววิจัยที่ต่อยอดจากโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของสกว. ไปสู่การขับเคลื่อนการเปิดพื้นที่การเรียนรู้ท้องถิ่นให้กับเด็กและเยาวชนในอีกหลายภูมิภาค เช่น โครงการยูววิจัยสังคมและวัฒนธรรมในภาคเหนือ โครงการยูววิจัยมัลลเทศกัในภาคใต้ เป็นต้น

4. งานความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการโดยสถาบันรามจิตติได้เข้าไปมีบทบาทในฐานะผู้ประสานงานให้กับโครงการภายใต้ชื่อ “สำนักงานประสานงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้” เกิดชุดโครงการ 5 ชุด ได้แก่ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมการมีงานทำและเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูและคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพหุวัฒนธรรมศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จในช่วงที่ผ่านมาอย่างน้อย 8 โครงการ ปัจจุบันเกิดเครือข่ายโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกว่า 200 โรงเรียน มีเครือข่ายครูกว่า 2,000 คน และนักเรียนกว่า 20,000 คน เข้าร่วมในโครงการ และกำลังพัฒนาโครงการใหม่ๆ และการขยายกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษาให้มากขึ้น

5. การเข้ามาสนับสนุนต่อยอดการทำงานด้านเด็กและเยาวชนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพในโครงการ Child Watch ก่อให้เกิดการทำงานด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่สำหรับเด็กและสร้างกลไกระบบเฝ้าระวังสภาวการณ์เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในปีที่ผ่านมาได้ดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดน่าน 23 จังหวัด ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ นอกจากนี้ยังได้เปิดเวทีพูดคุย ระดมความคิดทั้งจากหน่วยงานระดับภาค หน่วยงานระดับจังหวัด ไปจนถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจนเกิดเป็น “**เมนูการพัฒนาเด็ก**” อาทิเช่น โครงการบ้านหลังเรียน, โครงการถนนเด็กเดิน, Books Mobile, การจัดทำ Child Watch ตำบล, โฮงเฮียนจาวบ้าน เป็นต้น ซึ่งได้ก่อให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ตามมาอีกมากมาย อาทิเช่น ความร่วมมือในการกำหนดร่างมาตรฐานกลางเพื่อการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ด้านการพัฒนาเด็กร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย ความร่วมมือกับองค์กรยูนิเซฟ (UNICEF) เพื่อจัดทำคู่มือการพัฒนาเด็กและเยาวชน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ภายใต้แนวคิดยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่สำหรับเด็ก ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาข้อเสนอโครงการ

4 บทเรียนเด่น

จากการดำเนินงานโครงการ “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และ การศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3) พบว่าบทเรียนที่สำคัญอันส่งผลให้การดำเนินงานมี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีนั้น เกิดจากบทเรียนอันสำคัญคือ **“ยุทธศาสตร์ 4 พลัง”** อันได้แก่ **พลังการบูรณาการ** ประกอบไปด้วยการบูรณาการเชิงพื้นที่การทำงาน และการบูรณา การในโจทย์สำคัญในการเชื่อมต่อกับงานเชิงระบบและโครงสร้างของกระทรวงต่างๆ **พลังการประสาน เชื่อมโยง** ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ การเชื่อมคน การเชื่อมความรู้ การเชื่อมทรัพยากร และการเชื่อม งาน **พลังการขับเคลื่อนคู่ขนาน** ทั้งในมิติแนวตั้งและมิติแนวนอน และ**พลังการสร้างนักวิจัย** เพื่อการ พัฒนา สร้างเครือข่าย และหนุนเสริมการทำงาน

นอกจากบทเรียนดังกล่าวแล้ว ยังพบว่า การทำงานประสานเครือข่ายด้านเด็ก เยาวชนและ การศึกษาประสบความสำเร็จอย่างยิ่งด้วยการขับเคลื่อนความรู้ที่ไปพร้อมๆ กับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดการความรู้ที่ดี

บทเรียนดังกล่าวในข้างต้น นอกจากจะเป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนา กลไกขับเคลื่อนของสถาบันรามจิตติที่จะเข้าไปสนับสนุนงานพัฒนาจังหวัดในภาพรวมของสกว.แล้ว ใน ขณะเดียวกันก็เข้าไปผลักดันให้เกิดการพัฒนาจังหวัดในเชิงลึกในมิติเด็กและเยาวชนอีกด้วย

สารบัญ

	หน้า
■ ความเป็นมาและความสำคัญ	1
■ วัตถุประสงค์ของชุดโครงการ	3
■ รายละเอียดการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการในแต่ละด้าน	3
■ บทสรุป : บทเรียนและข้อค้นพบจากยุทธศาสตร์การดำเนินงาน	30
■ การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน	36
■ สรุปกิจกรรมในรอบ 17 เดือนที่ผ่านมา	41
■ สรุปงานเชิงปริมาณ	42
■ อุปสรรค	43
■ ข้อเสนอแนะ	44
■ ข่าวด่วนในรอบ 17 เดือน	46
■ การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	71
■ สื่อสารคดี	83

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ชุดโครงการวิจัยเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3) เป็นผลสืบเนื่องมาจากโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติที่เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2547 โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อรับผิดชอบการจัดการเครือข่ายการวิจัยด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาให้แก่สกว. รวมถึงการเชื่อมต่อการทำงานกับองค์กรต่างๆ ในอันที่จะนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์และสร้างผลกระทบในวงกว้างทั้งในระดับของการพัฒนาโยบายด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษา ตลอดจนระดับปฏิบัติในรูปของการขยายเครือข่ายองค์กรระดับท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างและใช้ความรู้จากการวิจัยเพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาซึ่งในการดำเนินงานระยะที่ 1 ครอบคลุมระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2550 และระยะที่ 2 พ.ศ. 2550-2551 ซึ่งสถาบันรามจิตติได้ดำเนินงานตามภารกิจประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ในระยะที่ 3 นี้ชุดโครงการวิจัยเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชนและการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ ได้ดำเนินการมาจนครบกำหนด 17 เดือนเพื่อรายงานปิดโครงการแก่สกว. ซึ่งสถาบันรามจิตติได้ดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากสกว.เป็นอย่างดี โดยในด้านของการบริหารจัดการเครือข่ายวิจัยด้านเด็กและเยาวชน นอกจากโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่มีนักวิจัยทั้งระดับภาคและระดับจังหวัดเข้ามาเกี่ยวข้องกว่า 300 คนทั่วประเทศแล้ว สถาบันรามจิตติยังได้เข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและหนุนเสริมการทำงานของเครือข่ายวิจัยของสกว. อาทิ โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โครงการเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต สำนักงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สคต.) ฯลฯ ซึ่งได้ดำเนินงานลุล่วงจนเกิดผลกระทบสูงทั้งในแง่การสร้างฐานข้อมูลงานวิจัยระดับชาติ ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ที่ตอบสนองความพยายามปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนาเด็กและเยาวชน และยังเกิดเครือข่ายนักวิจัยรุ่นใหม่ ๆ ที่มาจากการให้การสนับสนุน

ในส่วนของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พื้นที่ด้านเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น การนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดซึ่งถือเป็นข้อมูลที่มีพล้อย่างมากไปใช้ในการขับเคลื่อนและผลักดันให้ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ปฏิบัติงานขับเคลื่อนและเฝ้าระวังสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน โดยนอกจากหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ จะให้การยอมรับให้เป็นฐานข้อมูลด้านเด็กและเยาวชนระดับชาติแล้ว โครงการ Child Watch ยังสามารถดึงองค์กรภาคีต่าง ๆ ให้เข้ามาร่วมสนับสนุนงานของโครงการ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เข้ามาร่วมสนับสนุนงานขับเคลื่อนเชิงพื้นที่กว่า 100 ล้านบาทเป็นเวลา 3 ปี (ปี2550-2552) นอกจากนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ได้เข้ามาสนับสนุนการขยายผลพื้นที่ดี “บ้านหลังเรียน” โดยร่วมกับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น (อปท.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคอีสานตอนบน

นอกจากนี้ สถาบันรามจิตติยังได้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการกับกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานประสานงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สคตต.), กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ (โครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมระดับจังหวัด), กระทรวงวัฒนธรรม (โครงการความร่วมมือเพื่อการวิจัยและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของสังคมไทย), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศึกษาเชิงพื้นที่”) และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (โครงการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง) เป็นต้น ทำให้เกิดภาพลักษณ์ใหม่ของ สกว. ในฐานะแกนประสานงานวิจัยและขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชน

ในส่วนของการเสริมพลังการขับเคลื่อนงานวิจัยด้วยสื่อสารคดีของฝ่ายสารคดีสถาบันรามจิตติที่ทำการผลิตสารคดีงานวิจัยให้แก่ สกว. อย่างต่อเนื่อง เช่น สารคดีเรื่อง “โครงการติดตามสภาวะการเด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch)” สารคดีเรื่อง “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เส้นทางสู่นาคคต” สารคดีเรื่อง “ยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่ระดับท้องถิ่น” ฯลฯ สื่อสารคดีเหล่านี้นอกจากจะมีส่วนช่วยในการสร้างพลังในการขับเคลื่อนงานวิจัยให้ไปสู่การปฏิบัติแล้ว ยังสามารถใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ช่วยสร้างความเข้าใจในงานได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ส่งผลให้ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานได้ให้ความสนใจที่จะเข้ามาร่วมลงทุนสร้างสารคดีเพื่อเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณะ เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเข้ามาร่วมให้ทุนสนับสนุนกิจกรรม “โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” แก่โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ทาง สกว. ให้การสนับสนุนอยู่แล้ว เป็นต้น

จากความสำเร็จของการดำเนินงานตลอด 3 ระยะที่ผ่านมาเอง ที่ทำให้ สกว. เพิ่มความสำคัญและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องแก่ชุดโครงการเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชนและการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลักดันให้เกิดการสร้างผลกระทบจากการวิจัยต่องานด้านเด็ก เยาวชน การศึกษา และการปฏิรูปการเรียนรู้ของประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของชุดโครงการ

- 1) เพื่อประสานให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนาเด็กและเยาวชนระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อผลักดันให้เกิดการวิจัยสร้างองค์ความรู้ที่ตอบสนองความพยายามปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- 3) เพื่อประสานเชื่อมโยงเครือข่ายให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- 4) เพื่อประสานให้เกิดการระดมทรัพยากรและทุนสนับสนุนการวิจัยและกิจกรรมด้านเด็ก เยาวชน การศึกษา และการปฏิรูปการเรียนรู้
- 5) เพื่อผลักดันให้เกิดการจัดการปลายทางและการหนุนเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในประเด็นด้านเด็ก เยาวชน การศึกษา และการปฏิรูปการเรียนรู้

3. รายละเอียดการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการแต่ละด้าน

3.1. กลุ่มโครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชน(Child Watch)

จากการที่โครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนระดับจังหวัด(Child Watch) ได้ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลระดับชาติด้านการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch National Clearinghouse) โดยร่วมมือกับภาคีหลัก เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย ผ่านทีมวิจัยระดับภาค 7 ภาค และทีมวิจัยระดับจังหวัด 76 จังหวัด รวมบุคลากรนักวิจัยกว่า 300 คน

โดยผลการดำเนินโครงการในช่วง 17 เดือนเป็นไปดังนี้

3.1.1. การดำเนินงานโครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) โครงการวิจัยระดับภาคและระดับจังหวัดได้ดำเนินการ ดังนี้

- ❖ เก็บข้อมูลการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามโครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (ระดับประถมศึกษา) ประจำปี 2550-2551 และปี 2551-2552
- ❖ เก็บข้อมูลการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามโครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (ระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา) ประจำปี 2550-2551 และปี 2551-2552
- ❖ เก็บข้อมูลตัวบ่งชี้ ปี 2550-2552
- ❖ เก็บข้อมูลกรณีศึกษา ปี 2550-2552

โดยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเสร็จเป็นไปตามแผนงาน และได้จัดเวทีเผยแพร่ข้อมูลสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนประเด็นข้อค้นพบเฉพาะพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัด และระดับภาค ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละจังหวัด อาทิ ผู้แทนจากสภาเด็กและเยาวชน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สาธารณสุขจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และตำรวจ เป็นต้น เพื่อให้หน่วยงานและประชาคมเหล่านี้เกิดความตระหนักถึงปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยสร้างของเด็กและเยาวชนในจังหวัดของตน อันจะนำไปสู่การจัดทำแผนงานหรือยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไข หรือเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนในจังหวัดของตน

นอกจากนี้ จากความสำเร็จของโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ที่เป็นเสมือนคลังข้อมูลเกี่ยวเด็กและเยาวชนระดับชาติ (National Clearinghouse) ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และสื่อสารมวลชนนำไปใช้อ้างอิง ประกอบกับการประสานและผลักดันของสถาบันรามจิตติในฐานะตัวแทนของสกว. ส่งผลให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานในเชิงเฝ้าระวังและขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนโดยอาศัยฐานข้อมูลสภาวะการณ์ด้านเด็กและเยาวชนทั่วทั้งประเทศที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนไทย จนเกิดเป็นความร่วมมือในการจัดทำโครงการความร่วมมือเพื่อการติดตามและพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch) ระหว่างสถาบันรามจิตติกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งจะกล่าวต่อไปในส่วนของงานริเริ่มโครงการใหม่ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่มีศักยภาพในการสร้างผลกระทบสูง ทั้งนี้ในรอบปี 2551-2552 ยังมีการผลักดันการพัฒนาระบบเฝ้าระวังร่วมกับพม.ในระดับท้องถิ่นด้วย โดยเฉพาะจังหวัดน่าน ร่องเมืองน่านอยู่สำหรับเด็กที่ได้มีความร่วมมือพัฒนากลไกเฝ้าระวังและใช้ประโยชน์จากข้อมูล Child Watch ในการขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการทั้งระดับท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ.ต่างๆ เป็นต้น

3.1.2. การดำเนินงานของศูนย์วิจัย Child Watch ระดับภาคทั้ง 7 ศูนย์

สถาบันรามจิตติได้ร่วมกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน่วยงานระดับชาติ และหน่วยงานระดับท้องถิ่น ในการดำเนินการศึกษาปัญหาเด็กและเยาวชนเฉพาะเรื่องและ/หรือเฉพาะพื้นที่ เพื่อพัฒนาเป็นกลไกรองรับการพัฒนายุทธศาสตร์พื้นที่ (area-based strategy) ด้านเด็กและเยาวชนในหลายลักษณะด้วยกัน

ปัจจุบันการดำเนินงานของศูนย์วิจัย Child Watch ระดับภาคฯ หลายภาคได้ขยายความร่วมมือซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสกว. และสถาบันรามจิตติไปสู่โครงสร้างการทำงานเชิงระบบ โดยมีหน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนร่วม เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการวิจัยด้านเด็กเยาวชนและการศึกษาที่มีกลไกการทำงานวิจัยขับเคลื่อนความรู้และเพื่อการพัฒนาเด็กในพื้นที่อย่างเป็นระบบ เช่น ศูนย์เบิ่งเงงของทึม Child Watch ภาคอีสาน ศูนย์ศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชนล้านนาของ

ทีม Child Watch ภาคเหนือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาของมรภ.อุรุษยา ของทีม Child Watch ภาคกลาง เป็นต้น ทั้งนี้ผลการดำเนินงานที่ผ่านสรุปได้ดังนี้

3.1.2.1 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พื้นที่และพัฒนากลไกติดตาม สภาวการณ์เด็กและเยาวชนระดับท้องถิ่น / “Child Watch ตำบล”

ในการทำงานร่วมกับ อปท.และหน่วยงานระดับจังหวัดในจังหวัดต่างๆ สถาบันรามจิตติ ศูนย์วิจัยChild Watch ระดับภาค และทีมวิจัยChild Watch ระดับจังหวัด ได้นำเสนอยุทธศาสตร์พื้นที่ (Area – Based Strategy) ภายใต้กรอบแนวคิด “เมืองน่าอยู่สำหรับเด็ก” ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์บูรณาการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาเด็กอย่างครบถ้วนทั้งมิติการคุ้มครองสิทธิเด็ก มิติการเรียนรู้ มิติครอบครัว มิติสุขภาพ มิติความปลอดภัย มิติการมีส่วนร่วมของเด็ก และมิติพื้นที่สร้างสรรค์ โดยให้แต่ละจังหวัด หรือ อปท.ที่สนใจเป็นผู้วางแผนและจัดทำยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ด้วยตนเองโดยที่สถาบันรามจิตติ ศูนย์วิจัย Child Watchระดับภาค และทีมวิจัย Child Watch ระดับจังหวัด เป็นผู้สนับสนุนทางวิชาการทั้งการเป็นพี่เลี้ยงให้กับอปท.ในการเก็บข้อมูลสภาวการณ์เด็กและเยาวชนระดับอปท. หรือที่เรียกว่า “Child Watch ตำบล”

กระบวนการทำงาน “Child Watch ตำบล” ศูนย์ภาคฯ ได้มีความร่วมมือกับอปท. ผลักดันการพัฒนากลไกเฝ้าระวังและติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นโดยที่องค์กรท้องถิ่น ชุมชน เป็นผู้ดำเนินการเองจนเกิดพื้นที่นำร่องที่ได้ดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวแล้วในหลายพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ภาคเหนือในจังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงราย จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดลำพูน และจังหวัดอุดรดิตถ์มีอปท.เข้าร่วมกว่า 40 แห่ง พื้นที่ภาคกลางใน 14 จังหวัดที่ทีมภาครับผิดชอบมี อปท.เข้าร่วมกว่า 36 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดนครพนม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดเลย มีอปท.เข้าร่วม 20 แห่ง ภาคใต้ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสตูล จังหวัดระนอง และจังหวัดปัตตานี มีอปท.เข้าร่วม 12 แห่ง ภาคตะวันออกในจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดตราดมีอปท.เข้าร่วม 8 แห่ง และกรุงเทพฯและปริมณฑลในจังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม มีอปท.เข้าร่วม 10 แห่ง รวมอปท.ทั้งสิ้น 126 แห่ง โดยทางโครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ระดับภาค ได้เข้าไปช่วยวิเคราะห์ข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะแก่ทางอปท.เพื่อให้นำไปปรับแก้ไขปัญหา และกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การทำงานระดับพื้นที่ในระยะต่อไป

ปัจจุบันศูนย์วิจัยติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชน(Child Watch) ระดับภาคได้ดำเนินงานยุทธศาสตร์พื้นที่จนเกิดโครงการจังหวัดน่าอยู่สำหรับเด็กในหลายจังหวัด และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่ทั้งระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นจนเกิดกิจกรรมสร้างสรรค์หลายรูปแบบ อาทิ ถนนเด็กเดิน บ้านหลังเรียน ฯลฯ โดยมีการประสานความช่วยเหลือจากภาคีวิจัยด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษาของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) และภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งจะส่งผลให้จังหวัด หรืออปท.สามารถทำงานเชิงพื้นที่หรือเชิงประเด็นได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถติดตาม

ผลและสามารถประเมินการทำงาน เพื่อนำมาปรับหรือแก้ไขให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นหรือจังหวัด โดยในปัจจุบันมีจังหวัดและอปท.ที่ได้เข้าร่วมจัดทำยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่สำหรับเด็ก และยังคงความยั่งยืนอยู่ อาทิ มหาสารคาม อุบลราชธานี น่าน พิจิตร พิษณุโลก ปราจีนบุรี นนทบุรี เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เทศบาลตำบลบ่อพลอย จังหวัดตราด อบต.ยางและอบต.กุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น

นอกจากนี้สถาบันรามจิตติและศูนย์วิจัยติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชน(Child Watch) ระดับภาคยังได้เชื่อมงานการพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษาของสกว.ไปกับงาน ABC (Area-Based Cooperation) ของสกว.ในจังหวัดต่างๆ ด้วย อาทิ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดนครปฐม จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นต้น

3.1.2.1. การศึกษาปัญหาเด็กและเยาวชนเฉพาะเรื่องเชิงลึก

มีความเคลื่อนไหวจากศูนย์ภาคในหลายภาคในเรื่องดังกล่าว อาทิ ศูนย์ประสานงานโครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนภาคเหนือตอนบนได้ทำการการศึกษาเชิงลึกในประเด็นเรื่อง 1) รูปแบบการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านเด็กและเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคเหนือตอนบน 2) บทเรียนและการจัดการความรู้ด้านครอบครัวเพื่อพัฒนาส่งเสริมและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนภาคเหนือตอนบน และโครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ทำการการศึกษาเชิงลึกในประเด็นเรื่อง ครอบครัวกับคุณค่าของเวลา ซึ่งผลการศึกษาเชิงลึกของทีมวิจัยระดับภาคที่ได้นี้สามารถนำไปพัฒนาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรู้สึกที่ดีต่อสถาบันครอบครัว

อย่างไรก็ตามในรอบปี ทีมวิจัยทุกภาคได้มีประเด็นศึกษาเชิงลึกร่วมกัน คือการสำรวจสภาวะการณเด็กนอกระบบโรงเรียน โดยการพบว่า เด็กกว่า 141,813 คนไปเรียนอยู่ตามกศน. ซึ่งข้อค้นพบจากข้อมูลดังกล่าวได้นำไปสู่การตั้งโจทย์ศึกษาเชิงลึกต่อเนื่องทั้งเรื่องสาเหตุและปัจจัยเงื่อนไขรวมถึงแนวทางแก้ปัญหาทั้งในระดับนโยบายและท้องถิ่นต่อไป

3.1.2.2. การริเริ่มโครงการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา (R&D)

ในส่วนของการส่งเสริมการพัฒนาเด็กโดยอิงฐานข้อมูลจากโครงการ Child Watch โดยเฉพาะการตั้งโจทย์ศึกษาและพัฒนาโครงการต่างๆ จากข้อมูลสภาวะการณเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด เช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ศูนย์เบ็ญจมาภรณ์เพื่อลูกหลานชาวอีสาน) ได้ร่วมมือกับศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลยริเริ่มดำเนินการศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนา “โครงการบ้านหลังเรียน” จังหวัดเลย เพื่อแก้ปัญหาการใช้เวลาว่างในช่วงเวลาเสียงหลังเลิกเรียน และเพื่อเปิดพื้นที่การเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน โดยโครงการดังกล่าวได้พยายามพัฒนากิจกรรมต่างๆ เช่น การมีสื่อสมัยใหม่ที่ปลอดภัย การมีหนังสือตำราส่งเสริมการเรียนรู้ การมี

กิจกรรมฝึกทักษะต่างๆ ที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดเลย และนอกจากนี้ในจังหวัดมหาสารคามยังได้มีการจัดตั้ง “โครงการบ้านหลังเรียนปทุมทศรุสสังห์ จังหวัดมหาสารคาม” ขึ้นโดยใช้กระบวนการทำงานเชิงบูรณาการซึ่งอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน อาทิ พ่อแม่ผู้ปกครอง ราษฎรชุมชน วัด โรงเรียน ฯลฯ เพื่อต้องการเสริมสร้างปัจจัยคุณภาพสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน 4 ประการ อันได้แก่การมีครอบครัวคุณภาพ สื่อคุณภาพ พื้นที่คุณภาพ และการศึกษาคุณภาพ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ปปส.)ภาค 4 ได้เข้ามาหนุนเสริมโครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเข้าร่วมขยายผลแนวคิดโครงการบ้านหลังเรียนไปสู่จังหวัดต่างๆ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนรวม 11 จังหวัด และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 5 ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 19 จังหวัด นอกจากนี้โครงการบ้านหลังเรียนยังขยายผลไปในรูปแบบต่างๆ อาทิ บ้านเหล่าลิ่ง จังหวัดร้อยเอ็ดที่ขับเคลื่อนโดยชุมชนเป็นฐาน ศูนย์ตุ้มโฮม จังหวัดเลย เป็นต้น ปัจจุบันโครงการบ้านหลังได้ขยายผลไปไม่ต่ำกว่า 30 แห่งทั่วประเทศ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ 3.3.1)

นอกจากนี้ ศูนย์ประสานงานโครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนภาคเหนือตอนบน (ศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนล้านนา)ได้นำแนวคิดและรูปแบบกิจกรรมโครงการบ้านหลังเรียนไปขับเคลื่อนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนโดยอาศัยแนวคิดการสร้าง “เครือข่ายขยายเพื่อน” โดยการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน อาทิ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) และศูนย์การศึกษาอิสระและระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย(กศน.) ซึ่งได้แก่ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ห้องสมุดประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อบต.เวียงตาล อบต.ห้วยฉัตร กศน.เมืองลำปาง จังหวัดลำปาง อบต.บ้านกลาง เทศบาลตำบลอุโมงค์ จังหวัดลำพูน ศูนย์เยาวชนเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ห้องสมุดประชาชนอำเภอเมืองเชียงราย กศน.เมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เป็นต้น ซึ่งในการนี้ห้องสมุดประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายได้นำแนวคิดและรูปแบบกิจกรรมโครงการบ้านหลังเรียนไปพัฒนาและจัดทำ “โครงการบ้านหลังเรียน” และ “Book Mobile” (รถพ่วงห้องสมุดเคลื่อนที่) ให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยหนุนเสริมการเรียนรู้ของประชาชนและชุมชนให้เป็นไปอย่างทั่วถึง ซึ่งในปัจจุบันทางสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ปปส.)ภาค 5 ได้ให้ความสนใจที่จะเข้ามาหนุนเสริมขยายผลแนวคิดโครงการบ้านหลังเรียนในพื้นที่ภาคเหนือด้วย นอกจากนี้ในทีมงานภาคเหนือยังได้มีการต่อยอดขยายผลโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของสกว.ไปสู่การพัฒนาโครงการยุววิจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งได้นำร่องในพื้นที่ภาคเหนือในหลายจังหวัด อาทิ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน เป็นต้น ทั้งนี้ในจังหวัดเชียงรายยังได้มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่เช่น Plan กับอบต.10 แห่ง ดำเนินงานนำร่องเรื่องยุววิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมอีกด้วย

ขณะเดียวกันศูนย์ประสานงานโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน กรุงเทพฯและปริมณฑล ได้ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การยูนิเซฟประเทศไทย ในการดำเนินการวิจัยโครงการศึกษาศักยภาพท้องถิ่นในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนอัน นำไปสู่การขับเคลื่อนเรื่องเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งในบางจังหวัด ยังได้มีขับเคลื่อนโครงการบ้านหลังเรียน ซึ่งขับเคลื่อนโดยโครงการ Child Watch จังหวัดกรุงเทพฯ ร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเขตตลิ่งชัน ในการจัดบ้านหลังเรียนที่วัดทองบางเชือกหนังที่จัด พื้นที่สำหรับส่งเสริมการเรียนรู้และความสัมพันธ์ในชุมชนและครอบครัวของประชาชนในเขตตลิ่งชัน และพื้นที่ใกล้เคียง โดยเปิดให้บริการทุกวันเสาร์และอาทิตย์

นอกจากนี้ยังมีศูนย์ประสานงานโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน ภาคกลาง และมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้ร่วมมือกับองค์กร PATH ในการดำเนินการ โครงการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ซึ่งในปัจจุบันได้ ขยายผลการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านเพศศึกษาไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชนแกนนำในโรงเรียน สังกัดอปท. ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อันจะนำไปสู่การผลักดันให้เกิดความตระหนักในเรื่องเพศ ของกลุ่มนักเรียนนักศึกษา นอกจากนี้โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนภาคกลางยังได้มีการขยายผลการศึกษาสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนไปยังระดับเทศบาล และระดับตำบล ซึ่งจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความเข้าใจถึงสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความดูแลของตน และสามารถกำหนดแผนงาน หรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับพื้นที่ได้ ซึ่งในปัจจุบันได้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เช่น เทศบาลอโยธยา อบต.คู่สลอด อบต.บ้านกรอด อบต.บางนมโค เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ในการดำเนินงานของศูนย์ภาคทั้ง 7 ภาค ได้สร้างความร่วมมือในการ ขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนที่ไปเชื่อมต่อกับโครงสร้างและแผนงานด้านเด็กของภาคีต่างๆ โดยอาศัยการวิจัยเป็นฐานด้วยซึ่งโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนระดับชาติ ระดับภาค และระดับจังหวัดได้ร่วมกัน“สร้างเครือข่ายขยายเพื่อน” ทั้งในระดับนโยบาย และระดับพื้นที่ โดยในระดับนโยบายได้มีการขยายความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี อาทิ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อใช้ประโยชน์จากเครือข่าย นักวิจัยโครงการ Child Watch ในการกำหนดนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ระดับชาติ หรือระดับส่วน งานซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนโดยอาศัยฐานข้อมูลจากงานวิจัย อันจะกล่าวต่อไปในเรื่องการ เผยแพร่ข้อมูลหรือนำข้อมูลไปใช้เพื่อประโยชน์ และการขยายผลการทำงานของเครือข่าย Child Watch ร่วมกับภาคี ส่วนในระดับพื้นที่นั้นได้มีการขยายผลความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเพื่อใช้ ประโยชน์เครือข่ายวิจัย Child Watch ในการศึกษาปัญหาและจัดทำยุทธศาสตร์ด้านเด็กและเยาวชน โดยในการนี้ทางสถาบันรามจิตติในฐานะสำนักประสานงานโครงการดังกล่าวได้เข้าไปให้การหนุน เสริมข้อมูลทางวิชาการ และเข้าไปร่วมทำงานกับทีมวิจัยระดับภาคและทีมวิจัยระดับจังหวัดของ Child Watch อย่างต่อเนื่องในการเชื่อมต่อและประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(อปท.) และหน่วยงานระดับจังหวัดในการจัดทำแผน หรือยุทธศาสตร์เชิงประเด็นหรือเชิงพื้นที่บนฐานของข้อมูลงานวิจัย

สำหรับการทำงานยุทธศาสตร์พื้นที่บนแนวคิด “คนตัวเล็ก” (ภาคประชาคมท้องถิ่น ผู้บริหารระดับท้องถิ่น) มีข้อแตกต่างออกไปจากการทำงานยุทธศาสตร์พื้นที่ด้วยแนวคิด “คนตัวโต” (ภาครัฐบาล กระทรวง กรม) เนื่องจากการทำงานหรือการทำยุทธศาสตร์ระดับชาติจากรัฐบาลสู่ท้องถิ่น (Top Down) แม้จะมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งส่วนงานต่างๆต้องนำไปปฏิบัติเป็นการทั่วไป แต่เนื่องจากการทำยุทธศาสตร์ลักษณะดังกล่าวมีกระบวนการที่ซับซ้อน และมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก จากหลายภาคส่วนจากหน่วยงานที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆเป็นไปอย่างล่าช้า และบางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น หรือสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นพลวัต ส่งผลให้การแก้ไขปัญหา หรือการสร้างระบบป้องกันสำหรับเด็กและเยาวชนไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ต่างจากการริเริ่มการทำงานหรือการกำหนดยุทธศาสตร์จากระดับท้องถิ่น โดยคนในพื้นที่ที่มีความรู้ความเข้าใจ หรือได้ประสบกับปัญหาโดยตรง ประกอบกับปัจจัยเรื่องขนาดพื้นที่ และจำนวนประชากรผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีจำนวนไม่มาก ย่อมส่งผลให้การดำเนินการตามแผนงานหรือยุทธศาสตร์เป็นไปอย่างคล่องตัว และสามารถปรับแก้ไขให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ไม่ยาก และหากคนตัวเล็กเหล่านี้ผนึกรวมตัวกันเป็นกลุ่มประชาคมคนตัวเล็ก ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานด้านเด็กและเยาวชน ตลอดจนเป็นการจากการที่โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ได้เข้าไปนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหารระดับท้องถิ่น เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงาน หรือการทำยุทธศาสตร์บนฐานงานวิจัย โดยนำข้อมูลที่ได้นำไปจัดทำเป็นแผนงาน หรือยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปแก้ไขปัญหา หรือเสริมจุดแข็งให้กับชุมชน หรือท้องถิ่นซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นในหลายพื้นที่ได้ให้ความสนใจ ยุทธศาสตร์การทำงานที่เน้นขับเคลื่อนจากฐานรากต่อไป

3.1.3. การเผยแพร่ข้อมูลหรือนำข้อมูลไปใช้เพื่อประโยชน์ และการขยายผลการทำงานของเครือข่าย Child Watch ร่วมกับภาคี

จากการที่สถาบันรามจิตติ ศูนย์วิจัยติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch) ระดับภาค และนักวิจัยระดับจังหวัดได้ร่วมกันดำเนินการโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) มาตั้งแต่ปี 2547 และได้นำเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณะชนทั้งภาคประชาชน สื่อมวลชน ภาควิชาการ และภาครัฐส่งผลให้ปัจจุบันโครงการ Child Watch ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนให้เป็นเสมือนคลังข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนระดับชาติ โดยในปัจจุบันมีสถาบันรามจิตติ ศูนย์วิจัย Child Watch ระดับภาค และนักวิจัยโครงการ Child Watch ระดับจังหวัด ยังมีการขยายผลการวิจัยฯ และขับเคลื่อนงานร่วมกับเครือข่ายภาคีเพื่อให้เกิดการจัดทำแผนงาน นโยบายหรือยุทธศาสตร์ด้านเด็กและเยาวชนในหลายระดับดังนี้

1) ระดับชาติ

การดำเนินงานของโครงการติดตามสภาวะการณ่เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ในแต่ละปี จะจัดให้มีการแถลงสภาวะการณ่เด็กและเยาวชนประจำปีต่อสื่อมวลชน และจัดงาน Child Watch Award เพื่อมอบรางวัลให้กับจังหวัดที่มีสภาวะการณ่ดีเด่นด้านเด็กและเยาวชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีที่ผ่านมาด้วยความไม่สงบทางการเมืองจึงทำให้ไม่สามารถจัดงานดังกล่าวได้ ทางสถาบันรามจิตติจึงจัดในลักษณะของการแถลงสภาวะการณ่เด็กและเยาวชนประจำปี 2551 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2552 ณ ลานกิจกรรม ชั้น 35 อาคาร เอสเอ็มทาวเวอร์

วาระเด็กแห่งชาติ

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศวาระเด็กแห่งชาติ 4 ประการเนื่องในวันเด็กแห่งชาติปี 2552 ซึ่งเป็นผลจากที่โครงการ Child Watch ร่วมกับคณะทำงานด้านเด็กเยาวชนได้ร่างเสนอ ดังนี้

1. สนับสนุนพื้นที่สร้างสรรค์ที่มีคุณภาพสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ให้มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น และผลักดันให้เกิดกองทุนสร้างสรรค์แก่เด็ก เยาวชน ครอบครัว
2. ส่งเสริมกลไกการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชน โดยจัดให้หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่มีการกิจ เพื่อพัฒนา การเรียนรู้ของเด็กได้ดำเนินการให้เกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่
3. ส่งเสริมการทำงานร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และสังคม ให้เกิดการทำงานตามวาระเรื่องพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กเยาวชน
4. ส่งเสริมบทบาทกลไกระดับท้องถิ่น เพราะเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน จึงให้เข้ามาร่วมขับเคลื่อนวาระดังกล่าว ให้เกิดการขยายผลไปทั่วประเทศ

การจัดตั้งกองทุนสื่อสร้างสรรค์

จากข้อค้นพบของโครงการติดตามสภาวะการณ่เด็กและเยาวชนรายจังหวัด หรือ Child Watch ที่ทำการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างในเด็กและเยาวชนจำนวน กว่า 150,000 คนทั่วประเทศ พบว่า ใน 1 วัน เด็กและเยาวชนจะใช้เวลาหมดไปกับอินเทอร์เน็ตกว่า 2 ชั่วโมง ดูโทรศัพท์มือถือ 1.30 ชั่วโมง ดูโทรทัศน์อีกประมาณ 3 ชั่วโมง ซึ่งรวมเวลาแล้วประมาณ 6-7 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งเท่ากับเวลาใน 1 วันของเด็กและเยาวชนหมดไปกับสื่อถึง 1 ใน 3 ของวัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้ยังไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะใช้ในการคัดกรองสื่อก่อนที่จะถึงมือเด็กและเยาวชน ขณะที่ในทางตรงกันข้ามการเข้าถึงสื่อต่างๆ ในปัจจุบันกลับเป็นไปอย่างอิสระ ทำได้ง่ายขึ้นผ่านปลายนิ้วสัมผัสโดยผ่านอุปกรณ์สมัยใหม่อย่างโทรศัพท์มือถือ หรือผ่านทางคอมพิวเตอร์ชนิดพกพา จึงทำให้เด็กในยุคนี้สามารถเข้าถึงสื่อเสี่ยงได้ไม่ยาก ซึ่งทำให้เด็กจำนวนไม่น้อยที่ดำเนินชีวิตในปัจจุบันด้วยพฤติกรรมเสี่ยง เช่นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

ดังนั้นการจัดตั้งกองทุนสื่อสร้างสรรค์ จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยคัดกรองสื่อสร้างสรรค์และสื่อดีให้สังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งจะได้รับประโยชน์ของการมีกองทุนสื่อสร้างสรรค์ คือ

1. มีหนังสือดี ราคาถูก
2. เกิดเว็บไซต์ เกมคอมพิวเตอร์ที่สร้างสรรค์
3. ของเล่นเด็กที่ได้มาตรฐาน
4. การผลิตรายการโทรทัศน์ที่สร้างสรรค์ รวมทั้งการซื้อลิขสิทธิ์รายการโทรทัศน์ที่สร้างสรรค์มาออกอากาศทางฟรีทีวี โดยมีกองทุนสื่อสร้างสรรค์เข้าไปสนับสนุน

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การทำงานเป็นไปบรรลุเป้าหมาย สถาบันรามจิตติภายใต้การสนับสนุนของสกว. และสสส. ได้ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดงาน Child Watch Award ครั้งที่ 3 ในชื่องานว่าการส่งเสริมและพัฒนางานด้านเด็กและเยาวชน ในวันที่ 5 มีนาคม 2553 ซึ่งจะมีนายกอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นประธานมอบรางวัลแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ตัวแทนหน่วยงาน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดๆ ที่มี

ผลงานที่เป็นแบบอย่างของการขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนที่น่ายกย่อง เป็นต้น

นอกจากการรายงานผลสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนประจำปี แล้ว ในช่วง 1 ปี ที่ผ่านมามีสถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ยังได้จัดทำข้อเสนอต่อรัฐบาล เพื่อผลักดันให้เกิดนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ระดับชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชน และการศึกษา เพื่อให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการ หรือขยายผลให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยในปัจจุบันมีนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ของรัฐบาลที่สถาบันฯ ได้จัดทำข้อเสนอต่อรัฐบาล และรัฐบาลได้นำไปดำเนินการได้แก่ วาระเด็กแห่งชาติเนื่องในวันเด็กแห่งชาติของรัฐบาล การตั้งกองทุนสื่อสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสื่อคุณภาพให้กับเด็กและเยาวชน

2) ระดับกระทรวง

สถาบันรามจิตติได้นำเสนอประเด็นข้อค้นพบ และข้อมูลงานวิจัยต่อหน่วยงานระดับกระทรวงเพื่อผลักดันให้เกิดนโยบาย หรือยุทธศาสตร์กระทรวงที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน อาทิ

❖ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

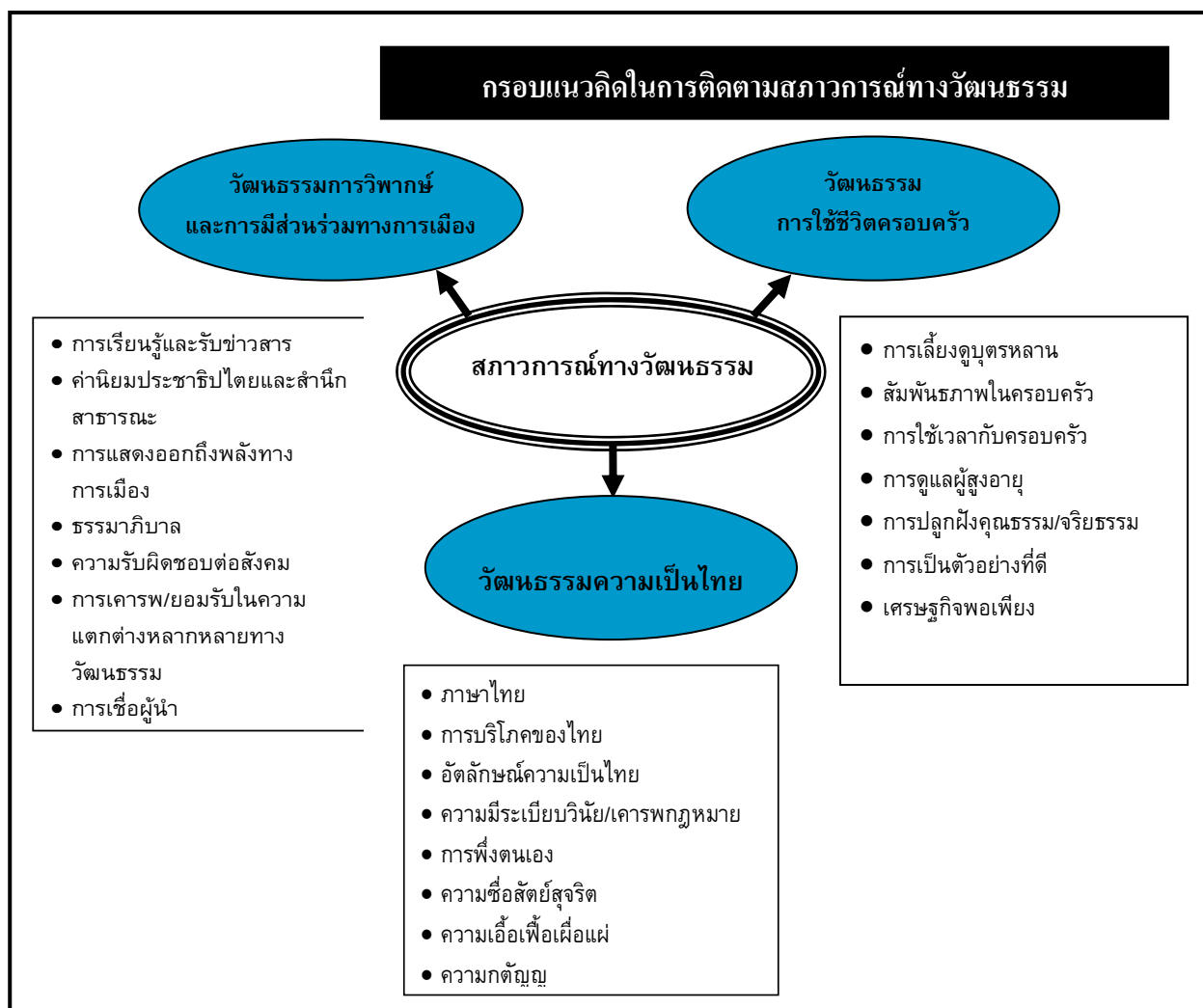
จากการที่สถาบันรามจิตติได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและรายงานสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน ร่วมกับ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2550 ส่งผลให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินการจัดทำระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมของแต่ละจังหวัด และดำเนินการขยายผลยุทธศาสตร์จังหวัดนำอยู่สำหรับเด็กในพื้นที่จังหวัดต่างๆ อาทิ พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง มหาสารคาม ลำปาง เชียงราย เป็นต้น และจากการที่สถาบันรามจิตติได้ทำงานร่วมกันกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นี้เอง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงได้เล็งเห็นว่าการทำงานเชิงเฝ้าระวังนั้นจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลงานวิจัยเข้ามาเสริม จึงจะสามารถดำเนินการวางแผนงาน หรือกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานทั้งในระดับกระทรวงและระดับพื้นที่ได้ ซึ่งทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีความยินดีที่จะเข้ามาเป็นผู้ให้ทุนสนับสนุนและร่วมดำเนินการด้านการติดตามและเฝ้าระวังสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนร่วมกับสถาบันรามจิตติภายใต้กำกับของมูลนิธิภูมิปัญญาใน โครงการความร่วมมือเพื่อการติดตามและพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch) ในปีงบประมาณ 2552 เป็นวงเงินงบประมาณสนับสนุน 25 ล้านบาท จากเดิมที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นผู้ริเริ่มและให้ทุนสนับสนุนในการวิจัย จากความร่วมมือดังกล่าวทำให้เครือข่ายนักวิจัยโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch) ของสกว. ใน 76 จังหวัด จำนวนกว่า 300 คน เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการทำงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผ่านศูนย์เฝ้าระวังทางสังคมระดับจังหวัด ส่งผลให้ข้อมูลสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดทั้ง 76 จังหวัดซึ่งดำเนินการโดยโครงการ Child Watch เป็นเสมือนฐานข้อมูลในการวางแผน หรือกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานของกระทรวง

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระยะยาวต่อไป โดยในปัจจุบันโครงการดังกล่าวอยู่ในช่วงดำเนินการเก็บข้อมูลสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน ปี 2551 - 2552 และการศึกษาเชิงลึกในประเด็นต่างๆ

❖ กระบวนการวัฒนธรรม

จากการนำเสนอข้อมูลโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำระบบเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมที่ผ่านมาของ ดร.อมรรวิชัย นาครทรรพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็กเยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)” ต่อกระทรวงวัฒนธรรม ส่งผลให้ทางกระทรวงวัฒนธรรมมีนโยบายต่างๆ ในการกำหนดแนวทางการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมออกมา เช่น การกำหนด Rating รายการโทรทัศน์เพื่อกำหนดช่วงอายุที่เหมาะสมในการรับชม การจัดระเบียบร้านเกมและร้านอินเทอร์เน็ตเป็นต้น และจากความร่วมมือข้างต้นที่ผ่านมา ส่งผลให้ในปัจจุบันกระทรวงวัฒนธรรม โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) และสถาบันรามจิตติ ต่างเล็งเห็นร่วมกันว่าสังคมไทยในปัจจุบันนั้นได้รับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาอย่างมากจนทำให้วิถีทางวัฒนธรรมไทยอ่อนแอลง จึงจำเป็นต้องมีที่ยึดถือหรือแนวทางที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมให้กับสังคมไทย ดังนั้นทั้งสองหน่วยงานจึงได้ร่วมกันริเริ่ม โครงการความร่วมมือเพื่อการวิจัยและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของสังคมไทย ระยะที่ 1 ขึ้น โดยจัดทำเป็นโครงการในลักษณะความร่วมมือทั้งในดำเนินงานวิจัยและการขับเคลื่อนทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย

1) การวิจัยและติดตามสภาวะการณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศ โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสำรวจในกลุ่มเด็กเยาวชน และกลุ่มประชาชนทั่วไปโดยใช้แบบสำรวจที่ครอบคลุมมิติต่างๆ อาทิ วัฒนธรรมการใช้ชีวิตครอบครัว วัฒนธรรมความเป็นไทย และวัฒนธรรมการวิพากษ์และการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและติดตามสภาวะการณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศ ซึ่งโครงการดังกล่าวกำลังเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลเพื่อนำเสนอผลการวิจัยในเดือนมีนาคม 2553 ต่อไป

2) การสร้างหลักสูตร “โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” และการให้ “ทุนอุดหนุนสถานศึกษาเพื่อการทำหนังวัฒนธรรม” ร่วมกับโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของสกว. (โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จังหวัดลำปาง และโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนกว่า 40 โรงเรียน) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยของเด็กและเยาวชนในมิติประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ความตระหนักในรากเหง้าและอัตลักษณ์ของประชาคมในท้องถิ่น

โดยในปัจจุบันโครงการ “โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดโครงการอบรมเด็ก เยาวชน รวมไปถึงสามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของสกว.ไปแล้วกว่า 200 คน ในกว่า 40 โรงเรียน ไปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 วันที่ 18-19 และครั้งที่ 2 วันที่ 25-26 กรกฎาคม 2552 และโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 5-7 สิงหาคม 2552) ปัจจุบันโครงการได้ให้ทุนอุดหนุนสถานศึกษาเพื่อการทำหนัง

วัฒนธรรมทั้งสิ้นกว่า 26 โครงการโดยผ่านเครือข่ายยุววิจัยฯ ซึ่งได้นำผลงานจากการดำเนินงานศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาผลิตเป็นสารคดีเชิงวัฒนธรรมจนเกิดสื่อสารคดีทั้งสิ้น 36 เรื่อง

นอกจากที่กล่าวแล้ว ยังมีการผลิตสารคดีเปิดตัวโครงการความร่วมมือระหว่างสกว. กับสวช. ในโครงการโรงเรียนทำหนัง อีก 2 เรื่อง ได้แก่ สารคดีเรื่อง “จากยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสู่โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” และสารคดีเรื่อง “กระบวนการเรียนรู้คู่การเล่นส์”

3) การนำผลการวิจัยมาผลิตสื่อสารคดีเพื่อการรณรงค์ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคมปัจจุบัน ทางออกหรือการริเริ่มงานทางวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่น่าสนใจ โดยมุ่งให้เกิดสื่อบริการและสารคดีที่สามารถเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไปที่สนใจได้เพื่อเป็นพลังในการสร้างกระแสความตระหนักต่อสังคม โดยสื่อสารคดีดังกล่าวทางสวช. จะนำเสนอผ่านสื่อสารมวลชนทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ต่อไป ผลการดำเนินงานดังกล่าวก่อให้เกิดผลงานสื่อสารคดีเพื่อการรณรงค์ทั้งสิ้น 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง “ยิ้มง่าย มีน้ำใจ คนไทย+๑” และเรื่อง “ขึ้นนกเป็นนก ชีไม่เป็นไม้ คนไทย+๑” อีกทั้งยังมีสื่อโฆษณาในรายการวิทยุ 2 เรื่อง ได้แก่ “การพูดคุยในครอบครัว” และ “ครอบครัวสุขสันต์”

โดยสรุป ผลการโครงการความร่วมมือเพื่อการวิจัยและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของสังคมไทย ระยะที่ 1 ก่อให้เกิดผลดีต่อการเชื่อมต่องานของสกว. ไปสู่การขับเคลื่อนงานวิจัยทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะทำให้เกิดการผลักดันกลไกเฝ้าระวังสภาวะการณ์ทางวัฒนธรรมผ่านเครือข่าย Child Watch และงานพัฒนาระบบ Watch System ที่สกว. ได้ริเริ่ม และยังก่อให้เกิดการเชื่อมต่องานขับเคลื่อนการขยายผลกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนเครือข่ายยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของสกว. ใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง ยะลา ปัตตานี นราธิวาส ซึ่งผลกระทบยังก่อให้เกิดการขยายผลความสนใจขับเคลื่อนงานโรงเรียนทำหนังในระดับท้องถิ่นอีกด้วย

❖ กระทรวงศึกษาธิการ

จากการที่สถาบันรามจิตติได้ดำเนินงานวิจัยและเผยแพร่ข้อมูลในโครงการ Child Watch ได้ก่อให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น โดยในระดับชาติได้นำไปสู่การให้คำปรึกษาต่อกรมต่างๆ ในการดำเนินงานติดตามสภาวะการณ์เด็กด้านการศึกษา เช่น แนวคิด R-Watch เพื่อติดตามสภาวะการณ์ของเด็กระดับอาชีวศึกษา หรือการเข้าไปทำงานร่วมกับห้องกรงหลักของกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ภายใต้สำนักงานประสานงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยกับกระทรวงศึกษาธิการ

ขณะที่ระดับท้องถิ่นได้ดึงเอาความร่วมมือทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เครือข่ายโรงเรียน เครือข่ายครู รวมถึงประชาคมการศึกษาให้การตระหนักและให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังสภาวะการณเด็กและเยาวชนจนนำไปสู่แนวทางหาทางออกทั้งในมิติการแก้ปัญหา และมิติการพัฒนา ดังตัวอย่างงานความร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลยในการดำเนินงานโครงการ “บ้านหลังเรียน” งานความร่วมมือกับเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาในการนำผลการสำรวจสภาวะการณเด็กระดับอุดมศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อตั้งโจทย์และทิศทางการพัฒนานิสิต อุดมศึกษา และนำไปสู่แนวคิดความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่จะพัฒนา “U-watch” เพื่อติดตามสภาวะการณเด็กระดับอุดมศึกษาร่วมกัน เป็นต้น รวมถึงงานวิจัยจากสถาบันในกำกับของสกอ.ร่วมกับสกว. เช่น โครงการวิจัยพัฒนาการระบบบริหารอุดมศึกษาที่สกอ. สถาบันคลังสมองให้การสนับสนุน เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงความร่วมมือในระดับประชาคม ท้องถิ่นในการนำผลของโครงการ Child Watch ไปพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ เช่น ตัวอย่างประชาคม การศึกษาเทศบาลบ่อพลอย เป็นต้น

3) ระดับภาคและระดับจังหวัด

สำหรับในระดับภาคและระดับจังหวัด สถาบันรามจิตติ ศูนย์วิจัยโครงการติดตาม สภาวะการณเด็กและเยาวชนระดับภาค และทีมวิจัยระดับจังหวัด ได้ร่วมกันจัดเวทีพัฒนานโยบาย และแผนเพื่อการพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษาระดับภาคและระดับจังหวัด (ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2552) เพื่อนำเสนอข้อมูลสภาวะการณเด็กและเยาวชนต่อหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับ เด็กและเยาวชน ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สาธารณสุขจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงาน ตำรวจจังหวัด โรงเรียน เป็นต้น เพื่อให้หน่วยงานเหล่านี้นำข้อมูลฯ ที่ได้ไปจัดทำแผนงาน หรือ ยุทธศาสตร์การทำงานด้านเด็กและเยาวชนทั้งในระดับจังหวัด และในระดับอปท. อันจะก่อให้เกิด กระแสความร่วมมือและกระตุ้นให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการในระดับจังหวัด และอปท.

ในการนี้สถาบันรามจิตติ และศูนย์วิจัยโครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชน รายจังหวัด(Child Watch) ระดับภาค ยังได้ร่วมกันนำเสนอแนวทางการจัดทำ“ยุทธศาสตร์เมือง น่ายู่สำหรับเด็ก”ซึ่งถือเป็นต้นแบบของการทำยุทธศาสตร์เพื่อการบูรณาการการทำงานของส่วน งานต่าง ๆ ในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งเสนอแนะตัวอย่างกิจกรรม ดี ๆ เพื่อเพิ่มพื้นที่ดีลดพื้นที่เสี่ยงตามแนวคิด “จัดร้าย ขยายดีมีภูมิคุ้มกัน” อาทิ โครงการถนน เด็กเดิน โครงการบ้านหลังเรียน โครงการยุววิจัยสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น ให้แก่หัวหน้าส่วน ราชการในจังหวัด และผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้เกิดการระดมทรัพยากรใน ระดับจังหวัด และระดับอปท.ในการทำงานด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันโครงการ ถนนเด็กเดิน โครงการบ้านหลังเรียน เกิดความยั่งยืนขึ้นแล้วในจังหวัดมหาสารคาม ลำปาง เชียงราย นนทบุรี ฉะเชิงเทรา พิษณุโลก สตูล เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่สถาบันรามจิตติและ

สกว.คาดหวังไว้ โครงการยูวีวิจัยสังคมและวัฒนธรรมการริเริ่มดำเนินงานไปได้ด้วยดีโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย และกำลังขยายไปสู่พื้นที่ภาคจังหวัดอื่นๆ

3.2. กลุ่มความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษา

3.2.1. โครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานโครงการเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3) และในฐานะตัวแทนของสกว.ได้ประสานและผลักดันให้เกิดการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างสกว. และหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในนาม “โครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2551-2553)” ซึ่งภายใต้ข้อตกลงดังกล่าวได้มีการจัดตั้งสำนักงานบริหารโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สคศต.) ขึ้นร่วมกับองค์กรหลักที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่พัฒนาและติดตามประสานงานให้เกิดชุดโครงการ/โครงการ/กิจกรรมตามกรอบความร่วมมือที่คณะกรรมการบริหารฯ ให้ความเห็นชอบ สถาบันรามจิตติในฐานะฝ่ายประสานงานเครือข่ายด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาของสกว. ได้เข้าไปมีบทบาทในการเป็นทีมวิชาการสนับสนุนการทำงานของสำนักงานบริหารโครงการฯ โดยสนับสนุนกระบวนการพัฒนาข้อเสนอชุดโครงการ/โครงการ/กิจกรรมตลอดจนแนวทางการบริหารจัดการโครงการให้เป็นไปตามแนวทางอันเป็นมาตรฐานที่ใช้อยู่ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยโดยสกว.ได้ให้ทุนและทีมสนับสนุนทางวิชาการแก่ทางทีมประสานงาน สคศต.ในการดำเนินงานประสานให้เกิดการดำเนินโครงการดังกล่าวอย่างเป็นระบบ และทางศธ. ได้ร่วมระดมทรัพยากรและงบประมาณเป็นทุนอุดหนุนการวิจัยสมทบให้กับโครงการวิจัยต่างๆ

ทั้งนี้ ภายใต้ความร่วมมือดังกล่าวในรอบปี 2551 ที่ผ่านมามีการผลักดันโครงการวิจัยต่างๆ ภายใต้ชุดโครงการขนาดใหญ่อย่างน้อย 5 ชุด ได้แก่

1) ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมการมีงานทำและเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน โดยมีองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2) ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูและคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

4) ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพหุวัฒนธรรมศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการอุดมศึกษา

5) ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา

โดยในภาพรวม การดำเนินงานปีที่ 1 (ปี 2551- 2552) สถาบันรามจิตติได้ประสานงานร่วมกับสำนักงานประสานงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สคต.) ในการร่วมกันดำเนินการผลักดันให้เกิดชุดโครงการวิจัยต่าง ๆ ข้างต้น ซึ่งภายใต้ชุดโครงการดังกล่าว ได้มีการอนุมัติทุนสนับสนุนโครงการและได้ดำเนินการวิจัยย่อยไปแล้ว 18 โครงการ

นอกจากนี้สถาบันรามจิตติยังได้ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของสคต.ในเรื่อง อื่น ๆ อีก ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมและประสานการทำงานกับเครือข่ายภาคที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครือข่ายนักวิจัย พร้อม ๆ กับการผลักดันให้เกิดกลไกการดำเนินงานที่เป็นระบบตลอดจนการติดตามพร้อมเสริมพลังคณะนักวิจัยในโครงการที่ได้ออกสัญญาไปแล้ว ผลกระทบจากโครงการในเบื้องต้นได้ส่งผลเกิดมีเครือข่ายนักวิจัยกว่า 100 คน และครูในโรงเรียนกว่า 150 แห่ง ชุมชนกว่า 300 แห่ง รวมถึงชุมชนท้องถิ่นใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้ามามีร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับบริบทของชุมชน มีเยาวชน ชาวบ้านและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เข้าร่วมระดมความคิดและร่วมตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ กว่า 2,000 คน

ปัจจุบันภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนสำนักงานประสานงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สคต.) ได้ดำเนินงานก้าวสู่ปีที่ 2 โดยการดำเนินงานดังกล่าวได้มีโครงการแล้วเสร็จอย่างน้อย 6 โครงการ กำลังเตรียมปิดโครงการอีก 4 โครงการ และมีโครงการที่กำลังดำเนินงานในระยะที่ 12 (ช่วง 12 เดือน) อีกอย่างน้อย 8 โครงการ ขณะเดียวกันได้พัฒนาโครงการใหม่ๆ เพิ่มอีกไม่น้อยกว่า 10 โครงการภายใต้การสนับสนุนจากกรมทั้ง 5 ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ล่าสุดเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2553 สถาบันรามจิตติในฐานะทีมประสานงานสถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานโครงการเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาฯ ได้ร่วมกับ ทีม สคต.เดินทางไปพบท่านกงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู เพื่อเชื่อมต่องานด้านการพัฒนาการศึกษาและการมีงานทำสำหรับเยาวชนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้งานสคต. และเชื่อมกับงาน SRI ของสกว.ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย

แผนภูมิสรุปความคืบหน้าของโครงการต่าง ๆ

3.3. กลุ่มงานประสานเชื่อมต่องานสกว. และพัฒนาโครงการวิจัยใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพในการสร้างผลกระทบสูง

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)” ได้ดำเนินการประสานงาน ให้สนับสนุน และส่งเสริมการดำเนินงานในการริเริ่มพัฒนาโครงการวิจัย และโครงการเชิงพัฒนาต่างๆ ในด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษา ซึ่งรวมไปถึงการส่งเสริมศักยภาพ และประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการต่างๆ ดังนี้

3.3.1. โครงการที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนความรู้เพื่อพัฒนางานด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษา ที่ริเริ่มและให้การสนับสนุนโดย สกว. หรืออาจเป็นโครงการที่แสวงหาการสนับสนุน หรืองบประมาณสมทบจากองค์กรภาคีต่างๆ เช่น โครงการเมืองน่าอยู่สำหรับเด็ก โครงการเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต โครงการถนนเด็กเดิน โครงการบ้านหลังเรียน โครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งเป็นโครงการที่ต่อเนื่องจากโครงการในระยะที่ผ่านมา

■ **โครงการจัดทำยุทธศาสตร์เมืองหน้าอยู่สำหรับเด็ก โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)**

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)” และในฐานะตัวแทนของสกว. ได้นำข้อมูลจากการริเริ่มของสกว. ไปขับเคลื่อนให้เกิดผลกระทบเป็นรูปธรรม โดยการสนับสนุนของภาคี คือสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เขตสุขภาพต่าง ๆ พร้อมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.)เข้าร่วม “ยุทธศาสตร์เมืองหน้าอยู่สำหรับเด็ก” อันเป็นยุทธศาสตร์บูรณาการการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ครอบคลุมมิติแห่งการพัฒนาอย่างครบถ้วน ทั้งมิติความปลอดภัย มิติสุขภาพ มิติครอบครัว มิติการเรียนรู้ มิติพื้นที่สร้างสรรค์ไปจนถึงมิติการคุ้มครองสิทธิเด็ก และมิติการมีส่วนร่วมของเด็ก โดยอาศัยแนวคิด “ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ช่วยกันติดตาม” ซึ่งสอดคล้องสอดคล้องกับการทำงานเชิงพื้นที่จังหวัด (Area-Based Strategy) ของสกว. ส่งผลให้ในปัจจุบันมีจังหวัดนำร่องที่เข้าร่วมจัดทำยุทธศาสตร์เมืองหน้าอยู่สำหรับเด็กทั่วประเทศกว่า 20 จังหวัด จากทั่วทั้ง 7 ภูมิภาค อาทิเช่น ลำปาง เชียงราย พิจิตร พิษณุโลก มหาสารคาม อุบลราชธานี พระนครศรีอยุธยา ตราด ฉะเชิงเทรา นนทบุรี ตรัง สตูล เป็นต้น ส่วนในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมศึกษาสภาวะการเด็กและเยาวชนระดับตำบล เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำยุทธศาสตร์ตำบลหน้าอยู่สำหรับเด็กต่อไป ได้แก่

ภาค	จังหวัด	รายชื่ออปท.
ภาคเหนือ	เชียงราย (9 ตำบล)	1) อบต.ศรีโพธิ์เงิน อ.ป่าแดด
		2) อบต.ศรีดอนไชย อ.เทิง
		3) อบต.ปล้อง อ.เทิง
		4) เทศบาลต.ป่าตาล อ.ขุนตาล
		5) อบต.ห้วยซ้อ อ.เชียงของ
		6) อบต.แม่เงิน อ.เชียงแสน
		7) เทศบาลต.ป่าซาง อ.แม่จัน
		8) เทศบาลนครเชียงราย อ.เมือง
		9) อบต.ท่าสาย อ.เมือง
	ลำปาง (11 ตำบล)	10) อบต.ห้างฉัตร อ.ห้างฉัตร
		11) เทศบาลต.ห้างฉัตร อ.ห้างฉัตร
		12) อบต.หนองหล่ม อ.ห้างฉัตร
		13) อบต.ปงยางคก อ.ห้างฉัตร
		14) อบต.เวียงตาล อ.ห้างฉัตร
		15) อบต.วอแก้ว อ.ห้างฉัตร
		16) อบต.แม่สั่น อ.ห้างฉัตร

ภาค	จังหวัด	รายชื่ออปท.
		17) อบต.เมืองยาว อ.ห้างฉัตร
		18) อบต.ปงเตา อ.งาว
		19) อบต.สบป่าด อ.แม่เมะ
		20) อบต.ร่องเคาะ อ.วังเหนือ
	พิจิตร (3 ตำบล)	21) เทศบาลต.โพทะเล อ.โพทะเล
		22) เทศบาลต.วังกรด อ.เมือง
		23) เทศบาลต.สามง่าม อ.สามง่าม
	พิษณุโลก (2 ตำบล)	24) อบต.วัดพริก อ.เมือง
		25) อบต.วังพิกูล อ.วังทอง
	ลำพูน (4 ตำบล)	26) เทศบาลต.ทุ่งหัวช้าง อ.ทุ่งหัวช้าง
		27) เทศบาลเมืองลำพูน อ.เมือง
		28) เทศบาลตำบลอุโมงค์ อ.เมือง
		29) เทศบาลตำบลบ้านกลาง อ.เมือง
	อุดรดิตถ์ (2 ตำบล)	30) เทศบาลต.ท่าปลา อ.ท่าปลา
		31) อบต.วังแดง อ.ตรอน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กาฬสินธุ์ (4 ตำบล)	32) อบต.ยอดแกง อ.นามน
		33) อบต.โนนแหลมทอง อ.สหัสขันธ์
		34) อบต.สมเด็จ อ.สมเด็จ
		35) อบต.ห้วยผึ้ง อ.ห้วยผึ้ง
	นครพนม (4 ตำบล)	36) อบต.อาจสามารถ อ.เมือง
		37) อบต.ท่าก่อ อ.เมือง
		38) อบต.เวินพระบาท อ.ท่าอุเทน
		39) อบต.ท่าเรือ อ.นาหว้า
	มหาสารคาม (4 ตำบล)	40) อบต.ดงเมือง อ.สีสุราช
		41) อบต.ดอนหว้าน อ.เมือง
		42) อบต.ยาง อ.บรบือ
		43) อบต.กุดรัง อ.กุดรัง
	ร้อยเอ็ด (4 ตำบล)	44) อบต.เหนือเมือง อ.เมือง
		45) อบต.บ้านตูม อ.อาจสามารถ
		46) อบต.ขามเปี้ย อ.โพธิ์ชัย
		47) อบต.โพธิ์ชัย อ.ศรีสมเด็จ
	เลย (4 ตำบล)	48) อบต.กุดป่อง อ.เมือง
		49) อบต.บ้านเพิ่ม อ.ผาขาว
		50) อบต.หนองผือ อ.ท่าลี่
		51) เทศบาลต.ภูกระดึง อ.ภูกระดึง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ฉะเชิงเทรา (4 ตำบล)	52) อบต.ท่าไข่ อ.เมือง
		53) อบต.โสธร อ.เมือง

ภาค	จังหวัด	รายชื่ออปท.
	ตราด (1 อำเภอ)	54) อบต.ตงนอง อ.ราชสาส์น
		55) อบต.คู้ยายหมี อ.สนามชัย
		56) อ.บ่อไร่ **ขับเคลื่อนให้มีแผนยุทธศาสตร์ระดับอำเภอ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานของทุกตำบลในอ.บ่อไร่
ภาคกลาง	พระนครศรีอยุธยา (4 ตำบล)	57) อบต.หน้าโคก อ.ผักไห่
		58) อบต.สำเภาลม อ.พระนครศรีอยุธยา
		59) อบต.สามตุ่ม อ.เสนา
		60) เทศบาลต.บางบาล อ.บางบาล
	อ่างทอง (2 ตำบล)	61) อบต.ป่าจี่ อ.เมือง
		62) เทศบาลต.โพสะ อ.เมือง
	กาญจนบุรี (2 ตำบล)	63) อบต.ทุ่งสมอ อ.พนมทวน
		64) อบต.ดอนเจดีย์ อ.พนมทวน
	สุพรรณบุรี (4 ตำบล)	65) อบต.ดอนคา อ.อุทุมพร
		66) เทศบาลต.ท่าวุ้ง อ.อุทุมพร
		67) อบต.หนองขาม อ.หนองหญ้าไซ
		68) อบต.ทับตีเหล็ก อ.เมือง
	สิงห์บุรี (2 ตำบล)	69) อบต.หัวไผ่ อ.เมือง
		70) อบต.บางกระบือ อ.เมือง
	สระบุรี (2 ตำบล)	71) เทศบาลต.ต้นตาล-พระยาทอ อ.เสนาให้
		72) อบต.หนองยาว อ.เมือง
	ลพบุรี (2 ตำบล)	73) อบต.โพตลาดแก้ว อ.ท่าม่วง
		74) อบต.โพเก้าต้น อ.เมือง
	ชัยนาท (2 ตำบล)	75) อบต.โพนางคำตอ อ.สรรพยา
		76) อบต.หนองแซง อ.หันคา
	ราชบุรี (2 ตำบล)	77) อบต.เกาะพลับพลา อ.เมือง
		78) อบต.ด่านทับตะโก อ.จอมบึง
	สมุทรสงคราม (2 ตำบล)	79) อบต.แหลมใหญ่ อ.เมือง
		80) อบต.แพรกหนามแดง อ.อัมพวา
	ประจวบคีรีขันธ์ (2 ตำบล)	81) อบต.ศาลาลัย อ.สามร้อยยอด
		82) อบต.บ่อนอก อ.เมือง
	เพชรบุรี (4 ตำบล)	83) อบต.ดอนยาง อ.เมือง
		84) อบต.โพพระ อ.เมือง
		85) อบต.บางครก อ.บ้านแหลม
		86) เทศบาลต.บ้านลาด อ.บ้านลาด
	นครสวรรค์ (4 ตำบล)	87) อบต.เนินศาลา อ.โกรกพระ
		88) อบต.หนองบัว อ.หนองบัว

ภาค	จังหวัด	รายชื่ออปท.
		89) อบต.ตะเคียนเลื่อน อ.เมือง
		90) อบต.โคกเตี้อ อ.ไพสาลี
	อุทัยธานี (2 ตำบล)	91) เทศบาลต.สว่างอารมณ์ อ.สว่างอารมณ์
		92) อบต.หนองไผ่ อ.หนองขาหย่าง
ภาคใต้	นครศรีธรรมราช (3 ตำบล)	93) อบต.ท่าศาลา อ.ท่าศาลา
		94) อบต.สวนหลวง อ.เฉลิมพระเกียรติ
		95) อบต.ถ้ำใหญ่ อ.ทุ่งสง
	ระนอง (3 ตำบล)	96) เทศบาลต.บางริ้น อ.เมือง
		97) เทศบาลต.ราชกรูด อ.เมือง
		98) เทศบาลเมืองระนอง อ.เมือง
	สตูล (3 ตำบล)	99) อบต.ควนสตอ อ.ควนโดน
		100) เทศบาลต.คลองขุด อ.เมือง
		101) เทศบาลต.กำแพง อ.ละงู
	ปัตตานี (3 ตำบล)	102) อบต.รูสะมิแล อ.เมือง
		103) อบต.บานา อ.เมือง
		104) อบต.ดอนรัก อ.หนองจิก
ภาคกรุงเทพฯ และปริมณฑล	สมุทรสาคร (2 ตำบล)	105) เทศบาลต.นาดี อ.เมือง
		106) อบต.เกษตรพัฒนา อ.บ้านแพ้ว
	นนทบุรี (2 ตำบล)	107) อบต.บางบัวทอง อ.บางบัวทอง
		108) อบต.บางเขน อ.เมือง
	สมุทรปราการ (1 ตำบล)	109) อบต.บางโปรง อ.เมือง
	กรุงเทพมหานคร (5 ชุมชน)	110) ชุมชนวัดทองบางเขือกหนึ่ง
		111) ชุมชนวัดไทรมิตร
		112) ชุมชนวัดบางไส้ไก่
		113) ชุมชนวัดคฤหบดี
		114) บ้านราชวิถี

โดยคาดว่าจะในปี 2553 นี้ จะมืองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมศึกษาสภาวะการณเด็กและเยาวชนระดับตำบล และจัดทำยุทธศาสตร์ตำบลนํายู่สำหรับเด็กมากขึ้นจากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

ทั้งนี้ หัวใจของความสำเร็จในการดำเนินยุทธศาสตร์อยู่ยู่ที่การจัดการให้เกิดความร่วมมือในลักษณะ “ร่วมกันคิด แบ่งกันทำ ช่วยกันติดตาม” รวมทั้งการริเริ่มโครงการอย่างเป็นทางการโดยเชื่อมต่อกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง อาทิ หน่วยงานการศึกษาอาจริเริ่มงานในส่วนของการเรียนรู้อยู่ด้วยการกวตวิชาให้เด็กนักเรียน กระทรวง/หน่วยงานที่ทำงานด้านพัฒนาสังคม อาจริเริ่มงานในส่วนของการเมืองครอบครัวและพื้นที่สร้างสรรค์ของเยาวชน และอีกหลายโครงการที่

สามารถผลักดันให้อปท.เข้าร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กเยาวชนและการศึกษาระดับท้องถิ่นได้ต่อไป

■ โครงการถนนเด็กเดิน

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)” ได้ดำเนินการโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch) ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าในหลายจังหวัดที่มีพื้นที่เสี่ยงมากกว่าพื้นที่ดีถึง 2-3 เท่า ซึ่งสัมพันธ์กับปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ส่งผลให้สถาบันรามจิตติได้เล็งเห็นความสำคัญของการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะแบบต่างๆ อาทิ ถนน สวนสาธารณะ หรือสนามกีฬา เพื่อเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน การใช้เวลาวางอย่างสร้างสรรค์ และลดพฤติกรรมเสี่ยงในหมู่เยาวชน ดังนั้นจึงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ อาทิ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชน ในการผลักดันให้เกิด “ถนนเด็กเดิน” ในพื้นที่กว่า 50 จังหวัด อาทิ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน แม่ฮ่องสอน พะเยา พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ หนองคาย นครพนม ขอนแก่น มหาสารคาม ยโสธร อุบลราชธานี นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว จันทบุรี ตราด ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ลพบุรี สระบุรี นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี กรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล เป็นต้น

ในปัจจุบันมีถนนเด็กเดินจำนวนกว่า 11 แห่งที่หน่วยงานระดับท้องถิ่นให้ความสำคัญ โดยเข้ามาดำเนินการและสนับสนุนงบประมาณ เช่น ถนนเด็กเดินเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ถนนเด็กเดินองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อพลอย จังหวัดตราด ถนนเด็กเดินองค์การบริหารส่วนตำบลกุดรัง ถนนเด็กเดินองค์การบริหารส่วนตำบลยาง จังหวัดมหาสารคาม ถนนเด็กเดินจังหวัดสตูล ที่เวียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่งในจังหวัดเป็นเจ้าภาพในการจัด และถนนเด็กเดินจังหวัดน่านที่ยังคงจัดเป็นประจำทุกปีที่ผ่านมาศูนย์ท่องเที่ยว จ.น่าน ถนนเด็กเดินจังหวัดพิษณุโลกจัดเป็นประจำทุกเดือน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีหลายจังหวัดที่มีแนวโน้มความยั่งยืนของการดำเนินงานถนนเด็กเดินในพื้นที่ด้วย เช่น จังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดนนทบุรีที่ดำเนินงานถนนเด็กเดินอย่างเข้าสู่ปีที่ 3 จังหวัดสตูลที่ดำเนินงานโครงการถนนเด็กเดินมาอย่างต่อเนื่องและมีการขยายผลโครงการฯ ไปสู่การจัดการในระดับท้องถิ่นในหลายอบต.

■ โครงการบ้านหลังเรียน

จากข้อมูลสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดในหลายปีที่ผ่านมาได้ชี้ให้เห็นว่าเด็กที่อยู่ในตัวเมืองมักจะประสบปัญหาขาดกิจกรรม ดี ๆ ทำหลังเลิกเรียน ส่งผลให้เวลาหลังเลิกเรียน(ตั้งแต่ 16.00 น. เป็นต้นไป) กลายเป็นเวลาเสี่ยงสำหรับเด็กที่อาจไปอยู่ตามบ้านเพื่อนหรือร้านเกมดังนั้นทางโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนจังหวัดเลย จึงได้ร่วมกับศูนย์การศึกษาครอบครัวและ การศึกษาตามอัธยาศัย(กศน.) จังหวัดเลย ริเริ่ม “โครงการบ้านหลังเรียน” โดยใช้ห้องสมุดประชาชน มาปรับปรุงและจัดเป็นสถานที่จัดให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาหลังเลิกเรียนอย่างสร้างสรรค์และ สอดคล้องกับศักยภาพและความสนใจ นอกจากนั้นยังมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจและ เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน อาทิ มุมรอฟังเพลง มุมทำอาหาร มุมส้อมลดีมีเดีย มุมวาดภาพ มุมประดิษฐ์ของ มุมดนตรี มุมผู้เฒ่าเล่าเรื่องเมืองเลย ฯลฯ ซึ่งในปัจจุบันมีจังหวัดที่นำแนวคิด ดังกล่าวไปขยายผลอีกหลายจังหวัด อาทิ มหาสารคาม เชียงราย และลำปาง โดยจังหวัด มหาสารคามได้ดำเนินการขยายผลโดยจัดทำบ้านหลังเรียนปฐวศรสิงห์ขึ้นซึ่งเป็นบ้านหลังเรียนที่มีลักษณะเฉพาะโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน และ จังหวัดเชียงรายได้จัดทำบ้านหลังเรียนขึ้นใน 2 ลักษณะ ทั้งในลักษณะของห้องสมุดบ้านหลังเรียนที่ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเชียงราย และลักษณะของรถพ่วงห้องสมุดเคลื่อนที่ (Books Mobile) จอดบริเวณหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเชียงราย และจะเคลื่อนที่ไปยังตำบล ต่างๆ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยทาง ปปส.ภาค 4 (เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน) และปปส.ภาค 5 (เขตภาคเหนือ) ได้เล็งเห็น ประโยชน์ของโครงการดังกล่าวโดยปปส.ภาค 4 เข้ามาร่วมขยายผลโดยการจัดสรรงบประมาณให้ ศูนย์การศึกษาครอบครัวและ การศึกษาตามอัธยาศัย(กศน.)ไปทำการขยายผลบ้านหลังเรียนใน จังหวัดพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 11 จังหวัด และปปส.ภาค 5 สนใจที่จะเข้าร่วม ขยายผลโดยการจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์การศึกษาครอบครัวและ การศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปทำการขยายผลบ้านหลังเรียนในจังหวัดพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด นอกจากนี้โครงการบ้านหลังเรียนยังขยายผลไปในรูปแบบต่างๆ ด้วยกลไกที่หลากหลายทั้ง ที่มีชุมชนเป็นฐานการจัดการ รวมถึงรูปแบบที่มีครอบครัวเป็นฐานในการจัดการ เช่น บ้านเหล้าลึง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้น ปัจจุบันโครงการบ้านหลังได้ขยายผลไปไม่ต่ำกว่า 30 แห่งทั่วประเทศ

■ โครงการ Books Mobile (รถพ่วงห้องสมุดเคลื่อนที่)

โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch) ภาคเหนือตอนบน และโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย ร่วมกับห้องสมุดประชาชน ศูนย์ การศึกษาครอบครัวและ การศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดเชียงราย ริเริ่ม “โครงการ Books Mobile (รถพ่วงห้องสมุดเคลื่อนที่) ” เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน กล้าคิดกล้า

แสดงออก และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยโครงการ Books Mobile นี้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่จะช่วยกระจายความรู้ทั้งด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนช่วยหนุนเสริมการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มพื้นที่ดีให้กับท้องถิ่น ส่งผลให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนสนใจที่นำโครงการBooks Mobile นี้ไปดำเนินการต่อ

3.3.2 งานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนา เป็นการพัฒนาโครงการใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ พร้อมกับเป็นการสร้างเครือข่ายองค์กรและบุคคลที่ทำงานบุกเบิกด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีการพัฒนาโครงการใหม่ๆ ได้แก่

โครงการเครือข่ายวัดกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย“เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)” ได้รับมอบหมายจาก สกว. ให้ดำเนินโครงการเครือข่ายวัดกรรมการเรียนรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเครือข่ายครูที่พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตในพื้นที่ต่างๆ ผ่านสถาบันการศึกษา เครือข่าย Child Watch และหน่วยงานองค์กรที่สนใจ โดยในปัจจุบันมีโครงการซึ่งผ่านการพัฒนาโครงการและได้เริ่มดำเนินการแล้ว ได้แก่ โครงการเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านปริภคศึกษา: กรณีจังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินงานในโรงเรียนเป้าหมาย 10 แห่ง และโครงการเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต – ครอบครัวศึกษา เรื่องการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งในครอบครัว: กรณีจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดชลบุรี ดำเนินงานในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย-อุดมศึกษารวม 30 แห่ง เป็นต้น

ทั้งนี้การดำเนินงานของ 2 โครงการได้มีการศึกษาสภาวะการณ์และสภาพพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโจทย์วิจัยในเรื่องปริภคศึกษาและครอบครัวศึกษา (Research) และดำเนินงานพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตในเรื่องปริภคศึกษา และครอบครัวศึกษา (Development) โดยอาศัยข้อมูลสภาวะการณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ พร้อมกับการดำเนินการนำร่องทดลองใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ และการติดตามประเมินผลการทำงานพร้อมกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และเสริมพลังเครือข่ายครูนวัตกร และการถอดบทเรียนเพื่อสรุปข้อค้นพบโครงการ

ผลจากการดำเนินโครงการก่อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ครูพัฒนาขึ้นไม่น้อยกว่า 100 นวัตกรรม และเกิดนวัตกรรมเชิงบริหารในระดับโรงเรียนไม่น้อยกว่า 40 นวัตกรรม/ผลงานวิจัยระดับโรงเรียน ผลการผลิตสื่อและสารคดีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากโครงการดังกล่าว 3 ชุด เกิดเครือข่ายครูผู้สร้างนวัตกรรมไม่น้อยกว่า 150 คนและภาคีที่จะมาขยายผลต่ออีกจำนวนมาก

■ โครงการ “ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น”

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)” ได้ดำเนินโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต่อจากโครงการ “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” ของ สกว. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบทบาทให้กับสถาบันการศึกษาในแต่ละพื้นที่ในการเป็นกลไกในการสนับสนุนและส่งเสริมการทำวิจัยให้กับเยาวชนในเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจและภูมิใจในอัตลักษณ์และวิถีชีวิตในเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งในขณะนี้ก็มีโครงการที่ได้รับอนุมัติทุนสนับสนุนการวิจัยแล้วคือ โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ซึ่งได้ดำเนินงานในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายกว่า 20 แห่ง โดยมีโครงการย่อยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 61 โครงการ ขณะนี้อยู่ระหว่างการสรุปองค์ความรู้และขอค้นพบ และเตรียมจัดเวทีปิดโครงการในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2553 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ขณะเดียวกันยังได้ประสานและสนับสนุนให้เกิดการดำเนินโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดจะเข้และจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งสองโครงการได้วางแผนเป้าหมายในการดำเนินโครงการในโรงเรียนต่างๆ จังหวัดละอย่างน้อย 20 แห่งเช่นกัน โดยจังหวัดจะเข้จะมีโครงการยุววิจัยทั้งสิ้น 20 โรงเรียน 61 โครงการ จังหวัดมหาสารคามมี 20 โรงเรียน 40 โครงการ โดยสถาบันรามจิตติได้ดำเนินงานในฐานะผู้ประสานงานและพี่เลี้ยง รวมไปถึงงานหนุนเสริมเชิงการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยหลัก และส่งเสริมที่วิจัยหลักในการเสริมศักยภาพครูนักวิจัย และนักวิจัยเด็กทั้งในแง่กระบวนการและงานเชิงสารคดีอีกด้วย ซึ่งทั้งสองโครงการได้ขยายระยะเวลาดำเนินงานจาก 8 เดือนเป็น 12 เดือน โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการสรุปองค์ความรู้และขอค้นพบ และเตรียมจัดเวทีปิดโครงการในมีนาคม 2553 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาและมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามตามลำดับ

ในส่วนงานเชิงสารคดีนั้นสถาบันรามจิตติได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ในการที่จะร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยของเยาวชนในมิติประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม โดยร่วมกันสร้างหลักสูตร “โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” และให้ทุนอุดหนุนสถานศึกษาในโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จังหวัดลำปาง และโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งในปัจจุบันได้ทำการอบรมเด็ก เยาวชน และสามเณรที่เข้าร่วมโครงการทั้งสองโครงการไปแล้วกว่า 200 คน โดยในขณะนี้โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จังหวัดลำปาง และโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระหว่างการดำเนินการกระบวนการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายยุววิจัยระยะสุดท้ายและเตรียมการปิดโครงการในเดือนมีนาคม 2553

■ โครงการ “ยุววิจัยทางสังคมและวัฒนธรรม”

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานโครงการเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษา ร่วมกับศูนย์วิจัยโครงการติดตามสภาวะการเด็กและเยาวชนรายจังหวัด(Child Watch) ระดับภาค ได้ริเริ่มโครงการ “ยุววิจัยทางสังคมและวัฒนธรรม” โดยขยายผลองค์ความรู้และประสบการณ์จากการดำเนินงาน โครงการ “ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” ที่สกว.ได้ให้การสนับสนุนไปสู่การเชื่อมโยงกับงานพัฒนาเด็กในท้องถิ่นเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมและวัฒนธรรม

ทั้งการดำเนินงานโครงการ “ยุววิจัยทางสังคมและวัฒนธรรม” ได้มีการริเริ่มนำร่องในพื้นที่ภาคเหนือโดยศูนย์วิจัยภาคฯ โดยดำเนินงานในจังหวัด อาทิจังหวัด เชียงราย ลำปาง แพร่ น่าน เป็นต้น ขณะเดียวกันยังได้มีการนำร่องขับเคลื่อนโครงการดังกล่าวโดยมีการทำบันทึกความร่วมมือระหว่างศูนย์วิจัยภาคฯ หรือศูนย์ศึกษาและพัฒนาเด็กและเยาวชนล้านนา สถาบันรามจิตติ และองค์กรการพัฒนาเอกชน PLAN ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ร่วมกับอบต.10 แห่งในจังหวัด เชียงราย เช่น อบต.แม่จัน อบต.แม่สลองนอก อบต.แม่สลองใน อบต.เทอดไทย อบต.แม่เงิน อบต.ศรีคำ อบต.ป่าตึง อบต.แม่ไร่ อบต.โยนก อบต.ศรีดอนมูล เป็นต้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นดำเนินงานยุววิจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจุบันการดำเนินงานโครงการดังกล่าวกำลังอยู่ในระหว่างการรับข้อเสนอโครงการของเด็กและเยาวชน และการพัฒนาศักยภาพยุววิจัยน้อยในพื้นที่ต่างๆ

อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากตัวอย่างของศูนย์วิจัยภาคเหนือแล้ว โครงการยุววิจัยทางสังคมและวัฒนธรรมยังได้ขยายแนวคิดจากการนำร่องดังกล่าวไปสู่ภูมิภาคอื่น

3.3.3 งานริเริ่มโครงการใหม่ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่มีศักยภาพในการสร้างผลกระทบสูง สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานโครงการเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษา ยังได้พัฒนาโครงการร่วมกับองค์กรภาคี โดยทุนขององค์กรภาคี และเผยแพร่ในนามองค์กรภาคีร่วมกับ สกว. อาทิจังหวัด

■ โครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการศึกษาต้นทุนชีวิตเด็ก และเยาวชน (Development Asset) ร่วมกับสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)” ร่วมกับ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี ในการพัฒนาโครงการประมวลองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายนักวิชาการด้าน Development Asset เพื่อทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยสร้างของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การวางแผนทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน อย่าง ยั่งยืน ซึ่งในปัจจุบันภาระงานด้านการเก็บข้อมูลของ

สถาบันรามจิตติได้ดำเนินการเสร็จสิ้นและได้ส่งมอบข้อมูลแก่สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

■ **โครงการความร่วมมือเพื่อการติดตามและการพัฒนาระบบเฝ้าระวัง
สภาวะการเด็กและเยาวชนร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์**

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานโครงการเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3) และในฐานะตัวแทนของสกว.ได้ประสานและผลักดันให้เกิดการจัดทำโครงการความร่วมมือเพื่อการติดตามและพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการเด็กและเยาวชน ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวจะนำไปสู่การที่บุคลากรและหน่วยงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีฐานข้อมูลสภาวะการเด็กและเยาวชนทั่วทั้งประเทศที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนไทย รองรับสู่การวางแผนพัฒนาและขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนของกระทรวงได้อย่างทันทั่วถึงที่ ตลอดจนเป็นการเสริมศักยภาพบุคลากรของกระทรวงด้านการวิจัยอีกด้วย ทั้งนี้ความร่วมมือดังกล่าวยังเป็นไปตามกรอบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสถาบันรามจิตติที่ได้มีการลงนามความตกลงไปเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2550 อีกด้วย โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ถือเป็นภาคีหลักที่มีการลงทุนในการวิจัยและขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนผ่านโครงการ Child Watch มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งภายใต้ความร่วมมือระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กับโครงการ Child Watch ภายใต้ความดูแลของสถาบันรามจิตติครั้งนี้จะเป็นก้าวสำคัญที่ทำให้งานด้านเด็กและเยาวชนของประเทศมีความเข้มแข็งขึ้นอีกทวีคูณ เพราะจะเป็นการเข้ามาร่วมลงทุนและดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานหลักทั้งสามอย่างเป็นรูปธรรมเป็นครั้งแรก โดยมีโครงการ Child Watch เป็นแกนประสานกลาง โดยนอกจากการลงทุนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ด้านการวิจัยและพัฒนาระบบเฝ้าระวังในโครงการความร่วมมือครั้งนี้แล้ว สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ก็ยังคงมีการลงทุนด้านการวิจัยแขนงอื่นๆ และงานขับเคลื่อนในเชิงพื้นที่ผ่านโครงการ Child Watch อยู่ต่อไป ซึ่งจะเป็นการทำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านเด็กและเยาวชนมีพลังและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปอีกในอนาคต โดยในขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดเวทีคืนข้อมูลให้แก่หน่วยงานในระดับพื้นที่ และจะสิ้นสุดโครงการในเดือนพฤษภาคม 2553

■ โครงการความร่วมมือกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานโครงการเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3) ได้ร่วมกับ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่” โดยเน้นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นในการส่งเสริมให้เกิดประชาคมการเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปการศึกษาทั้งพื้นที่ (area-based total reform) โดยมีพื้นที่ทดลองใน 3 จังหวัด ใน 3 ภูมิภาค คือ จังหวัดมหาสารคาม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) จังหวัดฉะเชิงเทรา (ภาคตะวันออก) และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ภาคกลาง) โครงการดังกล่าวยังเชื่อมงานผ่านการประสานเชื่อมต่อโดยเครือข่าย Child Watch กับภาคประชาคมในท้องถิ่น ซึ่งขณะนี้ได้ปิดโครงการแล้วเมื่อกลางปี 2552 และกำลังดำเนินงานขยายผลการทำงานไปสู่การขับเคลื่อนนาร่องในระดับพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมโดยผ่านการเชื่อมงานกับศูนย์วิจัยระดับภาคภายใต้การผลักดันของทีมประสานงานรามจิตติและการสนับสนุนของท้องถิ่นและภาคีร่วมต่อไป

■ โครงการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานโครงการเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3) ได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และศูนย์พัฒนายุทธศาสตร์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินโครงการวิจัย เรื่อง “พัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง” ที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มและความเคลื่อนไหวทางสังคมและการศึกษา และใช้เทคนิคการมองภาพอนาคตหรือ Foresight และเขียนภาพอนาคตการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ เพื่อมาตั้งโจทย์การวิจัยและยุทธศาสตร์การวิจัยระดับชาติ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ(วช.) นำผลการศึกษาในเรื่องดังกล่าวไปเสนอเป็นประเด็นการวิจัยระดับชาติ (National Research Policy Agenda) อันจะนำไปสู่ความร่วมมือพัฒนาแผนงานวิจัยระยะยาว อันจะปูทางไปสู่การเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เป็นจริงในสังคมไทยในอนาคต

ผลการดำเนินงานวิจัยในโครงการดังกล่าว สถาบันรามจิตติยังได้ร่วมในการผลิตสารคดีเพื่อการขับเคลื่อนรับรู้จากผลงานวิจัยนี้ด้วย ซึ่งได้ปิดโครงการไปแล้วเมื่อกลางปี 2552

■ โครงการความร่วมมือกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคต่าง ๆ

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานโครงการเครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษา และศูนย์วิจัยโครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ระดับภาค ได้ดำเนินความร่วมมือกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคขับเคลื่อนและขยายผลโครงการที่ Child Watch ได้

ริเริ่มไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการบ้านหลังเรียนที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 4 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 11 จังหวัด และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 5 ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 19 จังหวัด นอกจากนี้โครงการบ้านหลังเรียนยังขยายผลไปในรูปแบบต่างๆ ปัจจุบันโครงการบ้านหลังได้ขยายผลไปไม่ต่ำกว่า 30 แห่งทั่วประเทศ รวมถึงโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามที่ปส.ภาค 4 ภาคอีสานเข้ามาร่วมขยายผลขับเคลื่อนต่อไปในภาคอีสานโดยถือว่าเป็นโครงการสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กเสี่ยง นอกจากนี้ปส.ยังได้ร่วมมือกับศูนย์วิจัยภาคเหนือฯ ร่วมดำเนินงานยุทธศาสตร์สร้างภูมิคุ้มกันกับเด็กเสี่ยงโดยการให้ทีมวิจัยภาคเป็นผู้ให้ข้อมูลความรู้และกระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันตามยุทธศาสตร์ Child Watch ในจังหวัดกลุ่มเป้าหมายของปส.ด้วย

4. บทสรุป : บทเรียนและข้อค้นพบจากยุทธศาสตร์การดำเนินงาน “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษา และโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

จากการที่สถาบันรามจิตติได้ทำหน้าที่ประสาน สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาเครือข่ายในการทำงานด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดการระดมทรัพยากร ความร่วมมืออันก่อให้เกิดการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ทั้งนี้ บทเรียนสำคัญของการดำเนินโครงการระยะที่ 3 นี้ พบว่า ความสำเร็จ ประสิทธิภาพ และ ประสิทธิผลของงานนั้น เป็นไปได้ด้วยเงื่อนไขการทำงานเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญนั้นคือ “ยุทธศาสตร์ 4 พลัง” อันได้แก่ พลังการบูรณาการ พลังการประสานเชื่อมโยง พลังการขับเคลื่อนคู่ขนาน พลังการสร้างนักวิจัย สรุปได้ดังนี้

4.1 พลังการบูรณาการ : ผลการทำงานชี้ให้เห็นข้อค้นพบเกี่ยวกับทิศทางของการบูรณาการงานด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษา นั้นคือ

❖ การบูรณาการเชิงพื้นที่

การบูรณาการเชิงพื้นที่ที่มีการดำเนินการไปพร้อมๆ กับการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย ตัวอย่างเช่น จากการที่โครงการ Child Watch ได้เข้าไปเยี่ยมคารวะผู้ว่าราชการจังหวัดในหลายพื้นที่ เพื่อนำเสนอข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนของจังหวัด และประเด็นข้อค้นพบต่างๆ พร้อมนำเสนอแนวคิดยุทธศาสตร์เมื่อนำอยู่สำหรับเด็ก ซึ่งในหลายจังหวัดได้นำไปเป็นแผนงาน หรือยุทธศาสตร์การทำงานด้านเด็กและเยาวชน หรือ การร่วมกับเครือข่ายภาคีวิจัย สกว.นำประเด็นข้อค้นพบ มาขยายผลให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมทั้งพื้นที่ (ตำบล/อำเภอ/จังหวัด/ภาค) โดยเฉพาะการเชื่อมกับงานโครงการ Area-Based Cooperation (ABC) โดยความร่วมมือกับเครือข่ายวิจัยสกว.ในการดำเนินการจัดเวทีนโยบายเพื่อนำเสนอผลการวิจัยเพื่อไปสู่การ

ขับเคลื่อนในพื้นที่ ตลอดจนการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน และพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับชุมชน โดยในส่วนของสถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย“เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3) เป็นผู้รับผิดชอบในส่วนของงานด้านเด็กและเยาวชน ซึ่งปัจจุบันได้มีจังหวัดที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น อุบลราชธานี ชัยภูมิ ปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล

❖ การบูรณาการในโจทย์สำคัญในการเชื่อมต่อกับงานเชิงระบบและโครงสร้างของกระทรวงต่าง ๆ

ดังตัวอย่างโครงการพัฒนาการศึกษาโดยเฉพาะงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจในจังหวัดภาคใต้ ที่พยายามบูรณาการงานของ 5 องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการอันได้แก่ สำนักปลัดกระทรวง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา มาร่วมดำเนินงานวิจัยและพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์และโจทย์วิจัยร่วมกัน โดยเปิดพื้นที่ให้หน่วยงาน ต่าง ๆ เช่น ศอบต. โรงเรียนเอกชนมุสลิมในพื้นที่ เป็นต้น เข้ามาร่วมบูรณาการงานและทรัพยากรร่วมกันภายใต้ระบบและข้อจำกัดของแต่ละหน่วย หรือ จากการที่การที่สถาบันรามจิตติ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ร่วมกันทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ในการร่วมกันพัฒนาระบบเฝ้าระวังและรายงานสภาวะการณเด็กและเยาวชน ซึ่งในปัจจุบันสถาบันฯ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดยสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ มีความเห็นร่วมกันที่จะดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อการติดตามและพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณเด็กและเยาวชน เพื่อให้การทำงานในการเฝ้าระวังทางสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ โดยอาศัยฐานข้อมูลงานวิจัย

4.2 พลังการประสานเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดความร่วมมือจากระดับชาติและระดับท้องถิ่น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประสานเชื่อมโยง 4 ส่วนสำคัญต่อไปนี้

4.2.1 การเชื่อมคน : การเชื่อมคนสำคัญ ทั้งคนในองค์กร ในพื้นที่ และผู้ขับเคลื่อน

ในการเชื่อมประสานและผลักดันเพื่อให้ประเด็นข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยนั้นได้รับความร่วมมือและนำไปกำหนดเป็นแผนงาน หรือยุทธศาสตร์การทำงานซึ่งมีพลังก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปเชื่อมประสานการทำงานกับคนสำคัญ ตัวอย่างบทเรียน Child Watch ชี้ว่า ทีมวิจัยจำเป็นต้อง เสริมทีมให้มีนักขับเคลื่อนงานด้านเด็ก เยาวชน เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการทำงานขับเคลื่อนโครงการ หรือตัวอย่างงานวิจัยเครือข่ายด้าน

การศึกษา ที่ต้องใช้เวลาในการสรรหาและเชื่อมคนที่จะเป็นนักขับเคลื่อนเพื่อให้นักวิจัยสามารถทำงานและสร้างผลกระทบในระยะยาวได้ หรือการที่โครงการ Child Watch เข้าไปเชื่อมการทำงานกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยเข้าไปสนับสนุนข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนทั่วทั้งประเทศซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาและขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนของกระทรวง

4.2.2 การเชื่อมความรู้ : การเชื่อมความรู้เป็นฐานทุนที่สำคัญสำหรับการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดข้อค้นพบที่ว่า ภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อขับเคลื่อนความรู้เพื่อการพัฒนาทางด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยกลไกวิจัยซึ่งผู้วิจัยจะต้องเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการดำเนินการวิจัย และนอกจากนี้ยังต้องสร้างองค์ความรู้ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการเผยแพร่ผลการวิจัย โดยจุดเน้นของ**“การเชื่อมความรู้”** คือ การที่งานวิจัยได้ถูกนำไปใช้อย่างเป็นระบบและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างงานเช่นข้อค้นพบจากโครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) โครงการพัฒนาการเรียนรู้ท้องถิ่นสามจังหวัดภาคใต้ โครงการทักษะชีวิต และโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ล้วนแต่สะท้อนให้เห็นเบื้องหลังของการเชื่อมความรู้ระดับชาติ ระดับสากล ไปกับความรู้ท้องถิ่น ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อการสร้างการเรียนรู้และการทำงานต่อยอดของสกว.

4.2.3 การเชื่อมทรัพยากร : เงิน สถานที่ บุคลากร

ในรอบ 17 เดือนที่ผ่านมา สถาบันรามจิตติ ได้ประสานการทำงานโดยสามารถเชื่อมประสานการทำงานควบคู่ไปกับการได้รับทรัพยากรมาสนับสนุนการทำงาน ตัวอย่างเช่น การที่ทางสกว. และสถาบันรามจิตติ ภายใต้กำกับของมูลนิธิภูมิปัญญาได้เข้าพบและหารือกับปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เกี่ยวกับความร่วมมือในการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนและพยายามที่จะผลักดันให้โครงการ Child Watch เข้าไปอยู่ในระบบการทำงานเฝ้าระวังสถานการณ์ของทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จนเกิดเป็น **“โครงการความร่วมมือเพื่อติดตามและพัฒนาระบบเฝ้าระวังสถานการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch)”** ซึ่งจะเริ่มดำเนินการร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในเดือนมิถุนายน 2552 นี้ นับเป็นแนวทางที่เกิดประโยชน์อันดีหลายประการด้วยกัน อาทิเช่น ทางสกว.ได้ประหยัดงบประมาณในการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนขณะที่ผลลัพธ์ที่ได้ยังคงเป็นไปตามเป้าหมายที่สกว.คาดหวัง

องค์กรภาคี	แผนงาน/โครงการ/ลักษณะงาน	ระยะเวลา	จำนวนเงิน
สสส.	แผนงาน Child Watch เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เด็ก เยาวชนระดับท้องถิ่น (ต่อเชื่อมกับงาน Child Watch)	2548-2553	135,000,000-
กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ	โครงการพัฒนาฐานข้อมูลและระบบเฝ้าระวังสภาวะการณื เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (ต่อเชื่อมกับงาน Child Watch)	2552-2553	25,000,000-
กระทรวงวัฒนธรรม	โครงการโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม (ต่อเชื่อมกับโครงการ ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น)	2552-2554	10,000,000-
กระทรวงศึกษาธิการ	โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาการศึกษาในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ขยายผลต่อจากโครงการพัฒนารูปแบบ การเรียนรู้ท้องถิ่นของสกว.ที่เสร็จไปเมื่อปี 2550)	2551-2554	75,000,000-

นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่ายงาน ด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษา ทั้งในเรื่องการทำงานและทรัพยากรในการดำเนินการวิจัยเพื่อ ให้ การขับเคลื่อนงานด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษาเป็นองค์รวม โดยกลไกการทำงานเหล่านี้จะ ค่อยๆ เข้าไปอยู่ในระบบราชการอันเป็นภาระงานที่ทางกระทรวงฯ จะต้องรับผิดชอบและให้ความ ร่วมมือในการดำเนินงานต่อไป นอกจากนี้ในช่วงปีที่ผ่านมาสถาบันรามจิตติยังได้ดำเนินโครงการที่ สำคัญซึ่งได้ระดมทรัพยากรจากหน่วยงานภาคี ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบสูงต่อสังคม อาทิ โครงการ ความร่วมมือทางวิชาการฯ กับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้ทรัพยากรเฉลี่ยปีละ ประมาณ 25 ล้าน บาท จาก 5 หน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการ หรือในส่วนของงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เมืองน่าอยู่สำหรับเด็กซึ่งได้จังหวัดและอบต.ท้องถิ่นมาร่วมสนับสนุนถึงกว่าพันล้านบาท

4.2.4 การเชื่อมงาน : การเชื่อมงานเข้ากับการทำงานปกติ

การเชื่อมงานที่สามารถเชื่อมไปกับระบบการทำงานปกติของทีมนักวิจัย รวมถึงเครือข่าย ภาคีที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในระบบราชการที่มีโครงสร้างการทำงานที่ซับซ้อน และภาระงานที่มาก การเชื่อมงานจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์จุดเน้น เชิงยุทธศาสตร์ อันรวมไปถึงแผนงาน หรือโครงการต่างๆ ที่หน่วยงานแต่ละหน่วยงานได้วางไว้แล้ว ในการนี้สถาบันรามจิตติจึงได้เข้าไปประสานการทำงานโดยเชื่อมโยงเนื้อหา เชื่อมคนทำงาน และเชื่อม ทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการทำงานที่นักวิจัย และเครือข่ายภาคีได้ทำอยู่เดิม ส่งผลให้แนวทางการ ทำงานเช่นนี้ย่อมทำให้การเชื่อมงานเป็นไปได้อย่างยิ่งขึ้น เนื่องจากการเข้าไปเชื่อมงานนี้เป็นงานที่ฝ่าย ปฏิบัติต้องดำเนินการอยู่แล้ว ดังนั้นการที่สถาบันฯเข้าไปสนับสนุนงานที่นักวิจัย และเครือข่ายภาคี ต้องดำเนินการอยู่แล้วนั้นย่อมไม่ได้เป็นการสร้างภาระเพิ่มเติมให้นักวิจัย และเครือข่ายภาคี แต่กลับ เป็นการหนุนเสริมงานในทางวิชาการแก่นักวิจัย และเครือข่ายภาคี ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ นักวิจัย และ เครือข่ายภาคีสามารถลดขั้นตอนในการทำงานให้น้อยลงแล้ว สถาบันฯยังสามารถที่จะช่วยประสาน เชื่อมโยงความร่วมมือจากเครือข่ายภาคีอื่น ๆ ให้เข้ามาสนับสนุนการทำงานของนักวิจัย และ เครือข่ายภาคี อาทิ งบประมาณ บุคลากร สถานที่ เป็นต้นอันจะส่งผลให้เกิดการต่อยอดขยายผลการ

ทำงานออกไปในวงกว้าง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้าง “เครือข่ายขยายเพื่อน” และยังจะเป็นการสร้าง “ประชาคมคนทำงานด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษา” อีกด้วย ตัวอย่างการทำงานเช่น การเชื่อมงานโครงการติดตามสภาวการณ์เด็ก และเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) กับการพัฒนาโครงการทักษะชีวิตในจังหวัดต่างๆ หรืองานยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรือการเชื่อมงานโครงการติดตามสภาวการณ์เด็ก และเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) กับการผลักดันยุทธศาสตร์เมืองนำอยู่สำหรับเด็กระดับจังหวัด และระดับอปท. เป็นต้น

4.3 พลังการขับเคลื่อนคู่ขนาน: ทั้งแนวตั้งและแนวนอน

ในการผลักดันให้ประเด็นข้อค้นพบจากงานวิจัยได้รับการผลักดันไปสู่การปฏิบัติ โดยการกำหนดเป็นแผนงาน หรือยุทธศาสตร์การทำงานของหน่วยงานหรือองค์กรภาคต่าง ๆ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้กลไกการทำงานเชิงขับเคลื่อน ซึ่งแต่เดิมสถาบันฯ เน้นการขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนในโครงการ Child Watch เป็นหลัก โดยสถาบันรามจิตติเป็นผู้ดำเนินการเอง ส่งผลทำให้การขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆ เป็นไปได้ล่าช้า ดังนั้นในปัจจุบันสถาบันฯ จึงได้เพิ่มการขยายผลการทำงานด้านการศึกษาและงานเครือข่ายเยาวชนหลายด้านเพิ่มมากขึ้นโดยเพิ่มบทบาทของทีปประสานงานให้มากยิ่งขึ้นในการเข้าไปทำงานในระดับพื้นที่ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนากลไกการทำงานคู่ขนานในมิติแนวตั้งคือเชื่อมงานนโยบายและงานพื้นที่ เช่นการพัฒนากลไกระดับชาติเพื่อไปหนุนการทำงานของท้องถิ่นในโครงการต่าง ๆ เช่น นโยบายด้านเด็กเพื่อไปสนับสนุนการทำงานโครงการถนนเด็กเดิน ยุทธศาสตร์เมืองนำอยู่สำหรับเด็ก เป็นต้น และมิติแนวนอน คือการเชื่อมงานคู่ขนานระหว่างองค์กรต่อองค์กร ดังตัวอย่างการขับเคลื่อนงานด้านเด็กในโครงการ Child Watch กับงานขับเคลื่อนของสสส. การขับเคลื่อนงานด้านเด็กเยาวชนและการศึกษา ในงาน ABC ของสกว.

4.4 พลังการสร้างนักวิจัย: พัฒนา สร้างเครือข่าย หนุนเสริม

ในการทำงานวิจัย และการขับเคลื่อนประเด็นข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยด้านเด็กและเยาวชน เพื่อผลักดันให้เกิดแผนงาน หรือยุทธศาสตร์ซึ่งนำไปสู่ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน หรือภาคีเครือข่ายของสถาบันรามจิตติฯ ในด้านเด็กและเยาวชน ที่ผ่านมานั้นศูนย์วิจัยระดับภาค และนักวิจัยระดับจังหวัด ถือเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการไปทำงานในระดับพื้นที่ร่วมกับ หน่วยงานต่าง ๆ ในระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น อาทิ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักงานปส.ภาค องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้หน่วยงาน หรือเครือข่ายภาคีเหล่านี้เกิดความเข้าใจในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งก่อให้เกิดแนวคิดที่จะทำงานด้านเด็กและเยาวชน ทั้งในเชิงประเด็น และเชิงพื้นที่ซึ่งเป็นรูปธรรมต่อไป ดังนั้นการสร้างพลังนักวิจัยจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งสถาบันฯ ได้ดำเนินการใน 3 ส่วนดังนี้

1) การพัฒนา: ก่อนเริ่มเก็บข้อมูลโครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดในแต่ละปี สถาบันรามจิตติ และศูนย์วิจัยระดับภาคจะทำการอบรมนักวิจัยระดับจังหวัดเพื่อ

พัฒนาศักยภาพ และความสามารถในทางการวิจัยเพื่อที่นักวิจัยจะสามารถนำข้อมูลงานวิจัยไปขับเคลื่อนต่อไปในพื้นที่ก่อนที่ทำการเก็บข้อมูล

2) การสร้างเครือข่าย: จากการทำงานโครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด(Child Watch) มาตั้งแต่ปี 2547 ส่งผลให้ในปัจจุบัน โครงการ Child Watch มีนักวิจัยในเครือข่ายกว่า 300 คน และนอกจากนี้ทางสถาบันยังมีการเข้าไปเชื่อมงานกับหน่วยงาน หรือเครือข่ายภาคีต่าง ๆ ในการร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันกับคนในหน่วยงาน หรือในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดการระดมทรัพยากร และก่อให้เกิดการสร้าง“เครือข่ายขยายเพื่อน” คนทำงานด้านเด็กเยาวชน และการศึกษาจำนวนมาก อาทิ โครงการความร่วมมือทางวิชาการฯ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ โครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาต้นทุนชีวิตเด็ก (Development Asset) ร่วมกับสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี งานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โครงการความร่วมมือเพื่อการติดตาม และพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวการณ์เด็กและเยาวชน ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น

3) การหนุนเสริม: สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”ได้เข้าไปหนุนเสริมการทำงานของศูนย์วิจัยระดับภาค และทีมวิจัยระดับจังหวัดใน 2 ส่วน ดังนี้

- **ส่วนงานวิจัย** สถาบันรามจิตติได้เข้าไปติดตามการทำงานของศูนย์วิจัยระดับภาค และทีมวิจัยระดับจังหวัดตั้งแต่การอบรมนักวิจัย การเก็บข้อมูล การคีย์และวิเคราะห์ข้อมูล การจัดเวทีคืนข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล เพื่อให้การดำเนินการวิจัยของโครงการเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย

- **ส่วนงานขับเคลื่อน** ในการทำงานด้านเด็ก เยาวชนและการศึกษาที่มีผลกระทบสูง ซึ่งถือเป็นต้นแบบการทำงานด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษาที่ดี ที่น่าจะขยายผลการดำเนินงานไปในหลาย ๆ พื้นที่เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงและเสริมปัจจัยสร้างให้กับเด็กและเยาวชนของศูนย์วิจัยระดับภาค หรือนักวิจัยระดับจังหวัด เช่นโครงการบ้านหลังเรียน ถนนเด็กเดิน โฮงเฮียนจาวบ้าน เป็นต้น สถาบันรามจิตติได้เข้าไปหนุนเสริมการทำงานของศูนย์วิจัยระดับภาค หรือนักวิจัยระดับจังหวัด โดยการเข้าไปเป็นผู้เชื่อมประสานการทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ และประสานความช่วยเหลือจากเครือข่ายภาคีต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยหนุนเสริมการทำงานหรือทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินการเช่น สกว. สสส. เป็นต้น

ทั้งนี้ แนวทางการดำเนินการเช่นนี้ได้ช่วยให้เกิดการพัฒนากลไกขับเคลื่อนของสถาบันรามจิตติที่จะเข้าไปสนับสนุนงานพัฒนาจังหวัดในภาพรวมของสกว. ขณะเดียวกันก็เข้าไปผลักดันให้เกิดการพัฒนาจังหวัดในเชิงลึกในมิติเด็กและเยาวชน

5. การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลได้จริง		
1) โครงการติดตาม สภาวการณ์เด็กและ เยาวชนรายจังหวัด ประจำปี 2550-2551	ข้อมูลสภาวการณ์เด็กและ เยาวชนรายจังหวัดประจำปี 2550-2551 ซึ่งก่อให้เกิดการทำงานในเชิง ประเด็นและเชิงพื้นที่	ได้ข้อมูลสภาวการณ์เด็กและเยาวชน รายจังหวัดประจำปี 2550 – 2551 โดย ได้จัดเวทีเผยแพร่ข้อมูลทั้งในระดับ ภาค ระดับจังหวัด และการแถลงต่อ สื่อมวลชนระดับประเทศ	1-5	80
2) โครงการถนนเด็ก เดิน	การบูรณาการการทำงาน ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ในพื้นที่ และการเสริมสร้างศักยภาพ ของเยาวชน	ดำเนินการแล้วกว่า 50 จังหวัด และได้ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในกว่า 10 จังหวัดโดยหน่วยงานทั้งระดับจังหวัด และท้องถิ่น	3-5	80
3) โครงการความ ร่วมมือทางวิชาการเพื่อ การพัฒนาการศึกษาใน จังหวัดชายแดนภาคใต้	โครงการวิจัยภายใต้กรอบ ความร่วมมือเพื่อพัฒนา การศึกษาในพื้นที่พิเศษเฉพาะ กิจในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ที่นำไปสู่การจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	เกิดโครงการวิจัย 5 ชุดโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 13 โครงการ ที่ ครอบคลุมนักวิจัยจำนวนหลายร้อยคน จากโรงเรียนกว่า 200 แห่ง โดย ประสานความร่วมมือกับนักวิจัยใน สถาบันอุดมศึกษา อาชีวศึกษา และ นักวิจัยส่วนกลาง ที่ส่งผลให้เกิดชุมชน นักวิจัยและเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่ง ประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นและ ชุมชนอันนำไปสู่แนวโน้มการขยายการ ทำงานในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ปัจจุบันมีโครงการย่อยปิดตัวแล้ว 6 โครงการ ที่เหลืออยู่ระหว่างดำเนินการ ระยะที่ 2 นอกจากนี้ยังมีการพัฒนา โครงการใหม่ๆ สำหรับการดำเนินงาน ในปีที่ 2 ต่อไปด้วย	1-5	80
4) โครงการนวัตกรรมการ เรียนรู้	การสานต่อการสร้าง “ครู นักวิจัย” และ “โรงเรียนวิจัย”	อยู่ระหว่างดำเนินการสังเคราะห์และ จัดส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ซึ่ง ปัจจุบันเกิดเครือข่ายนวัตกรรมการเรียนรู้ ทักษะชีวิตขึ้น 2 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายครอบครัวศึกษาภาค ตะวันออก และเครือข่ายบริโภคศึกษา: กรณีจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีเครือข่ายครู กว่า 200 คน จากกว่า 40 สถานศึกษา เข้าร่วมพัฒนาชุดกิจกรรมการสอนเพื่อ	1-5	99

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลได้จริง		
		นำเรื่องทักษะชีวิตไปใช้ในการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการใช้ชีวิต		
5) โครงการเครือข่ายยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	นักวิจัยเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ	อยู่ระหว่างการสังเคราะห์และสรุปรายงานการวิจัยระดับจังหวัด ส่วนระดับโครงการยุววิจัยได้ผลงานไม่น้อยกว่า 250 โครงการใน 4 จังหวัด ปัจจุบันเกิดเครือข่ายยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทั่วทุกภูมิภาค ครอบคลุมพื้นที่ 40 จังหวัด ซึ่งมียุววิจัยกว่า 3,000 คน	1-5	99
6) โครงการบ้านหลังเรียน	พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับการเรียนรู้ในมิติใหม่ เป็นอีกหนึ่งทางเลือกเพื่อลดปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนหลังเลิกเรียน	เกิดโครงการบ้านหลังเรียนต้นแบบ ที่ศูนย์กศน.จ.เลย และขยายผลไปสู่จังหวัดและท้องถิ่นต่างๆ โดยปัจจุบันขยายไปสู่พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกแล้ว	1-5	90
7) โครงการติดตามสภาวะการณ์และเฝ้าระวังปัจจัยเสี่ยงปัจจัยสร้างของเด็กและเยาวชนร่วมกับสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี	แนวโน้มปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน	ดำเนินการเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นและได้ส่งมอบข้อมูลให้สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินีแล้ว	1-5	80
8) โครงการความร่วมมือเพื่อการติดตามและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	มีฐานข้อมูลสภาวะการณ์ด้านเด็กและเยาวชนทั่วทั้งประเทศที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนไทย	อยู่ระหว่างดำเนินการเก็บข้อมูลสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด ประจำปี 2551 - 2552	1-5	90
9) การผลักดันให้เกิดยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่โดยการเข้าไปเชื่อมต่องานด้านความร่วมมือระดับพื้นที่ (area-based	ก่อให้เกิดการทำงานในระดับพื้นที่อย่างบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม	อยู่ระหว่างดำเนินการ ซึ่งในปีที่ผ่านมาทางสกว.ได้ดำเนินการจัดเวทีนโยบายเพื่อนำเสนอผลการวิจัยเพื่อไปสู่การขับเคลื่อนในพื้นที่ ตลอดจนการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน และพัฒนา	1-5	80

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลได้จริง		
cooperation) บนฐาน การวิจัย		โจทย์วิจัยร่วมกับชุมชน ในพื้นที่ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ไปแล้ว กว่า 8 จังหวัด		
10) โครงการความ ร่วมมือเพื่อการวิจัยและ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การเสริมสร้างความ เข้มแข็งทางวัฒนธรรม ของสังคมไทย	เพื่อยกระดับการขับเคลื่อนงาน วัฒนธรรมบนฐานความรู้ให้กับ เครือข่ายวัฒนธรรมด้านต่างๆ ทั้งภาคประชาชน เยาวชน ชุมชน ภาครัฐ และหน่วยงาน ในพื้นที่	อยู่ระหว่างดำเนินการ โดยได้จัดอบรม “โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” ให้กับ นักเรียนไปแล้ว 3 รุ่น และอยู่ระหว่าง การมอบทุนทำหนังวัฒนธรรมให้กับ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้ ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำส ปอไตรมาสแผนรณรงค์ทางวัฒนธรรม และพัฒนาเครื่องมือแบบสำรวจเพื่อ ติดตามสภาวะการณ์ทางวัฒนธรรมของ สังคมไทย	1-5	80

5.1 การประเมินผลการดำเนินงานการผลิตสื่อตามแผนงานของสกว.

โครงการผลิตสารคดี		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลได้จริง		
ตามแผนงานของสกว.				
1) ชุดโครงการเมืองน่าอยู่ ระดับจังหวัด	สร้างความเข้าใจ และกระตุ้นให้ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนัก ถึงยุทธศาสตร์การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ ให้กับเด็ก	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	100
2) ชุดโครงการเมืองน่าอยู่ ระดับท้องถิ่น	สร้างความเข้าใจ และกระตุ้นให้ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนัก ถึงยุทธศาสตร์การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ ให้กับเด็ก	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	95
3) ชุดโครงการบ้านหลัง เรียน	ให้เห็นตัวอย่างที่ดีของพื้นที่สำหรับการ เรียนรู้ในมิติใหม่	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	80
4) โฮงเฮียนจาวบ้าน	ให้เห็นตัวอย่างที่ดีของสร้างพื้นที่สำหรับ จัดการเรียนรู้ให้กับเด็กกลุ่มเสี่ยง	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	80

โครงการผลิตสารคดี		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลได้จริง		
5) โครงการถนนเด็กเดิน	สร้างความเข้าใจในเรื่องของกิจกรรม สร้างสรรค์ และกระตุ้นให้เยาวชนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างกิจกรรม และ เปิดพื้นที่ให้เยาวชนทั่วไปได้แสดงออก ทั้งด้านความคิดและความสามารถ ออกมาเต็มตามศักยภาพ	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	80
6) ชุดโครงการความ ร่วมมือทางวิชาการเพื่อ พัฒนาการศึกษาในเขต พัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดน ภาคใต้	นำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับ โรงเรียนในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	80
7) โครงการติดตาม สภาวะการณ์เด็กและเยาวชน รายจังหวัด (Child Watch) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลิตสื่อสารคดี	ทีมวิจัยระดับภาคได้รับการพัฒนา ศักยภาพในการทำสารคดี	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	80
8) ชุดโครงการยุววิจัย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น “ก้าว แรกสู่ยุววิจัยประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น”	ให้เห็นตัวอย่างที่ดี และสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำหนังสือสารคดีให้กับเด็กและ เยาวชนที่ร่วมโครงการโรงเรียนทำหนังสือ ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	2-5	90
9) กองทุนปฏิรูปการเรียนรู้ (ยังไม่อนุญาตเผยแพร่)	สร้างความตระหนักในการจัดตั้งกองทุน เพื่อการศึกษา	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	90
10) ABC (สารคดีการวิจัย เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่)	ให้เห็นตัวอย่างที่ดีของการทำให้เกิด ความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนงาน เชิงพื้นที่ทั้งจังหวัด	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	90
11) สารคดีเครือข่ายนวัตกรรม ทักษะชีวิต	ให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการรวม เครือข่ายนวัตกรรม และให้เห็นตัวอย่างที่ ดีในระดับพื้นที่	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	90

5.2 การประเมินผลการดำเนินงานการผลิตสื่อสารคดีร่วมกับภาคีอื่น

โครงการผลิตสารคดี		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลได้จริง		
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)				
1) ชุดโครงการเมืองน่าอยู่ สำหรับเด็กระดับจังหวัด	สร้างความเข้าใจ และกระตุ้นให้ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ ตระหนักถึงยุทธศาสตร์การสร้าง พื้นที่สร้างสรรค์ให้กับเด็ก	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	100
2) ชุดโครงการเมืองน่าอยู่ สำหรับเด็กระดับตำบล	สร้างความเข้าใจ และกระตุ้นให้ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ ตระหนักถึงยุทธศาสตร์การสร้าง พื้นที่สร้างสรรค์ให้กับเด็ก	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	95
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ				
3) ชุดโครงการยุทธศาสตร์การ วิจัยและขับเคลื่อนการเรียนรู้ ด้วยตนเองในทศวรรษหน้า	เป็นตัวอย่างในการพัฒนา นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัย ของประเทศไทย	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	90
UNICEF				
4) ชุดโครงการการพัฒนา ศักยภาพท้องถิ่นในการ คุ้มครองเด็กและเยาวชน	เป็นตัวอย่างให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนด้าน เด็กและเยาวชน	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	80

5.3 การประเมินผลการดำเนินงานการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทอื่น ๆ

สื่อประชาสัมพันธ์		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลได้จริง		
ตามแผนงานของสกว.				
1) Roll up Exhibition 10 สภาวการณ์เด่น ปี 2550-2551	สร้างความเข้าใจ และกระตุ้นให้ทุกภาค ส่วนในสังคมได้ตระหนักถึงปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยสร้างของเด็ก และเยาวชนไทย	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	3-5	100
2) แผ่นพับชุดโครงการ เมืองน่าอยู่สำหรับ เด็ก	สร้างความเข้าใจ และกระตุ้นให้ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนัก ถึงยุทธศาสตร์การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ ให้กับเด็ก	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	95

สื่อประชาสัมพันธ์		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลได้จริง		
3) หนังสือโครงการถนนเด็กเดิน	สร้างความเข้าใจในเรื่องของกิจกรรมสร้างสรรค์ และกระตุ้นให้เยาวชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างกิจกรรมและเปิดพื้นที่ให้เยาวชนทั่วไปได้แสดงออกทั้งด้านความคิดและความสามารถออกมาเติมตามศักยภาพ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	2-5	65
4) หนังสือโครงการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้	สร้างความเข้าใจในเรื่องของวิถีชีวิตและรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	อยู่ระหว่างดำเนินการ	2-5	65
5) คู่มือการทำงานติดตามสภาวารณเด็กและเยาวชนรายจังหวัด	สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบการทำงาน และสรุปผลงานในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาของโครงการChild Watch	เสร็จเรียบร้อยแล้ว	1-5	80

6. สรุปกิจกรรมในรอบ 17 เดือน ที่ผ่านมา

- ตารางแสดงกิจกรรมตามขอบเขตการดำเนินงาน

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง
1) โครงการติดตามสภาวารณเด็กและเยาวชนรายจังหวัดประจำปี 2550-2551	ติดตามสภาวารณเด็กและเยาวชนรายจังหวัดประจำปี 2550-2551	ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว
2) โครงการถนนเด็กเดิน	พื้นที่คุณภาพที่ช่วยลดแนวโน้มพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กมีเพิ่มมากขึ้น	ดำเนินการแล้วกว่า 50 จังหวัด
3) โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	การเสริมสร้างกระบวนการเชิงนโยบายต่อการจัดการศึกษาเพื่อลดปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ภาคใต้	อยู่ระหว่างดำเนินการในปีที่ 2
4) โครงการนวัตกรรมการเรียนรู้	การสานต่อการสร้าง “ครูนักวิจัย” และ “โรงเรียนวิจัย”	อยู่ระหว่างดำเนินการในช่วงขยายเวลา

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผลที่ได้จริง
5) โครงการเครือข่ายยูววิจัย	การสานต่อการสร้าง “นักวิจัยรุ่นเยาว์” และ “โครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	อยู่ระหว่างรอส่งรายงานฉบับสมบูรณ์
6) โครงการบ้านหลังเรียน	ยุทธศาสตร์การทำงานแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น เขตพื้นที่การศึกษา วัฒนธรรมจังหวัด	อยู่ระหว่างดำเนินการและขยายผลเชื่อมต่อกับภาคที่เกี่ยวข้อง
7) โครงการติดตามสภาวะการณ์และเฝ้าระวังปัจจัยเสี่ยงปัจจัยสร้างของเด็กและเยาวชน ร่วมกับสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี	แนวโน้มปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน	ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว
8) โครงการความร่วมมือเพื่อการติดตามและการพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	มีฐานข้อมูลสภาวะการณ์ด้านเด็กและเยาวชนทั่วประเทศที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนไทย	อยู่ระหว่างดำเนินการ
9) การผลักดันให้เกิดยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่โดยการเข้าไปเชื่อมต่องานด้านความร่วมมือระดับพื้นที่ (area-based cooperation) บนฐานการวิจัย	เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการและเครือข่ายวิจัยของสกว.ในการร่วมกันพัฒนาและผลักดันให้เกิดยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ที่เป็นรูปธรรม	อยู่ระหว่างดำเนินการ

7. สรุปงานเชิงปริมาณ

- 1) การเดินทางไปพบปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าหน่วยงานต่างๆ รวม 34 ครั้ง เสร็จเรื่องการร่วมทุนวิจัย 12 ครั้ง
- 2) การพบปะนักวิจัย เพื่อประสานการทำงานวิจัย 37 ครั้ง
- 3) การประชาสัมพันธ์รูปแบบอื่นๆ ประมาณ 35 ครั้ง เช่น สัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น
- 4) การประชุมร่วมติดตามความก้าวหน้า 9 ครั้ง
- 5) ให้คำหารือกับนักวิจัยไม่น้อยกว่า 30 ครั้ง ส่วนมากเป็นเรื่องของการดำเนินการวิจัยและการขับเคลื่อนงานวิจัย
- 6) เป็นตัวแทน สกว. ในการร่วมประชุมอื่น ๆ 20 ครั้ง
- 7) Review ความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ 5 โครงการ 20 คน
- 8) ร่วมประชุมกับฝ่าย 7 ครั้ง
- 9) มีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการ Implement ผลงานวิจัย 10 ครั้ง
- 10) มีการเจรจาเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา 0 ครั้ง

- 11) มีโครงการที่ได้เซ็นสัญญา 5 โครงการ
- 12) มีโครงการที่ล้มเลิกไม่อาจพัฒนาต่อได้ 0 โครงการ สาเหตุเพราะ -
- 13) มีโครงการที่ได้สิทธิบัตร 0 โครงการ

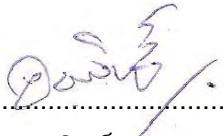
8. อุปสรรค

- 1) การลดงบประมาณ/จำกัดงบประมาณตั้งแต่ระดับกระทรวง องค์กรทุน จนถึงระดับจังหวัดทำให้การดำเนินงานต้องวางแผนการบริหารจัดการทีมและแนวทางการทำงานแบบ “ต้นทุนต่ำ” แต่บรรลุผลลัพธ์ที่วางไว้ได้
- 2) ในการดำเนินการขยายผลข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยด้านเด็กและเยาวชนไปสู่เวทีนโยบายระดับชาติ หรือระดับจังหวัดนั้น พบว่าสำหรับในบางประเด็นหรือในบางพื้นที่นั้นยังขาดการเชื่อมต่องานระหว่างหน่วยงานภายใน ทำให้แนวนโยบายที่ได้นั้นนำไปปฏิบัติได้ล่าช้าไม่ทันเหตุการณ์
- 3) การที่แนวนโยบายแห่งรัฐมุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นสำคัญ ทำให้หน่วยงานภาครัฐในบางพื้นที่ให้ความสนใจกับประเด็นปัญหาทางด้านสังคม เด็กและเยาวชนค่อนข้างน้อย ส่งผลให้การผลักดันนโยบายด้านเด็กและเยาวชนไปสู่การปฏิบัตินั้นเป็นไปได้ช้า
- 4) การที่หน่วยงานราชการบางส่วนมีระบบงานภายในที่ซับซ้อน ส่งผลให้การดำเนินงาน หรือโครงการต่าง ๆ ที่ทางสถาบันรามาจัดได้ตกลงเข้าไปร่วมดำเนินงานเกิดความล่าช้า ไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่ได้ตกลงไว้
- 5) การดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และการบูรณาการการทำงานระดับพื้นที่ในบางพื้นที่นั้นทำได้ช้า เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่มีบริบทการทำงานที่แตกต่างกัน ประกอบกับหน่วยงานในพื้นที่หลายหน่วยงานต้องปฏิบัติงานตามภาระงานหลักของหน่วยงานต้นสังกัด
- 6) การกระจายตัวของจังหวัดที่ดำเนินกิจกรรม เช่น เมืองนำอยู่สำหรับเด็ก ถนนเด็กเดิน ยังมีการกระจายตัวครอบคลุมให้พื้นที่ต่าง ๆ อย่างไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เช่น ภาคใต้มีการกระจายอยู่น้อย ภาคตะวันออกมีการกระจายตัวเกือบทุกจังหวัด เป็นต้น
- 7) การระดมทุนจากท้องถิ่นยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เช่น บางจังหวัดหน่วยงานท้องถิ่นมีแผนที่จะสนับสนุนงบประมาณแต่ยังไม่มีการทำสัญญาและโอนเงินอย่างชัดเจน เป็นต้น
- 8) การโยกย้ายตำแหน่งงาน หรือการปรับเปลี่ยนนักวิจัยระดับจังหวัดของโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนระดับจังหวัด ทำให้การดำเนินการเก็บข้อมูล และประมวลผลการวิจัยในบางจังหวัดเกิดความล่าช้า ส่งผลให้ทีมวิจัยระดับภาคไม่สามารถส่งผลงานได้ตามที่กำหนด

- 9) การโยกย้ายตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด และการปรับเปลี่ยนหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดทุก ๆ ปี ทำให้เกิดอุปสรรคในการขับเคลื่อนงานต่อไปข้างหน้า เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการใหม่นั้น อาจปรับเปลี่ยนแนวนโยบายของจังหวัด หรือมีความเข้าใจงานด้านเด็กและเยาวชนที่คลาดเคลื่อนไป
- 10) หน่วยราชการภายในจังหวัดบางจังหวัดขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ในการจัดเก็บข้อมูล วิจัย การจัดเวทีนโยบาย และการจัดกิจกรรม เท่าที่ควร

9. ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรเพิ่มเติมมิติการนำเสนอแนวทางในการช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถลด/เลี่ยง/ป้องกันตนเองจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ รวมทั้งการผลักดันให้เกิดความเคลื่อนไหวในระดับจังหวัด หรือระดับอนุภูมิภาค
- 2) ควรนำข้อมูลงานวิจัย และการค้นหาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและรูปแบบการทำงานร่วมกันที่ยั่งยืนระหว่างองค์กร หน่วยงาน และบุคคลในพื้นที่รวมถึงสถาบันการศึกษา หน่วยราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรประชาชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่นั้นๆ ยังไม่เป็นที่ชัดเจน
- 3) หน่วยงานราชการทั้งในระดับจังหวัด และส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการประสานความร่วมมือในการทำงานด้านสังคม (ครอบครัว เด็ก เยาวชน และการศึกษา) หรือมีการสร้างกลไกการทำงานให้มีแกนหลักในการประสานงานทั้งระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงประสานความร่วมมืออย่างเป็นองค์รวมทั้งในระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างเป็นบูรณาการและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม
- 4) หน่วยงานระดับสูงของรัฐในระดับ กรม กระทรวง หรือรัฐบาลควรกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานด้านเด็ก เยาวชน และสังคมให้ชัดเจนเพื่อที่หน่วยงานในระดับปฏิบัติเช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัด ตลอดจน อบต. เทศบาล และอบจ.จะได้นำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม
- 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ อบต. เทศบาล อบจ. ควรให้ความสำคัญกับงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสร้างกลไกระดับท้องถิ่นที่ทำให้เข้าถึงและเข้าใจเด็กได้ อาทิ การทำประชาคมชุมชน Child Watch ระดับท้องถิ่น ฯลฯ หรือการสร้างพื้นที่ดีไม่ว่าจะเป็น บ้านหลังเรียน ถนนเด็กเดิน ยุววิจัยทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงเครือข่ายวิจัยท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อเป็นพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้มีพื้นที่ในการแสดงออก

ลงนาม.....

(นายอมรวิทย์ นาครทรรพ)

หัวหน้าชุดโครงการวิจัย

วันที่..31.เดือน.....มกราคม.....พ.ศ. ..2553....

ข่าวเด่นในรอบ 17 เดือน

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สัญญาเลขที่ : RDC5140008

แหล่งที่มา : สกว. (<http://www.thaipr.net/nc/readnews.aspx?newsid=03CECB97F9787C7631E99DC809DA2E88&query=t9LHuewgzdS5lLfSx7ns>)

วัน/เดือน/ปี : วันที่ 3 กันยายน 2552

สกว. – สวช. หนุนเด็กนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสร้างหนังสือส่งเสริมให้เด็กรักท้องถิ่นจะ นำไปสู่การรักชาติ

ดร. สีสامر บัวสาย รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เปิดเผยว่า จากการที่ สกว. ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น และสนับสนุนให้เด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาร่วมทำวิจัยในโครงการ “ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” มาตั้งแต่ปี 2551 ขณะนี้มีโรงเรียนกว่า 500 โรงเรียนใน 45 จังหวัดทั่วประเทศ และมีครูกว่า 1,000 คน และนักเรียนกว่า 3,000 คนเข้าร่วมโครงการ “การส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของตนเองเป็นเรื่องสำคัญมาก โดยเฉพาะการเริ่มต้นเรียนรู้จากท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กเริ่มเห็นความสัมพันธ์ของตนเอง ท้องถิ่น กับชาติ ซึ่งจะนำไปสู่ความรักและเห็นคุณค่าที่เริ่มจากเรื่องใกล้ตัว เด็กที่ไม่รักท้องถิ่นก็จะรักชาติไม่เป็น” ดร.สีสมุทร กล่าว

ในวันเสาร์ที่ 5 กันยายนนี้ สกว. และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) จะร่วมกันจัดประชุมวิชาการ “ยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม” ที่โรงแรมทาวน์ อิน ทาวน์ กรุงเทพฯ เพื่อเผยแพร่แนวคิดและวิธีการสืบสานประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชุมชนในท้องถิ่นต่างๆ ผ่านประสบการณ์การทำวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของกลุ่มนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยครั้งนี้เป็นการประชุมกับกลุ่มโรงเรียนและผู้เข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลาง 8 จังหวัดที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัย ได้แก่ จังหวัดนครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และฉะเชิงเทรา จำนวนประมาณ 400 คน ก่อนจะขยายผลไปจัดเวทีประชุมในพื้นที่ภาคอื่น ๆ ร่วมกันต่อไป

สำหรับการดำเนินการ โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะมีครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กเป็นผู้ตั้งคำถามหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเรื่องราว วิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ กลุ่มชน ศิลปะ ประเพณีในท้องถิ่น และทำการสืบค้นประวัติศาสตร์ว่าสิ่งเหล่านั้นมีความสำคัญสำหรับใคร สำคัญอย่างไร เป็นเครื่องมือเชื่อมร้อยผูกพันใครไว้ด้วยกันบ้าง เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรขึ้นบ้างในห้วงเวลาที่ผ่านมา และการเปลี่ยนแปลงนั้น

ได้ทำให้ความสัมพันธ์ของผู้คนและวิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ภายใต้การหนุนช่วยของนักวิจัยและผู้ประสานงานโครงการที่มีประสบการณ์การวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ตัวอย่างผลงานวิจัยของยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่จะมีการนำเสนอบนเวทีการประชุมครั้งนี้ได้แก่ การศึกษาเรื่องการเก็บมูลค้างคาวที่ถ้ำค้างคาววัดเขาช่องพราน ของยุววิจัยโรงเรียนช่องพรานวิทยา จังหวัดราชบุรี ซึ่งทำให้ได้เรียนรู้ภูมิปัญญาในการเก็บมูลค้างคาวอย่างปลอดภัยไม่ให้ถูกเห็บ ไร กัด เห็นวิธีใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนจากการที่ชาวบ้านเก็บค้างคาวในพื้นที่ที่ทางวัดจัดสรรให้ได้อย่างสมานฉันท์ ผลการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากตลาดทรัพย์สิน หรือ ตลาดเก่าเมืองสุพรรณฯ ของยุววิจัยโรงเรียนสวนหุญ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งยุววิจัยได้เรียนรู้ว่าสังคมเล็กๆ แห่งนี้มีทั้งปราชญ์ ศิลปิน เสนาบดี เป็นสถานที่ชุมนุมของคนมีฝีมือทั้งคาวหวาน มีบ้านโบราณของเสนาบดีคนสำคัญในสมัยก่อน รวมทั้งได้เรียนรู้เรื่องราวการต่อสู้ของตลาดเก่ากับห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ และผลงานการศึกษาเรื่องเขตหุ่นกระบอกเมืองแม่กลองของยุววิจัยโรงเรียนถาวรานุกูล จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ยุววิจัยได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของการเซตหุ่นกระบอกเมืองแม่กลอง สาเหตุที่หุ่นกระบอกเสื่อมความนิยม ความสัมพันธ์ของหุ่นกระบอกกับวิถีชีวิตของคนในอดีตและปัจจุบัน ได้ทราบอัตลักษณ์ของหุ่นกระบอกแม่กลอง อันจะนำไปสู่การสืบทอดการแสดงหุ่นกระบอกนี้ให้อยู่คู่กับเมืองแม่กลองต่อไป

อนึ่ง ขณะนี้ สวช. ยังจัดมีโครงการต่อยอดชื่อว่า “โครงการโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” โดยส่งเสริมให้เยาวชนสามารถนำเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ศึกษาไปผลิตเป็นวิดีโอทัศน์เพื่อเผยแพร่ โดยเบื้องต้น สวช. ได้สนับสนุนให้จัดทำค่ายการเรียนรู้และผลิตสื่อสารคดี ใน 2 พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดลำปาง และ 3 จังหวัดชายแดนใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) ซึ่งนักเรียนมีความกระตือรือร้นสนใจผลิตสารคดีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อ

ฉัตรทิพย์ ภูสกุล

เจ้าหน้าที่สื่อสารสังคม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

979/17-21 ชั้น 14 อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์

ถ.พหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม. 10400

โทร. (02) 278 - 8298

แฟกซ์ (02) 298 - 0454 อีเมลล์ : chatthip@trf.or.th

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สัญญาเลขที่ : RDC5140008

แหล่งที่มา : Muslimthai Focus และสยามรัฐ
(<http://www.muslimthai.com/main/1428/content.php?page=sub&category=19&id=8441>)

วัน/เดือน/ปี : 21 มีนาคม 2553

ที่ร่วมสมัย-หนังสือวัฒนธรรมสร้างยุววิจัยท้องถิ่น

การทำภาพยนตร์สั้น หรือหนังสือ Short Film สักเรื่องหนึ่งด้วยเงื่อนไขของเวลาการนำเสนอ 5 นาทีหรือ 15 นาที ผู้เขียนบท ผู้กำกับ จะต้องสื่อแก่นของเรื่องราวนั้น ๆ อันเป็นสาระหรือจุด เป้าหมายให้ลงตัวถ่ายทำออกมาผ่านตัวละครหรือนักแสดง เพื่อที่หนังสือสามารถตอบสนองเรื่องราวได้อย่างน่าพอใจกับคนดู

ถ้าคนทำหนังสืออยู่ในระดับมืออาชีพ เนื้อหาของหนังสือจะสื่อออกมาเป็นข้อๆ ย่อความ และตกผลึกให้คนดูเข้าใจได้ แต่สำหรับหนังสือมือใหม่แล้วย่อมมีข้อบกพร่องเป็นธรรมดา กังวลคนดูจะไม่รู้เรื่อง จนบางทีหนังสือแบบห้วนๆ และดูไม่รู้เรื่อง แต่ถึงกระนั้นก็ตามเป็นประสบการณ์ก้าวแรกที่จะผลิตงานชิ้นต่อไป

การทำหนังสือในปัจจุบัน มิใช่มีเฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น ในระดับนักศึกษาได้รับความสนใจอยู่มาก เช่นเดียวกับเด็กๆ มัธยมก็ดูจะสนุกกับการทำหนังสือกว้างขวางขึ้นแต่ก่อน นั้นหมายถึงส่วนหนึ่งของเยาวชนมีเป้าหมายที่วางอยู่ อันเกิดจากแรงสนับสนุนของหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษา โรงเรียน หน่วยงานส่งเสริมวิจัยและวัฒนธรรม เพื่อที่จะนำเสนอเรื่องราวในบริบททางสังคมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

หนังสือโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นตัวอย่างหนึ่งภายใต้ชื่อ “โรงเรียนทำหนังสือวัฒนธรรม” ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ที่นำเอางานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของสำนัก งานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มาต่อยอดหรือบูรณาการให้

เกิดเป็นเนื้อหาของเรื่องของท่านให้ “คนใน” ท่านได้เห็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี โดยผ่านสื่อหนังสือ มีสถาบันรามจิตติดำเนินการ

โรงเรียน หนังสือวัฒนธรรม จัดว่าเป็นรุ่นแรกของสถาบันรามจิตติที่ดำเนินการในพื้นที่โรงเรียนจังหวัด ลำปาง และสามจังหวัดชายแดนใต้ เข้าร่วมโครงการ 30 โรงเรียน นักเรียน 300 คน สร้างสรรค์ผลงานสารคดีประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทำการคัดเลือกเหลือ 25 เรื่อง ซึ่งทางคณะกรรมการโครงการได้ประกาศผลรางวัลยอดเยี่ยมไปเรียบร้อยแล้ว ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เมื่อวันที่ 20 มีนาคม ที่ผ่านมา

สารคดียอดเยี่ยม ได้แก่เรื่อง “ตามรอยคุ้มเจ้าหลวงลำปาง” ร.ร.กัลยาณี ราชวัลด้านการนำเสนอยอดเยี่ยม ได้แก่เรื่อง “สภากาแฟ” ร.ร.วิทยา จังหวัดยะลา รางวัลด้านกระบวนการผลิตยอดเยี่ยม ได้แก่เรื่อง “เสียงอาซานแห่งเราภูอตุลยันนะห์” ร.ร.วิทยามูลนิธิ จ.ยะลา นอกจากนี้มีรางวัลอื่นๆ

หัวเรี่ยวหัวแรงโรงเรียนทำหนังสือวัฒนธรรม ดร. อมรวิรัช นาคทรพรพ สถาบันรามจิตติกล่าวถึงโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น “การทำหนังสือวัฒนธรรม สามารถจะเพิ่มขีดความสามารถประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อที่ยุววิจัยจะได้เข้าใจประวัติศาสตร์พื้นที่ของตนเอง ซึ่งงานชิ้นนี้มีการตอบรับที่ดีมาก ไม่ใช่เฉพาะเด็กๆ เท่านั้น ครูบาอาจารย์และคนในชุมชนด้วยแล้วทว่าไปเวลานี้มีเครือข่ายโรงเรียน 800 กว่าโรงเรียนจาก 20 จังหวัดขอเข้าร่วมในครั้งต่อไปอีกด้วย”

ดร. อมรวิรัช ให้ทรรศนะเพิ่มเติม “เรามีโครงการวิจัยต่างๆ 1000 กว่าเรื่อง ซึ่งถึงตอนนั้นมียุววิจัยประมาณ 3000-4000 คนทั่วประเทศ นั้นหมายความว่าความตั้งใจของเราไม่ได้อยู่ที่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แต่สุดท้ายแล้วเป้าหมายอยู่ที่หลักสูตรการเรียนท้องถิ่น เป็นความรู้ใกล้ตัว เป็นศักดิ์ศรีใกล้ตัว และเป็นความภูมิใจใกล้ตัว” และทิ้งท้ายการทำหนังสือของยุววิจัยนี้ “เราหวังว่าก้าวแรกเป็นก้าวที่มั่นคง ต่อยอดให้กับยุววิจัยรุ่นต่อไป นำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมที่ดีตามมา นั้นหมายถึงการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานดังกล่าว”

หนังสือของยุววิจัยนี้ เด็กๆ พยายามสื่อเรื่องราวของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในแง่มุมหนึ่ง ที่ยังดำรงอยู่ หรือเคยมีแล้วลบลือนหายไปกับเวลา นำไปสู่การสอบถามผู้เฒ่าผู้แก่ ปราชญ์ท้องถิ่น ฯลฯ เล่าเรื่องราวแล้วถ่าย ทอดออกมาเป็นหนังสือ ในกรณีหนังสือ “ตามรอยคุ้มเจ้าหลวงลำปาง” ก็

เช่นกัน หลายคุ้มเจ้าหลวงยังปรากฏให้เห็นอยู่หลายหลังคาเรือน ทว่าในขณะเดียวกันหลายคุ้มก็ได้แปรสภาพเป็นอย่างอื่น

แม้แต่ท้องถิ่นตำบลปุยุด ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี นอกจากจะเป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ในฐานะเคยเป็นถิ่นพำนักของ “ระตูปุยุด” (บางตำราสะกด“ปุยุด” – Pujut – หนังสือบุหงารายา – ซูลีพร วิรุณหะ) เจ้าเมืองปัตตานี อันเป็นศูนย์กลางการปกครองในช่วงเวลาหนึ่งขณะนั้น

หนังสือ “เรื่องเล่าปุยุด” ของ อิบจุลอาชี สามอ เด็ก หนุ่มวัย 17 ปี กับเพื่อนร่วมชั้นมัธยม.5 ร.ร.บำรุงอิสลาม จ.ปัตตานี ได้รับรางวัลอันดับ 3 ของด้านเทคนิคการผลิต ก็นำเสนอเรื่องราวประวัติท้องถิ่นในอดีต โดยใช้แผนที่และภาพถ่ายประกอบโยงเรื่อง คู่ไปกับสภาพของตำบลและวิถีการดำรงอยู่ของคนในชุมชนปัจจุบัน

อิบจุลอาชี เล่าด้วยน้ำเสียงไทยกลาง “คนปุยุดยี่ดอาชีพชายโรตีมะตะปะ ซึ่งมีชื่อเสียงมากในปัตตานี” และพูดถึงทำหนังสือเรื่องนี้ “ได้แรงบันดาลใจมาจากปู่ ชอบเล่าให้ผมฟังอยู่เสมอๆ ว่าแต่ก่อนนี้หมู่บ้านเราเป็นอย่างไร แล้วเราก็กินจินตนาการภาพเอา จากนั้นมาทำบทเขียน มีครูคอยให้คำปรึกษา”

เด็กหนุ่มปุยุด ยังได้สะท้อนถึงการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น “ก็อดคิดไม่ได้ว่าคนในหมู่บ้านเรายังไม่รู้ประวัติถิ่นฐานบ้านช่องของตนเองดี แต่กลับจะรู้ประวัติท้องถิ่นที่อื่นๆ ผมก็เลยคิดว่าน่าจะบูรณาการความคิดของคนรุ่นใหม่ให้หันมาใส่ใจในประวัติท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น ผมจึงสร้างหนังสือเรื่องเล่าปุยุดขึ้นมา”

ถึง เป็นคำพูดเพียงบางส่วนของอิบจุลอาชี เด็กหนุ่มแววตาซื่อที่ถ่ายทอดออกมาจากใจให้ผมฟัง ในบริบทของเรื่องราวผ่านตัวละครเพื่อนและคนในชุมชนบอกเล่าก็ตาม ซึ่งในแง่ของยูวิจัยทำหนังสือเพียง 15 นา ที่ ก็ไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์แบบตามฉบับของมืออาชีพเท่าใดนัก เพียงแค่ดูแลแกนของเรื่องแล้วเข้าใจ ผมคิดว่าประ สบความสำเร็จในการสื่อสารให้กับคนที่สามแล้ว

อัน ที่จริงแล้ว ยังมีสารคดีหนังสือของยูวิจัยอีกหลายเรื่องที่น่าสนใจ ซึ่งในจำนวนนั้นเป็นเรื่องที่ผมไม่เคยรับรู้หรือมองข้าม การทำสารคดีหนังสือวัฒนธรรมนับว่าน่าสนใจทีเดียว

เพียงแค่วันใจอยู่บ้าง ตรงที่หน่วยงานสนับสนุนส่งเสริมเอาจริงหรือเปล่าเท่านั้นเอง

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สัญญาเลขที่ : RDC5140008

แหล่งที่มา : กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก รัฐบาลไทย
(<http://media.thaigov.go.th/pageconfig/viewcontent/viewcontent1.asp?pageid=471&directory=1779&contents=42660>)

วัน/เดือน/ปี : 5 มีนาคม 2553

**นายกรัฐมนตรีเห็นย้าจังหวัด ท้องถิ่น ภาคประชาสังคม มีบทบาทสำคัญที่สุดในการ
แก้ปัญหาการพัฒนาเด็กและเยาวชน**

นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในงานมอบรางวัลการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน (Child Watch Award) ครั้งที่ 3 พร้อมปาฐกถาเรื่อง "บทบาทท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน"

วันนี้ (5 มี.ค.) เวลา 08.30 น. ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในงานมอบรางวัลการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน (Child Watch Award) ครั้งที่ 3 พร้อมปาฐกถาเรื่อง “บทบาทท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน” จัดโดยสถาบันรามจิตติ ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สภาเด็กและเยาวชน และคณะผู้วิจัย ประมาณ 500 คนเข้าร่วม

เมื่อนายกรัฐมนตรีเดินทางถึงบริเวณงาน ได้เยี่ยมชมนิทรรศการ “สภาวการณ์และการริเริ่มงานด้าน เด็กและเยาวชนของท้องถิ่น” จากนั้นได้ชมวิดิทัศน์ความเป็นมาของงาน Child Watch Award ใน รอบปี 2551 – 2552 และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัดและ ท้องถิ่น

ทพ.กฤษฎา เรืองอารีรัชต์ ผู้จัดการ สสส. กล่าวรายงานวัตถุประสงค์การจัดงานสรุปว่า ปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและเกี่ยวพันกับปัญหาทางสังคมจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น ด้านของบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน และในความซับซ้อนนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรส่วนต่าง ๆ เข้ามาร่วมกัน การขับเคลื่อนงานเด็กและเยาวชนลักษณะที่เป็นยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ที่มีจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกในการขับเคลื่อน ซึ่งเป็นวิธีคิดหลักในการทำงานด้านเด็ก และเยาวชน ซึ่งจะทำให้เกิดผลไม่ใช่เพียงนโยบายแต่เป็นรูปธรรมต่อไป ภายใต้แนวคิดพื้นฐาน สำคัญของการผลักดันงานด้านเด็กและเยาวชน โดยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนสภาเด็กและเยาวชนได้ริเริ่มโครงการและกิจกรรม รวมทั้ง งานวิจัย โดยการจัดทำเป็นเมนูด้านพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นเครื่องมือหนุนเสริมองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการทำงาน ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการจัดงาน Child Watch Award ครั้งที่ 3 ในครั้งนี้ นอกจากเป็นการรายงานสภาวการณ์เด็กและเยาวชนแล้ว ยังเป็นการยกย่องให้กำลังใจ แก่จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสภาเด็กและเยาวชน อีกด้วย

จากนั้น ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ กล่าวรายงาน สภาวการณ์ เด็กและเยาวชนในรอบปี 2551 – 2552 ที่ได้จากการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดและการสำรวจพฤติกรรมเด็ก และเยาวชนทั่วประเทศจำนวน 150,000 คน ใน 3 ด้าน คือ **(1) ด้านสุขอนามัย** พบว่า สุขอนามัยของเด็กและเยาวชนที่ต้องจับตาอย่างใกล้ชิดคือสุขภาพจิตและความเครียดซึ่งใกล้เคียง กับปีที่แล้ว โดยมีเยาวชนต่ำกว่า 25 ปี พยายามฆ่าตัวตายตลอดทั้งปี 7,300 คน หรือเฉลี่ยวันละ 20 คน และเสียชีวิตจากอุบัติเหตุมอเตอร์ไซด์ในรอบปีทั้งสิ้น 4,019 ราย หรือเฉลี่ยวันละ 11 ราย รวมถึงพฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบและน้ำอัดลมในปริมาณที่มากขึ้น ขณะที่อนามัย แม่และเด็กมีแนวโน้มดีขึ้นอยู่ในระดับที่ดีของกลุ่มประเทศอาเซียน ส่วนแนวโน้มการออกกำลังกาย และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ลดลงเล็กน้อย **(2) ด้านการศึกษา** พบว่า เด็กชอบไปโรงเรียนน้อยลง อย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 38 เหลือร้อยละ 35 ในปีนี้และพฤติกรรมโดดเรียนเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่าในทุก ระดับชั้น **(3) ด้านภาวะทางสังคม** พบว่า จำนวนพื้นที่เสี่ยงในเขตเมืองเพิ่มสูงขึ้น จาก 16,369 แห่งเป็น 22,576 แห่ง และเด็กใช้เวลากับสื่อมากขึ้น โดยเด็กตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไป กว่าร้อยละ 90 มีโทรศัพท์มือถือ และใช้เวลาคุยโทรศัพท์เฉลี่ยวันละ 97 นาที ส่วนพฤติกรรมการใช้ อินเทอร์เน็ตเป็นประจำเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27 เป็นร้อยละ 31 เฉลี่ยการใช้งานวันละ 132 นาที เพิ่มขึ้นจาก 24 นาทีเมื่อปีที่ผ่านมา ๙ ส่วนการถูกละเมิดและอาชญากรรมพบว่า มีเด็กต่ำกว่า 18 ปี ถูกละเมิดทางเพศเพิ่มขึ้น จาก 5,885 รายในปี 2551 เป็น 6,438 ราย ในปี 2552 หรือเฉลี่ยวันละ

17 ราย ส่วนคดีอาชญากรรมมีแนวโน้มลดลง โดยมีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องคดีและถูกส่งเข้าสถานพินิจลดลงจาก 42,102 ราย เป็น 42,074 ราย

ทั้งนี้ สิ่งที่น่าจับตามองคือแนวโน้มพฤติกรรมทางเพศที่นำวิตก โดยเด็กอาชีวะและอุดมศึกษาเฉลี่ยร้อยละ 37 ยอมรับว่าเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว และร้อยละ 50 ยอมรับการอยู่ก่อนแต่ง ส่งผลต่ออัตราการท้องไม่พร้อมของวัยรุ่นที่ยังคงมีอัตราสูงใกล้เคียงกับปีที่แล้ว เป็นต้น

โอกาสนี้ นายกรัฐมนตรีได้มอบรางวัลการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน ครั้งที่ 3 ให้แก่จังหวัดที่มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์งานด้านเด็กและเยาวชนดีเด่น 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก เลย ตรวาท พระนครศรีอยุธยา สตูล และนนทบุรี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลงานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ อบต.สบป่าดง จังหวัดลำปาง อบต.แม่เงิน จังหวัดเชียงราย อบจ.มหาสารคาม อบต.กุดรัง จังหวัดมหาสารคาม เทศบาลตำบลบ่อพลอย จังหวัดตรวาท เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา เทศบาลตำบลโพธิ์ตลาดแก้ว จังหวัดลพบุรี เทศบาลตำบลเมืองระนอง จังหวัดระนอง เทศบาลตำบลโพธิ์น้ำจืด จังหวัดชัยนาท อบต.บานา จังหวัดปัตตานี เทศบาลตำบลนาดี จังหวัดสมุทรสาคร และอบต.หนองปากโลง จังหวัดนครปฐม สำหรับสภาเด็กและเยาวชนที่มีผลงานอย่างเป็นรูปธรรม 6 แห่ง ได้แก่ สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ อุบลราชธานี เพชรบุรี นครศรีธรรมราช นนทบุรี และสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

จากนั้น นายกรัฐมนตรีกล่าวปาฐกถาเรื่อง “บทบาทท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน” ว่า โดยส่วนตัวเชื่อมาตลอดว่าความสำเร็จของการพัฒนาจะขึ้นอยู่กับเรื่องของคุณภาพของคนเป็นหลัก แต่ข้อเท็จจริงของโลกในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงของลักษณะของสถาบันครอบครัวซึ่งได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมมาเป็นสังคมเมืองมากยิ่งขึ้น ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทำให้การบริโภคข่าวสารต่าง ๆ มีอิทธิพลอย่างมากในการหล่อหลอมความคิด และในการกำหนดปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ของการเติบโต สิ่งเหล่านี้ทำให้ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนที่สะท้อนออกมา ทั้งภาพที่เป็นความก้าวหน้า ภาพที่เป็นปัญหา เป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การขับเคลื่อนงานในเรื่องของการพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดึงให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมภายใต้การสนับสนุนอย่างเป็นระบบมากขึ้นจากภาครัฐ

นายกรัฐมนตรี กล่าวต่อว่า ความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เราสามารถเห็นเป็นรูปธรรมคือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเด็กและเยาวชนมีการเพิ่มหรือมีการเติบโตในเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตในลักษณะที่มีความสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น เช่น การสืบค้นข้อมูลเพื่อเสริมทักษะของตัวเองในด้านต่าง ๆ แต่ขณะเดียวกันก็มีปัญหาทางสังคม เช่น เด็กติดเกม เพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ไม่ได้หยุดอยู่กับที่ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนกับสภาวะแวดล้อมของการเติบโตขึ้นมากจะมีการ

เปลี่ยนแปลงพลวัตอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุผลนี้จะต้องมี 2 ปัจจัยสำหรับคนทำงานในการที่จะสนับสนุนให้การทำงานด้านเด็กและเยาวชนนั้นประสบความสำเร็จ **ปัจจัยแรก** ความจำเป็นที่จะต้องรู้สถานะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะข้อมูลด้านสังคม ซึ่งขณะนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการพัฒนาเรื่องของการจัดเก็บและการสำรวจสถานะทางสังคมที่เป็นระบบมากขึ้นโดยลำดับ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับคนทำงานทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ในการที่จะรับรู้และสามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดและจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และ **ปัจจัยที่ 2** คือความเข้าใจธรรมชาติของเด็กและเยาวชน ในการที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาอนาคตของเด็กและเยาวชน โดยการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมที่จะสะท้อนความคิด ความรู้สึกของคนรุ่นที่กำลังเติบโตขึ้นมาภายใต้สถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ให้คนที่เป็นผู้ใหญ่ได้มีความเข้าใจมากขึ้น และสามารถตั้งเป้าหมายต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยดังกล่าวถือเป็นหัวใจของการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเรื่องของเด็กและเยาวชน

นายกรัฐมนตรี กล่าวว่า นอกจากนี้รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยตั้งสถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยในเรื่องของการยกระดับปรับปรุงคุณภาพมาตรฐาน และเร่งรัดในการลงทุนในปฏิบัติการไทยเข้มแข็งเพื่อให้มีศูนย์เด็กเล็กกระจายไปครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้น รวมทั้งการจูงใจให้ภาคธุรกิจเอกชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีบริการในเรื่องของศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งกำลังเร่งรัดในส่วนของการนิคมอุตสาหกรรมที่จะต้องดำเนินการให้เป็นตัวอย่างในนิคมอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ ควรที่จะการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่ลูกจ้างด้วย ทั้งนี้ ปัจจุบันภารกิจทางด้านนี้ได้มีการถ่ายโอนมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนนโยบายด้านสังคมของรัฐบาลได้ดีกว่าหน่วยงานในส่วนกลาง แต่การขับเคลื่อนและการดำเนินนโยบายให้เกิดประสิทธิภาพและมีคุณภาพนั้นจะขึ้นอยู่กับท้องถิ่นเป็นหลัก

นอกจากนี้ กระบวนการในการปฏิรูปการศึกษารอบ 2 รัฐบาลจะเชื่อมโยงเรื่องของการปฏิรูปการศึกษาเข้ากับสถานะแวดล้อมทางสังคมในภาพรวม โดยเสนอว่าการกำหนดตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายหรือเป้าประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษารอบนี้จะต้องกว้างไปกว่าการดูตัวชี้วัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาโดยตรง ไม่ใช่เฉพาะในประเด็นเรื่องของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นผ่านกระบวนการของการศึกษาเท่านั้น แต่ต้องดึงเอาปัญหาของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาอาชญากรรม การทำผิดวินัย รวมไปถึงปัญหายาเสพติด ปัญหาการติดเกม เป็นต้น ซึ่งต้องดึงเอาตัวชี้วัดทางสังคมเหล่านี้เข้าไปด้วย เพื่อมุ่งเป้าประสงค์ที่เป็นคำตอบสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง

นายกรัฐมนตรี กล่าวอีกว่า ขณะนี้กำลังปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาในระบบ โดยตัดสาระที่ซ้ำซ้อนหรือไม่จำเป็นออกไปร้อยละ 30 ของหลักสูตรทั้งหมด เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีเวลาเรียนนอกห้องเรียนอย่างน้อยหนึ่งหรือครึ่งวันใน 2-3 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กและ

เยาวชนนั้นรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความสุข สนุกกับสิ่งที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์กับตัวเด็กอย่างแท้จริง ทั้งนี้ หากเราสามารถที่จะดำเนินการในเรื่องนี้ได้ก็จะเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ไม่เพียงแต่ในแง่ของการที่จะทำให้คุณภาพของเด็กและเยาวชนในเรื่องการมีความคิดความสามารถในการวิเคราะห์ ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการปรับตัวจะดีขึ้นแล้ว ยังคงเป็นการขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพที่สูงขึ้นอย่างชัดเจนด้วย

นายกรัฐมนตรีได้เน้นย้ำว่าจังหวัด ท้องถิ่น และภาคประชาสังคม จะมีบทบาทสำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหาเฉพาะเจาะจงในบางเรื่อง เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาร้านเกม ที่อาจกลายเป็นแหล่งมั่วสุมได้ ซึ่งถ้าเราไม่ไปแก้พื้นฐานในเรื่องของการที่จะป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนเข้ามาสู่วงจรของยาเสพติด ปัญหาจะไม่มีวันหมด อย่างไรก็ตาม ต้องขอบคุณจังหวัด ท้องถิ่น และในส่วนของเด็กและเยาวชนเอง ซึ่งขณะนี้รัฐบาลได้เปิดพื้นที่และมีกลไกให้มีสถานักเรียน สภาเด็กและเยาวชน ซึ่งกำลังจะทำลึกลงไปถึงระดับตำบลที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และทางสสส. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ได้เป็นหลักในการจัดทำข้อมูลในการจัดทำวิจัยและขับเคลื่อนนโยบายทางด้านนี้ ซึ่งรัฐบาลมีความพร้อมอย่างเต็มที่ที่จะให้การสนับสนุนเพื่อที่จะขับเคลื่อนนโยบายด้านนี้ต่อไป

ในตอนท้าย นายกรัฐมนตรีเชื่อว่าทุกคนต้องการจะเห็นอนาคตของบ้านเมืองที่ดี ต้องการจะเห็นเด็กและเยาวชนของเรานั้นเติบโตขึ้นมาในสภาวะแวดล้อมที่ดี ถ้าเราได้นำเอาพลังความตั้งใจและความสร้างสรรค์ตรงนี้ขับเคลื่อนไปอย่างต่อเนื่อง ก็มีความเชื่อมั่นในคุณภาพและในสังคมไทยที่จะทำให้คนของเราและอนาคตของลูกหลานของเรานั้นเป็นอนาคตที่ดีที่มีความพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและสิ่งท้าทายที่ย่อมจะตามมากับการพัฒนาของโลกต่อไป

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน
และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สัญญาเลขที่ : RDC5140008

แหล่งที่มา : ประชาชาติธุรกิจ

(http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1269327518)

วัน/เดือน/ปี : 22 มีนาคม 2553

เผยคนไทยรู้สึกเบื่อหน่ายข่าวการเมือง คนเหนือ-คนใต้ ชอบพูดคุยหรือแสดงออกทาง การเมือง

ผลสำรวจสภาวะการพัฒนารวมของประเทศ พบความเป็นไทยยังสูง ทั้งการยิ้มให้กัน มี
น้ำใจ เชื่อในกรรมดี อาหารไทยได้รับความนิยม แต่มหรสพไทยยังต้องเร่งกระตุ้น ด้านการเมืองคน
ไทยหน่าย ไม่ถึงร้อยละ 20 พุดคุยการเมือง ขณะที่กว่าร้อยละ 70 เบื่อตามข่าวและรังเกียจการเมือง
ทุจริต

นายสมชาย เสียงหลาย เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ร่วมกับนาย
อมรวิรัช นาคทรพพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ แถลงผลการสำรวจสภาวะการพัฒนารวม
ของประเทศ โดยนายอมรวิรัช กล่าวว่า เก็บข้อมูลในเดือนมกราคม 2553 กลุ่มตัวอย่างจำนวน
16,099 คน ในพื้นที่ 20 จังหวัด แยกเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน 8,057 คน และกลุ่มบุคคลทั่วไป
8,042 คน โดยสำรวจสภาวะการพัฒนาด้านความเป็นไทย ด้านครอบครัว และด้านการวิพากษ์และการ
มีส่วนร่วมทางการเมือง

นายอมรวิรัช กล่าวว่า ในด้านความเป็นไทย พบว่า ยังมีคุณลักษณะความเป็นไทยที่
เข้มแข็งอยู่หลายเรื่อง เช่น การยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เป็นนิจ การแสดงน้ำใจต่อเพื่อนบ้าน การให้ความ
เคารพต่อผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุ โดยเฉพาะทั้งเด็กและผู้ใหญ่ กว่าร้อยละ 60 มีการคุยกันเรื่องกฎแห่ง
กรรม การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วในครอบครัวในระดับมากถึงมากที่สุด แต่เรื่องภาษาและวัฒนธรรม
ไทย เด็กและผู้ใหญ่ร้อยละ 45 มีปัญหาเกี่ยวกับการออกเสียงควบกล้ำและการเขียนความเรียงยาว ๆ
ขณะที่อาหารไทยยังเป็นที่ชื่นชอบของคนไทยอยู่ โดยเด็กร้อยละ 54 และผู้ใหญ่ร้อยละ 61 ระบุว่า
ชอบอาหารไทยมากถึงมากที่สุด แต่การดูมหรสพไทยและการใส่เสื้อผ้าไทยน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด
โดยมีเด็กเพียงร้อยละ 22 และผู้ใหญ่ร้อยละ 31 ที่ระบุว่าชอบดูมหรสพไทย เช่น มโนราห์ โขน ลิเก
และฟ้อน ขณะที่เด็กและผู้ใหญ่เพียงร้อยละ 11 และ 12 ที่ระบุว่าชอบใส่ผ้าไทยหรือชุด
พื้นเมือง โดยภาคเหนือแสดงออกถึงการชื่นชมความเป็นไทยมากกว่าภาคอื่น อย่างไรก็ตาม
จากการสำรวจยังพบว่าคนไทยยังมีความหวังดีกับสังคมไทยและรู้สึกดีกับการเป็นคนไทย โดยมีเด็ก

ถึงร้อยละ 76 และผู้ใหญ่ถึงร้อยละ 79 ที่เชื่อว่าคนไทยเก่งไม่แพ้ชาติใดและมีเด็กถึงร้อยละ 81 และผู้ใหญ่ถึงร้อยละ 85 ที่อยากเกิดเป็นคนไทยอีก

ในด้านครอบครัวพบว่าเด็กร้อยละ 54 และผู้ใหญ่ร้อยละ 57 ยังมีเวลาทานข้าวเย็นกับครอบครัวเป็นประจำ แต่เด็กอีกร้อยละ 23 และผู้ใหญ่ร้อยละ 18 แทบจะไม่มีเวลาทานข้าวกับครอบครัวเลย รวมทั้งมีเด็กถึงร้อยละ 47 และผู้ใหญ่ถึงร้อยละ 37 ที่ไม่ค่อยได้ไปเที่ยวกับครอบครัวในวันหยุดสุดสัปดาห์ นอกจากนี้ ยังพบว่ามียุติภัยร้อยละ 54 และผู้ใหญ่ร้อยละ 50 ที่ดูโทรทัศน์กับครอบครัวเป็นประจำ แต่เด็กร้อยละ 22 และผู้ใหญ่ร้อยละ 23 แทบไม่มีเวลาดูโทรทัศน์กับครอบครัวเลย และยังพบว่าประเพณีการเยี่ยมญาติในวันหยุดสุดสัปดาห์กำลังค่อย ๆ หายไป ขณะเดียวกันยังพบว่าภาวะด้านครอบครัวที่น่าจับตามองอีกเรื่องหนึ่งคือการสื่อสารในครอบครัว โดยพบว่า เด็กคุยกับพ่อแม่ ผู้ปกครองค่อนข้างน้อยโดยเฉพาะเรื่องเพศกับปัญหาบ้านเมืองแต่การอบรมสั่งสอนบุตรหลานในครอบครัวยังสะท้อนวัฒนธรรมไทยที่ดีหลายเรื่องโดยพบว่า ครอบครัวโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 70 ที่สอนบุตรหลานเรื่องการไม่ใช้ความรุนแรง เรื่องความมีน้ำใจ เรื่องกฎแห่งกรรม และเรื่องความมานะอดทน

สำหรับด้านการวิพากษ์และการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ในภาพรวมคนไทยกับการเมืองยังดูเป็นยาขม คนไทยคุยกับเพื่อนเรื่องการเมืองค่อนข้างน้อย โดยมีเด็กเพียงร้อยละ 15 และผู้ใหญ่เพียงร้อยละ 22 ขณะที่เด็กและผู้ใหญ่เพียงร้อยละ 20 และ 33 ที่ชอบติดตามข่าวการเมืองและเด็กเพียงร้อยละ 13 และผู้ใหญ่ร้อยละ 15 ชอบแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะ โดยพบว่าคนไทยในภาคเหนือและภาคใต้พูดคุยหรือแสดงออกทางการเมืองมากกว่าคนไทยในภาคอื่นและผู้ชายแสดงออกมากกว่าผู้หญิง ส่วนทัศนคติต่อการเมืองพบว่า เด็กร้อยละ 66 และผู้ใหญ่ร้อยละ 79 รู้สึกเบื่อหน่ายข่าวการเมืองโดยมีเด็กร้อยละ 67 และผู้ใหญ่ร้อยละ 82 รู้สึกรังเกียจข่าวการทุจริตของนักการเมือง

ด้านนายสมชาย กล่าวว่า ข้อมูลจากการติดตามสภาวะการณ์ทางวัฒนธรรมจะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานทางวัฒนธรรมที่จะเข้าไปเสริมจุดเด่นด้านวัฒนธรรมของคนไทย เช่น วัฒนธรรมความเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ ขณะเดียวกันเรื่องที่เป็นจุดอ่อน เช่น วัฒนธรรมการใช้เวลาในครอบครัวและการเลี้ยงดูบุตรหลานที่อ่อนแอหรือวัฒนธรรมการทำงานหรือความมีระเบียบวินัยก็จะได้มีข้อมูลที่ใช้เป็นฐานในการวางแผนรณรงค์การสร้างค่านิยมทางวัฒนธรรมให้มากขึ้นต่อไป

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน
และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สัญญาเลขที่ : RDC5140008

แหล่งที่มา : สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ (<http://news.sanook.com>)

วัน/เดือน/ปี : 6 มกราคม 2553

ผอ.สถาบันรามจิตติ คำนการออกสลากออนไลน์ หวั่นเด็กเล่นเพิ่มขึ้น สร้างปัญหาสังคม

ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ คำนการออกสลากออนไลน์ หวั่นเด็กเล่นเพิ่มขึ้น สร้างปัญหาสังคม ขณะที่ องค์การเครือข่ายทำงานด้านเด็กฯ เตรียมขอเข้าพบนายกรัฐมนตรี เพื่อแสดงจุดยืนคัดค้านสลากออนไลน์ นายอมรวิชช์ นาครทรรพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ กล่าวว่า จากการที่สมัชชาศาลา พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี มีนโยบายออกสลากเลขท้าย 2 ตัว 3 ตัว หรือ หวยบนดิน ทำให้อัตราการเล่นของเด็กเพิ่มเป็น 4 เท่าหรือร้อยละ 20 ซึ่งภายหลังแม้จะเลิกการออกสลากแล้ว แต่อัตราการเล่นของเยาวชนกลับไม่ลดลง แสดงให้เห็นชัดเจนว่าเมื่อเด็กติดการพนันแล้วเลิกได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจปีล่าสุด 2552 ที่พบว่าเด็กระดับมัธยมปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ที่มีประมาณ 4-5 ล้านคน มีอัตราการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดิน เฉลี่ยร้อยละ 15-16 หรือ เท่ากับ 7-8 แสนคน โดยมีทั้งแบบเล่นประจำและเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ผลสำรวจยังพบอัตราการเล่นการพนันของเด็กสอดคล้องกับอัตราการทำร้ายร่างกาย ชู้ กรรโชกทรัพย์ในโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งหากรัฐบาลปล่อยให้เกิดสลากออนไลน์ เชื่อว่าเด็กจะหันกลับไปเล่นเพิ่มมากขึ้นกว่าร้อยละ 20 เพราะสลากออนไลน์มีราคาต่ำ และจูงใจผู้เล่นด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ต่าง อย่างไรก็ตาม ในวันพรุ่งนี้ (6 ม.ค.53) เวลา 11.30 น. ที่ห้องประชุม 14 ตุลา อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา องค์การเครือข่ายทำงานด้านเด็ก เยาวชน สตรี และครอบครัว นำโดย พระมหาพงศ์นรินทร์ ฐิตวโส กลุ่มกัลยาณมิตร เพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธและภาคี เตรียมเปิดแถลงข่าวเรื่อง "นายกรัฐมนตรีกับ กรณียุทธออนไลน์ จากนั้นในเวลา 13.30 น.จะมีการรวมตัวเดินทางเข้าพบนายกรัฐมนตรีที่ ทำเนียบรัฐบาล เพื่อแสดงจุดยืนในการคัดค้านสลากออนไลน์

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน
และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สัญญาเลขที่ : RDC5140008

แหล่งที่มา : คมชัดลึก (<http://www.komchadluek.net/>)

วัน/เดือน/ปี : 5 มีนาคม 2553

เด็กไทยนำห่วงตะลึงตัวเลขถูกข่มขืน17 รายต่อวัน

สถานการณ์เด็กไทยนำห่วง ปัญหาสุขภาพจิตพุ่ง เผยเยาวชนคิดสั้นเฉลี่ย 20 รายต่อวัน พบแห่ทำคลอด 190 รายต่อวัน แฉปัญหาละเมิด-อาชญากรรมรุนแรง ตะลึงตัวเลขเด็กถูกข่มขืนเฉลี่ยวันละ 17 ราย ขณะที่เด็กก่อคดีทะเล 4 หมื่นคน "มาร์ค" เน้นต้องทำความเข้าใจธรรมชาติของเด็กและเยาวชน

สังคมไทยในยุคปัจจุบันมีความหลากหลายและซับซ้อนจนยากต่อการเข้าใจ ซึ่งในบางครั้งความซับซ้อนอาจชักนำเด็กและเยาวชนไทยก้าวไปในทางที่ผิด หากไม่ได้รับคำแนะนำและเรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งการก้าวพลาดดังกล่าวจะก่อผลเสียหายให้แก่สังคมและเศรษฐกิจในภาพรวมอย่างมาก โดยเฉพาะเยาวชนจะได้รับผลกระทบโดยตรงเช่นกัน ล่าสุดสถาบันรามจิตติแสดงความห่วงใยในเรื่องดังกล่าว เพราะจากการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ พบว่าเด็กไทยอยู่ในภาวะที่น่าห่วงเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อวันที่ 5 มีนาคม นายอมริช นาคทรพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ กล่าวถึงสถานการณ์เด็กและเยาวชนในรอบปี 2551-2552 ว่า จากการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดและการสำรวจพฤติกรรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศจำนวน 1.5 แสนคน ประกอบด้วย กลุ่มประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ใน 3 ด้าน คือ 1.ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า สุขภาพอนามัยของเด็กและเยาวชนที่ต้องจับตาอย่างใกล้ชิดคือสุขภาพจิตและความเครียดซึ่งใกล้เคียงกับปีที่แล้ว โดยมีเยาวชนต่ำกว่า 25 ปี พยายามฆ่าตัวตายตลอดทั้งปี 7,300 คน หรือเฉลี่ยวันละ 20 คน และเสียชีวิตจากอุบัติเหตุมอเตอร์ไซด์ในรอบปี ทั้งสิ้น 4,019 ราย หรือเฉลี่ยวันละ 11 ราย รวมถึงพฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบและน้ำอัดลมในปริมาณที่มากขึ้น ขณะที่อนามัยแม่และเด็กมีแนวโน้มดีขึ้น อยู่ในระดับที่ดีของกลุ่มประเทศอาเซียน ส่วนแนวโน้มการออกกำลังกายและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ลดลงเล็กน้อย

ส่วนด้านที่ 2 คือ การศึกษา พบว่าเด็กชอบไปโรงเรียนน้อยลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 38 เหลือ 35 ในปีนี้และมีพฤติกรรมโดดเรียนเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่าในทุกระดับชั้น โดยมีจำนวนเด็กที่รู้สึกปลอดภัยมากเวลาไปโรงเรียนลดลง และมีแนวโน้มการใช้เวลาเรียนพิเศษสูงขึ้น เฉลี่ยวันละ 180-185 นาที ส่วนนิสัยการเรียนรู้ในระดับที่ดีขึ้น คือ ชอบอ่านหนังสือเป็นงานอดิเรกเป็นประจำเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 28 เป็นร้อยละ 35 ขณะที่อัตราการเรียนต่อ ม.4 ยังคงใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมาคือร้อยละ 91 ส่วนอัตราการเรียนต่ออุดมศึกษาเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 76 เป็นร้อยละ 82 ส่วนงบประมาณอุดหนุนการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 8-12 เป็นร้อยละ 11-15

นายอมรวิรัช กล่าวต่อว่า ส่วนด้านที่ 3 คือ ภาวะทางสังคม พบว่าจำนวนพื้นที่เสี่ยงในเขตเมืองเพิ่มสูงขึ้นจาก 16,369 แห่ง เป็น 22,576 แห่ง และเด็กใช้เวลากับสื่อมากขึ้น โดยเด็กตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไปกว่าร้อยละ 90 มีโทรศัพท์มือถือ และใช้เวลาคุยโทรศัพท์เฉลี่ยวันละ 97 นาที ส่วนพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 27 เป็นร้อยละ 31 เฉลี่ยการใช้วันละ 132 นาที เพิ่มขึ้นจาก 124 นาทีเมื่อปีที่ผ่านมา และใช้เวลากับสื่อโทรทัศน์เฉลี่ยวันละกว่า 3 ชั่วโมง ส่วนการถูกละเมิดและอาชญากรรม พบว่ามีเด็กต่ำกว่า 18 ปี ถูกละเมิดทางเพศเพิ่มขึ้น จาก 5,885 รายในปี 2551 เป็น 6,438 ราย ในปี 2552 หรือเฉลี่ยวันละ 17 ราย ส่วนคดีอาชญากรรมมีแนวโน้มลดลง โดยมีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องคดีและถูกส่งเข้าสถานพินิจลดลงจาก 42,102 ราย เป็น 42,074 ราย

ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ กล่าวอีกว่า นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราการจดทะเบียนสมรสต่อการหย่าร้างเป็น 3.83 : 1 และพบว่าเด็กประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือพ่อแม่ แยกทางกันยังคงสูงอยู่ที่ร้อยละ 26 ในด้านคุณธรรมจริยธรรมพบว่า ความเชื่อมั่นของเด็กและเยาวชนที่มีต่อรัฐบาลในเรื่องความซื่อสัตย์ โปร่งใสมีทิศทางที่ดีขึ้น โดยเห็นว่าประเทศไทยมีการทุจริตคดโกงมากมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 62 เป็นร้อยละ 59 รวมทั้งแนวโน้มการเชื่อบาปบุญและกฎแห่งกรรม เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 60 เป็นร้อยละ 62 และมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณธรรมมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ การเข้าวัด เป็นต้น

“สิ่งที่น่าจับตามองคือ แนวโน้มพฤติกรรมทางเพศที่นำวิกฤต โดยเด็กอาชีวะและอุดมศึกษา เฉลี่ย ร้อยละ 37 ยอมรับว่าเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว และร้อยละ 50 ยอมรับการอยู่ก่อนแต่ง ส่งผลต่ออัตราการท้องไม่พร้อมของวัยรุ่นที่ยังคงมีอัตราสูงใกล้เคียงกับปีที่แล้ว โดยตลอดทั้งปีมีวัยรุ่นหญิงอายุต่ำกว่า 19 ปี มาทำคลอดจำนวน 69,387 ราย ใกล้เคียงกับปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 69,874 ราย หรือเฉลี่ยถึงวันละ 190 ราย/วัน และยังพบว่าเด็กมีแนวโน้มต้องอยู่ในสังคมที่มีความสับสนทางเพศ โดยพบว่าเด็กมัธยมศึกษาถึงอุดมศึกษาเฉลี่ยร้อยละ 45 มีเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นผู้รักเพศเดียวกัน หรือโดยเฉลี่ยเด็ก 1 คน จะมีเพื่อนรักเพศเดียวกันเฉลี่ย 3 คน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง” นายอมรวิชัย กล่าว

ขณะที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี กล่าวถึงแนวทางในแก้ปัญหาดังกล่าวว่า ปัจจุบันคนจะได้รับการพัฒนามากขึ้น แต่ก็มีปัจจัยสลับซับซ้อนมากขึ้น ทั้งการเปลี่ยนแปลงของสถาบันครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงมาเป็นสังคมเมืองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ล้วนมีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น ดังนั้น การทำงานจะต้องรู้ถึงสภาวะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ความเข้าใจธรรมชาติของเด็กและเยาวชน

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน
และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สัญญาเลขที่ : RDC5140008

แหล่งที่มา : astv (<http://www.pinonlines.com/node/9593>)

วัน/เดือน/ปี : 5 มีนาคม 2553

เผยวัยรุ่นไทยเครียด-จิตตก คิดฆ่าตัวตายวันละ 20 คน!

นักวิชาการเผยสถานการณ์เด็กและ เยาวชน ปี 51-52 พบปัญหาสุขภาพจิตพุ่ง เยาวชนคิด
สั้นเฉลี่ย 20 ราย/วัน วัยรุ่นฆ่าตัวตาย 190 ราย/วัน เด็กก่อคดีเข้าสถานพินิจลดลงแต่ยังทะลุ
40,000 คน เปิดตัวรางวัลพัฒนาเยาวชน 24 จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาเด็กและ
เยาวชน ดันกลไกท้องถิ่นเป็นพลังพัฒนาสร้างภูมิคุ้มกัน

วันนี้ (5 มี.ค.) ที่ทำเนียบรัฐบาล สถาบันรามจิตติ ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงาน
สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ร่วมกับกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดงานมอบรางวัลการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน (Child
Watch Award ครั้งที่ 3) มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ทั้งนี้ได้มีผู้เข้าร่วม
ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาเด็กและเยาวชน และคณะผู้วิจัย
จำนวน 500 คน

ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ กล่าวถึงสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน
ในรอบปี 2551-2552 ว่าจากการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดและการสำรวจพฤติกรรมเด็กและเยาวชนทั่ว
ประเทศ จำนวน 150,000 คน ประกอบด้วยกลุ่มประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษา
ตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ใน 3 ด้าน คือ (1) ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า สุขภาพ
อนามัยของเด็กและเยาวชนที่ต้องจับตาอย่างใกล้ชิดคือสุขภาพจิตและความ เครียดซึ่งใกล้เคียงกับปี
ที่แล้ว โดยมีเยาวชนต่ำกว่า 25 ปี พยายามฆ่าตัวตายตลอดทั้งปี 7,300 คน หรือเฉลี่ยวันละ 20 คน
และเสียชีวิตจากอุบัติเหตุมอเตอร์ไซด์ในรอบปี ทั้งสิ้น 4,019 ราย หรือเฉลี่ยวันละ 11 ราย รวมถึง
พฤติกรรมการบริโภค

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน
และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สัญญาเลขที่ : RDC5140008

แหล่งที่มา : กรุงเทพธุรกิจ (<http://www.bangkokbiznews.com>)

วัน/เดือน/ปี : 5 มีนาคม 2553

**นักวิชาการเผยสถานการณ์เด็ก-เยาวชน ปี 51-52 พบปัญหาสุขภาพจิตพุ่ง เยาวชนคิดสั้น
เฉลี่ย 20 ราย/วัน วัยรุ่นฆ่าตัวตลอด 190 ราย/วัน**

ที่ทำเนียบรัฐบาล- เมื่อเวลา 08.00 น. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในการมอบรางวัลการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน (Child Watch Award) ครั้งที่ 3 ซึ่งจัดโดยสถาบันรามจิตติ ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรี กล่าวว่า ปัจจุบันคนจะได้รับการพัฒนามากขึ้น แต่ก็มีปัจจัยลบซับซ้อนมากขึ้น ทั้งการเปลี่ยนแปลงของสถาบันครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงมาเป็นสังคมเมืองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ล้วนมีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น ดังนั้นการทำงานจะต้องรู้ถึงสภาวะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ความเข้าใจธรรมชาติของเด็กและเยาวชน

ด้านนายอมรวิชช์ นาครทรรพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ กล่าวถึงสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนในรอบปี 2551-2552 ว่า จากการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดและการสำรวจพฤติกรรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำนวน 150,000 คน ประกอบด้วยกลุ่มประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านสุขภาพอนามัย พบว่าสุขภาพอนามัยของเด็กและเยาวชนที่ต้องจับตาอย่างใกล้ชิดคือสุขภาพจิตและความเครียดซึ่งใกล้เคียงกับปีที่แล้ว โดยมีเยาวชนต่ำกว่า 25 ปี พยายามฆ่าตัวตายตลอดทั้งปี 7,300 คน หรือเฉลี่ยวันละ 20 คน และเสียชีวิตจากอุบัติเหตุมอเตอร์ไซด์ในรอบปี ทั้งสิ้น 4,019 ราย หรือเฉลี่ยวันละ 11 ราย รวมถึงพฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบและน้ำอัดลมในปริมาณที่มากขึ้น ขณะที่อนามัยแม่และเด็กมีแนวโน้มดีขึ้น อยู่ในระดับที่ดีของกลุ่มประเทศอาเซียน ส่วนแนวโน้มการออกกำลังกายและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ลดลงเล็กน้อย

2. ด้านการศึกษา พบว่า เด็กชอบไปโรงเรียนน้อยลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 38 เหลือ 35 ในปีนี้และมีพฤติกรรมโดดเรียนเพิ่มขึ้นถึง 2 เท่าในทุกระดับชั้น โดยมีจำนวนเด็กที่รู้สึกปลอดภัยมากเวลาไปโรงเรียนลดลง และมีแนวโน้มการใช้เวลาเรียนพิเศษสูงขึ้น เฉลี่ยวันละ 180-185 นาที

ส่วนนิสัยการเรียนรู้ในระดับที่ดีขึ้น คือ ชอบอ่านหนังสือเป็นงานอดิเรกเป็นประจำเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 28 เป็นร้อยละ 35 ขณะที่อัตราการเรียนต่อม. 4 ยังคงใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมาคือ ร้อยละ 91 ส่วนอัตราการเรียนต่ออุดมศึกษาเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 76 เป็นร้อยละ 82 ส่วนงบประมาณอุดหนุนการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มขึ้น จากร้อยละ 8-12 เป็นร้อยละ 11-15

3. ด้านภาวะทางสังคม พบว่า จำนวนพื้นที่เสี่ยงในเขตเมืองเพิ่มสูงขึ้น จาก 16,369 แห่ง เป็น 22,576 แห่ง และเด็กใช้เวลากับสื่อมากขึ้น โดยเด็กตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไป กว่าร้อยละ 90 มีโทรศัพท์มือถือ และใช้เวลาคุยโทรศัพท์เฉลี่ยวันละ 97 นาที ส่วนพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27 เป็นร้อยละ 31 เฉลี่ยการใช้งานวันละ 132 นาที เพิ่มขึ้นจาก 124 นาทีเมื่อปีที่ผ่านมา และใช้เวลากับสื่อโทรทัศน์เฉลี่ยวันละ กว่า 3 ชั่วโมง ส่วนการถูกละเมิดและอาชญากรรมพบว่า มีเด็กต่ำกว่า 18 ปี ถูกละเมิดทางเพศเพิ่มขึ้น จาก 5,885 รายในปี 2551 เป็น 6,438 ราย ในปี 2552 หรือเฉลี่ยวันละ 17 รายส่วนคดีอาชญากรรมมีแนวโน้มลดลง โดยมีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีต้องคดีและถูกส่งเข้าสถานพินิจลดลงจาก 42,102 ราย เป็น 42,074 ราย

นายอมรวิรัช กล่าวว่า นอกจากนี่ยังพบว่า อัตราการจดทะเบียนสมรสต่อการหย่าร้างเป็น 3.83 : 1 และพบว่าเด็กประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือพ่อแม่ แยกทางกันยังคงสูงอยู่ที่ร้อยละ 26 ในด้านคุณธรรมจริยธรรมพบว่า ความเชื่อมั่นของเด็กและเยาวชนที่มีต่อรัฐบาลในเรื่องความซื่อสัตย์ โปร่งใสมีทิศทางที่ดีขึ้น โดยเห็นว่าประเทศไทยมีการทุจริตคดโกงมากมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 62 เป็นร้อยละ 59 รวมทั้งแนวโน้มการเชื่อบาปบุญและกฎแห่งกรรม เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 60 เป็นร้อยละ 62 และมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณธรรมมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ การเข้าวัด เป็นต้น

“สิ่งที่น่าจับตามองคือ แนวโน้มพฤติกรรมทางเพศที่น่าวิตก โดยเด็กอาชีวะและอุดมศึกษา เฉลี่ยร้อยละ 37 ยอมรับว่าเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว และร้อยละ 50 ยอมรับการอยู่ก่อนแต่ง ส่งผลต่ออัตราการท้องไม่พร้อมของวัยรุ่นที่ยังคงมีอัตราสูงใกล้เคียงกับปี ที่แล้ว โดยตลอดทั้งปีมีวัยรุ่นหญิงอายุต่ำกว่า 19 ปีมาทำคลอดจำนวน 69,387 รายใกล้เคียงกับปี 2551 ซึ่งมีจำนวน 69,874 ราย หรือเฉลี่ยถึงวันละ 190 ราย/วัน และยังพบว่าเด็กมีแนวโน้มต้องอยู่ในสังคมที่มีความสับสนทางเพศ โดยพบว่าเด็กมัธยมศึกษาถึงอุดมศึกษาเฉลี่ยร้อยละ 45 มีเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นผู้รักเพศเดียวกัน หรือโดยเฉลี่ยเด็ก 1 คน จะมีเพื่อนรักเพศเดียวกันเฉลี่ย 3 คน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ” นายอมรวิรัช กล่าว

ด้านนายกฤษฎา เรืองอารีรัชต์ ผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กล่าวว่า จังหวัดและท้องถิ่นเป็นหัวใจสำคัญของการแก้ปัญหาการพัฒนาเด็ก โดยสสส. ผ่านโครงการ Child Watch ได้สนับสนุนให้จังหวัดและ ท้องถิ่นนำข้อมูลสถานการณ์เด็กไปใช้พัฒนา กิจกรรมและโครงการต่างๆ สำหรับเด็กๆ ในพื้นที่ของตน ซึ่งในปีนี้มีจังหวัดที่มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์งานด้านเด็กและเยาวชนดี เต็ม 6 แห่ง คือ จ.พิษณุโลก เลย ตราด อุดรธานี และ

นนทบุรี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลงานในการพัฒนาเด็กและเยาวชน อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ อบต.สบป่าด จ.ลำปาง , อบ ต.แม่เงิน จ.เชียงราย , อบจ.มหาสารคาม , อบต.กุดรัง จ.มหาสารคาม , เทศบาลตำบลบ่อพลอย จ.ตราด , เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จ.ฉะเชิงเทรา , เทศบาลตำบลโพตาลาดแก้ว จ.ลพบุรี , เทศบาล ตำบลเมืองระนอง จ.ระนอง , อบต.บานา จ.ปัตตานี , เทศบาลตำบลนาดี จ.สมุทรสาคร และอบต.หนองปากโลง จ.นครปฐม

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สัญญาเลขที่ : RDC5140008

แหล่งที่มา : ไทยโพสต์ (<http://www.thaipost.net/x-cite-kidz/051209/14475>)

วัน/เดือน/ปี : 5 ธันวาคม 2552

"บ้านปู่ทวดครูสิงห์" พื้นที่ดี ๆ หลังเลิกเรียน

สถานการณ์เด็กและเยาวชนของสังคมไทยในรอบปีที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นปัญหาที่ทำให้เยาวชนต้องอยู่ท่ามกลางปัจจัยเสี่ยงมากมายรอบตัว ล้วนเกิดขึ้นมาจากสถาบันครอบครัวที่อ่อนแอ สื่อลามก พื้นที่ๆ ไม่สร้างสรรค์ และระบบการศึกษาที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก

สถาบันรามจิตติ และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภายใต้การสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) จึงได้ร่วมกันจัดทำ "โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด Child Watch ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ขึ้นมา เพื่อเฝ้าระวัง ศึกษาข้อมูลและปัญหาของเยาวชนในด้านการ ศึกษา สุขภาพ และปัญหาด้านสังคม พร้อมทั้งแสวงหาแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างสังคมที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน

โดยเฉพาะปัญหาของเยาวชนไทยในภาคอีสานที่พบว่ามียปัจจัยเสี่ยงหลายด้าน แต่ในด้านที่ส่งผลกระทบและมาแรงที่สุดในปีนี้ก็คือเรื่องของ "สื่อสมัยใหม่" ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต หรือสื่อรูปแบบใหม่ๆ บนโทรศัพท์มือถือ ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนหมดเวลาและเงินจำนวนมากไปกับสื่อเหล่านี้ นับเป็นปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น โดยมีแนวโน้มของการใช้ที่สูงมากขึ้นโดยสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้

ดร.สมบัติ ฤทธิเดช หัวหน้าโครงการ Child Watch ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระบุว่า เทคโนโลยีเหล่านี้เปรียบเหมือนดาบสองคม หากเด็กใช้ในเรื่องของการเรียนรู้เพิ่มเสริมพลัง ก็จะได้ความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติม มีหูตากว้างไกล แต่ถ้าใช้ในทางที่ผิด เช่น ในร้านเกม เด็กก็จะไปหมกมุ่นอยู่กับเกมทั้งบนโทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ต ซึ่งต้องจ่ายทั้งเงินและใช้เวลาหมดไปกับกิจกรรมต่างๆ ผ่านสื่อเหล่านั้น และยังพบว่าสื่อเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับการส่ง SMS ดูคลิปโป๊ ดูสื่อลามก ฯลฯ เป็นผลที่กระทบกับเด็กที่มาแรงที่สุดในปีนี้

"ปัญหาเรื่องของความรุนแรงมีแนวโน้มที่สูงขึ้น จากพฤติกรรมการเล่นแบบจากสื่อต่างๆ รวมไปถึงปัญหาแม่ร้ายเรียน และการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ยังมีอยู่ แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดก็คือทัศนคติทางสังคมที่พบว่า เด็กและเยาวชนจำนวนมากยอมรับได้ว่าประเทศไทยมีการทุจริตคดโกงกันจนเป็นเรื่องปกติ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตและน่าคิดว่า ถ้าเรามีแนวคิดและความเชื่อ

อย่างนี้ ในระยะข้างหน้าจะเป็นอย่างไร เป็นสิ่งที่สังคมน่าจะต้องร่วมกันคิดหาทางที่จะเยียวยา เพราะต่อไปเราไม่ได้มีประชากร 64 ล้านคนเหมือนเดิมแล้ว แต่เรามีอาเซียน บวก 3 บวก 6 ก็จะกลายเป็น 400-500 ล้านคน ถ้าความเชื่อของคนไทยเรายังเป็นแบบนี้ โอกาสที่เราจะสู้หรืออยู่ในสังคมอย่างทัดเทียมกับเขาก็คงจะลำบาก" ดร.สมบัติกล่าว

โครงการบ้านหลังเรียน "แหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านหลังเรียนปทุมทศรุสิงห์" บ้านกุดแคน ต.หนองโน อ.เมืองฯ จ.มหาสารคาม จึงเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นมาภายใต้การดำเนินงานของ Child Watch ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสานต่ออุดมการณ์ของ "ปทุมทศรุสิงห์ ฤทธิเดช" อดีตครูประจำโรงเรียนที่มีความต้องการสร้างโรงเรียนให้ชุมชน และเพื่อแก้ปัญหาเยาวชนใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนไปทำกิจกรรมเสี่ยง ด้วยการเปิดพื้นที่สร้างสรรค์เพื่อกันเด็กและเยาวชนไม่ให้หลงทางเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่เสี่ยงในสังคม ให้หันมาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ภายใต้แนวคิดเด็กนำผู้ใหญ่หนุน

ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช หรือ "อาจารย์ป้าต๋อย" ผู้อำนวยการและผู้ประสานงานแหล่งเรียนรู้ชุมชนฯ เล่าถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในบ้านหลังเรียนแห่งนี้ ว่าจะมีเด็กๆ ในชุมชนมาทำกิจกรรมหลายอย่างตามความสนใจและความถนัด ทั้งกิจกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นหลักสูตรทางเลือกโดยจะมีครูจิตอาสาที่เป็นนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก มาช่วยเติมเต็มความรู้ส่วนนี้ให้กับเด็กๆ และกิจกรรมตามอัธยาศัย เช่น การเล่นดนตรีพื้นเมือง เรียกว่าวงดนตรีโปงลางประยุกต์ ก็จะมีครูจิตอาสาในชุมชนที่เป็นครูภูมิปัญญาพื้นบ้านมาช่วยดูแล กลุ่มกิจกรรมปั้นดินน้ำมัน มีผู้ปกครองจิตอาสาเป็นพี่เลี้ยง กลุ่มปลูกพืชผักสวนครัว ใครชอบก็ไปทำได้ในสวนหลังบ้าน หรือการอ่านหนังสือ ค้นหาข้อมูล ทำการบ้านตามมุมต่างๆ การเล่นม้าโยก เล่นไกวเปล ฯลฯ

"ผลลัพธ์ที่เราพบก็คือเด็กมีความรักสามัคคีกันมากขึ้น ทุกคนมีความรู้สึกเหมือนเป็นพี่เป็นน้องกัน ที่สำคัญยังลดภาวะเสี่ยงในเรื่องของเด็กติดสื่อ ติดเกม เพราะใช้เวลาไปกับกิจกรรมสร้างสรรค์ตรงนี้ร่วมกัน แต่ก็มีข้อจำกัดคือผู้ปกครองที่เป็นชาวไร่-ชาวนาในช่วงนี้ ส่วนมากเด็กก็จะไปช่วยพ่อแม่เกี่ยวข้าว แต่อีกกลุ่มหนึ่งก็จะมาทำการบ้านหรือเอน้องเล็กๆ มาเล่นอยู่ที่นี้ สถานที่แห่งนี้จึงเหมือนกับเป็นพื้นที่ปลอดภัยของชุมชน เป็นสวนสนุกของชุมชน เป็นสวนสนุกของเด็กๆ ที่ได้ทั้งความรู้ ความบันเทิง ได้ทำกิจกรรมหลากหลาย เป็นกิจกรรมที่เสริมสติปัญญา เสริมสุขภาพะทั้งทางด้านสังคมและจิตใจ" อาจารย์ป้าต๋อยระบุ

ด.ญ.ฉัตรชบา รั้ววัดสา หรือ "น้องน้ำ" นักเรียนชั้น ม.1 โรงเรียนสารคามวิทยาคม ผู้นำกลุ่มเด็กและเยาวชนฯ เล่าว่า ทุกวันหลังเลิกเรียนจะมาที่บ้านปทุมทศรุสิงห์ โดยจะพาเพื่อนๆ ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การวาดภาพ ฝึกมารยาทไทย หรือการดูแลพืชผักสวนครัวหลังบ้าน

"วันธรรมดาจะกลับจากที่โรงเรียน ก็จะมาทำกิจกรรมต่างๆ ประมาณ 30 นาทีก่อนกลับบ้าน ถ้าหากมีการบ้านก็นำมานั่งทำที่นี้เลย ส่วนวันเสาร์หรืออาทิตย์ก็จะมาตั้งแต่ 8 โมงเช้า เพราะจะมีการสอนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ ไม่ต้องไปเรียนพิเศษใน

เมืองก็มีความรู้เพิ่มขึ้นได้ ได้ความรู้เหมือนกันโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หากมีปัญหาก็สามารถปรึกษาคุณครูได้ตลอดเวลา" น้องน้ำกล่าว

ดร.อมรวิชัย นาครทรรพ ผู้จัดการสถาบันรามจิตติ และหัวหน้าโครงการ Child Watch เผยว่า โครงการบ้านหลังเรียนเกิดขึ้นมาจากงานวิจัย ที่พบว่าเด็กมีเวลาเสี่ยงหลักเลิเรียนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยพบว่ามี้เด็กประมาณร้อยละ 10-15 ที่หลังเลิเรียนแล้วกลับบ้านอยู่คนเดียวเป็นประจำ ในบางพื้นที่ที่เป็นโรงงานอุตสาหกรรม ที่พ่อแม่ต้องไปทำงานในนิคมฯ ตัวเลขนี้ก็จะยิ่งสูงถึงร้อยละ 20

"การที่เด็กกลับบ้านแล้วไม่มีใครอยู่ด้วย หรือต้องอยู่คนเดียวเป็นประจำ ก็ทำให้เด็กใช้เวลาหลังเลิเรียนเป็นเวลาเสี่ยง บางคนก็ไปอยู่ร้านเกม บางคนก็ไปมีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การแข่งรถมอเตอร์ไซด์ เพราะฉะนั้นบ้านหลังเรียนจึงเป็นประโยชน์กับเด็กโดยตรง โดยสามารถตอบโจทย์ของปัญหาเด็กในสมัยนี้ได้เป็นอย่างดี ที่มีเวลาเสี่ยงและพื้นที่เสี่ยงมากขึ้น เราก็ทำให้เกิดเวลาที่ดี พื้นที่ดีๆ เพิ่มขึ้นแทนที่ บ้านหลังเรียนจึงเข้ามาแก้ปัญหาให้เด็กได้มีทางเลือกมากขึ้น และมีพื้นที่มาทำกิจกรรมเพื่อเรียนรู้สิ่งดีๆ หลังเลิเรียน" หัวหน้าโครงการ Child Watch กล่าวสรุป

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน และการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”

สัญญาเลขที่ : RDC5140008

รามจิตติ จับมือ สวช. และสกว. สร้างโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม

สถาบันรามจิตติในฐานะผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชนและการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม

(สวช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ร่วมกันจัดทำโครงการ “โรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม” ที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนในเครือข่ายวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสามารถใช้สารคดีเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลการวิจัย ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมและเผยแพร่สู่สังคม ซึ่งในการนี้สวช.ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม ทั้งในส่วนของการอบรม และทุนสำหรับสถานศึกษาในการผลิตสารคดียูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,006,000 บาท (หนึ่งล้านหกพันบาทถ้วน)

โดยในการดำเนินโครงการโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม

นั้น สถาบันรามจิตติได้ประสานความร่วมมือกับโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นโครงการภายใต้การสนับสนุนของสกว. เพื่อเข้าไปให้ความรู้และสนับสนุนการสร้างหนังสือสารคดีให้กับนักเรียนยูววิจัยที่เข้าร่วมโครงการยูววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เกี่ยวกับวิธีการทำหนังสือสารคดีประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วย เทคนิคการถ่ายภาพนิ่ง เทคนิคการถ่ายภาพวิดีโอ การทดลองถ่ายทำ การเก็บข้อมูล เทคนิคการเขียนบท เทคนิคการวางโครงเรื่อง เทคนิคการตัดต่อหนังสือสารคดี การเลือกดนตรี

ประกอบ การใช้เสียงบรรยาย เป็นต้น ส่งผลให้มีเครือข่ายเยาวชนไม่น้อยกว่า 200 คน ในสถานศึกษา 20 แห่ง ที่สนใจเข้าร่วมโครงการโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม ภายใต้ โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางซึ่งจัดไปเมื่อวันที่ 18 -19 กรกฎาคม 2552 และวันที่ 25-26 กรกฎาคม 2552 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง นอกจากนี้ในส่วนของการค่ายโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรม โครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ นั้น ได้มีเครือข่ายเยาวชนไม่น้อยกว่า 80 คน ในสถานศึกษา 20 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดยะลา นราธิวาส และปัตตานี ที่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งได้จัดไปเมื่อวันที่ 5-7 สิงหาคม 2552 ที่ผ่านมา ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

นอกจากจากการอบรมค่ายโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรมแล้ว สถาบันรามจิตติยังเปิดโอกาสให้ยุววิจัยที่เข้าร่วมโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง และโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการค่ายโรงเรียนทำหนังวัฒนธรรมไปจัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนสถานศึกษาในการผลิตสื่อสารคดีเพื่อเผยแพร่งานวิจัย และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมแก่สังคม ซึ่งในปัจจุบันมีสถานศึกษาที่เสนอขอรับทุนสนับสนุนการผลิตสารคดียุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแล้ว 24 แห่ง โดยแบ่งเป็นสถานศึกษาในความดูแลของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดลำปางจำนวน 16 แห่ง และสถานศึกษาในความดูแลของโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้จำนวน 9 แห่ง

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก
เยาวชนและการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”
สัญญาเลขที่ : RDC5140008

ป.ป.ส. จับแนวคิด “ขยายดี” เพิ่มพื้นที่คุณภาพ

สืบเนื่องจากการที่โครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ภายใต้สถาบันรามจิตติ ได้นำเสนอแนวคิด “ขจัดร้าย ขยายดี มีภูมิคุ้มกัน” ต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ในปี 2550 โดยป.ป.ส.ได้นำแนวคิดดังกล่าวขยายผลโดยจัดทำโครงการลานสร้างสรรค์เพื่อเยาวชน ซึ่งมีเป้าหมายในการดึงเยาวชนกลุ่มเสี่ยงเข้ามาทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ในพื้นที่ 11 จังหวัดนารอง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สระแก้ว สระบุรี เพชรบุรี ราชบุรี ชุมพร ปัตตานี ขอนแก่น ยโสธร พิษณุโลก และเชียงราย ซึ่งได้ดำเนินการเป็นที่เรียบร้อยและได้รับผลตอบรับค่อนข้างดี

ส่งผลให้ในปี 2551 – 2552 ป.ป.ส.ภาค 4 และ ป.ป.ส.ภาค 5 สนใจที่จะนำโมเดลงานวิจัยเพื่อการพัฒนา (R&D) เด็กและเยาวชน “โครงการบ้านหลังเรียน” ซึ่งโครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ร่วมมือกับศูนย์ศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเลยได้ร่วมกันคิดค้นและพัฒนาขึ้น เพื่อแก้ปัญหาการใช้เวลาว่างในช่วงเวลาเสี่ยงหลังเลิกเรียน และเพื่อเปิดพื้นที่การเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน โดยโครงการดังกล่าวได้พยายามพัฒนากิจกรรมต่างๆ เช่น การมีสื่อสมัยใหม่ที่ปลอดภัย การมีหนังสือตำราส่งเสริมการเรียนรู้ การมีกิจกรรมฝึกทักษะต่างๆ ที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากประชาชนในพื้นที่ ไปขยายผลในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในจังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร มหาสารคาม เลย นครพนม ร้อยเอ็ด สกลนคร หนองบัวลำภู หนองคาย และอุดรธานี และในพื้นที่ภาคเหนือในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน พะเยาแพร่ ลำพูน และลำปาง ภายใต้ความดูแลของสำนักงานป.ป.ส.ภาค 4 และป.ป.ส.ภาค 5

โดยในการนี้โครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และโครงการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนภาคเหนือตอนบนในฐานะทีมประสานงานระดับภาคได้เข้าไปช่วยหนุนเสริมการเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่างป.ป.ส.กับหน่วยงานระดับท้องถิ่น อาทิ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) ศูนย์ศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย หอสมุดประชาชน เป็นต้น เพื่อให้เกิดการขยายผลโครงการบ้านหลังเรียนในพื้นที่ดังกล่าว

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก
เยาวชนและการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”
สัญญาเลขที่ : RDC5140008

รามจิตติ จับมือกระทรวงศึกษาพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการสถาบันรามจิตติในฐานะผู้
ประสานงานชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อน
เชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก เยาวชนและ
การศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่
3) ได้ประสานและผลักดันให้เกิดการจัดทำ “บันทึก
ข้อตกลงความร่วมมือการพัฒนาการศึกษาใน
เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน

ภาคใต้” ระหว่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และกระทรวงศึกษาธิการ(ศธ.) ซึ่ง
ประกอบไปด้วยสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา รวมทั้งได้ร่วมกันจัดตั้งสำนักงานบริหารโครงการความร่วมมือทาง
วิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สคศต.) ขึ้นเพื่อ
หน้าที่ในการพัฒนาและติดตามประสานงานให้เกิดชุดโครงการ/โครงการ/กิจกรรมตามกรอบ
ความร่วมมือในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยภายใต้ความร่วมมือดังกล่าวใน
รอบปี 2551 ที่ผ่านมามีการผลักดัน
โครงการวิจัยต่างๆ ภายใต้ชุดโครงการขนาดใหญ่
อย่างน้อย 5 ชุด ได้แก่

1) ชุดโครงการวิจัยและพัฒนา
การศึกษาด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมการมีงานทำและเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน โดยมีองค์กรหลัก
ของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2) ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูและ
คุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่
เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีองค์กรหลัก
ของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

4) ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาอิสลามศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ โดยมีองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการอุดมศึกษา

5) ชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา

ซึ่งในส่วนของสถาบันรามจิตตินั้น ได้เข้ามาเป็นทีมวิชาการสนับสนุนการทำงานของสำนักงานบริหารโครงการฯ โดยการประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการทำงานของสคศต. ทั้งในส่วนของการเชื่อมประสานการทำงานกับภาคีที่เกี่ยวข้องและการสร้างเครือข่ายนักวิจัย ไปพร้อมกับการผลักดันให้เกิดกลไกการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการติดตามควบคู่ไปกับการเสริมพลังให้กับนักวิจัยที่เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งสำนักงานบริหารโครงการฯ ได้ออกสัญญา และให้ทุนสนับสนุนโครงการไปแล้ว ทั้ง 18 ชุดโครงการ ส่งผลให้ในปี 2551-2552 ภายใต้อัตถกตลงความร่วมมือฯ มีเครือข่ายนักวิจัยกว่า 100 คน และครูในโรงเรียนกว่า 150 แห่ง ชุมชนกว่า 300 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับบริบทของชุมชน

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเด็ก
เยาวชนและการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”
สัญญาเลขที่ : RDC5140008

รามจิตติ สกว. และกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมจัดงานมหกรรมวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้

สถาบันรามจิตติ สำนักงานประสานงานโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนา
การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สคตต.) กระทรวงศึกษาธิการ และ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ร่วมกันจัดงานมหกรรมวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ โรงแรมอิมพีเรียล
นราธิวาส เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2552 เพื่อรายงาน
ผลความก้าวหน้าของโครงการความร่วมมือการ
พัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะ 1 ปี ต่อ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ(นายจรินทร์

ลักษณวิศิษฐ์) ผู้บริหารองค์กรหลักของ
กระทรวงศึกษาธิการ(ศธ.) (นายชินภัทร ภูมิรัตน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, คุณหญิงกษมา วรว
รรณ ณ อยุธยา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, นายธง
ทอง จันทรางศุ เลขาธิการสภากาการศึกษา, นางฉันทวิทย์ สุชาติานนท์
รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา, นายประเสริฐ แก้วเพ็ชร รองเลขาธิการ
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, นายสุนันท์ เทพศรี ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ, นาย
อภิชาติ จีระวุฒิ เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย, นายบัณฑิตย์ ศรีพุทธางกูร ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน) คณะกรรมการโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาการศึกษาในเขต
พัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้(ดร.กฤษณพงศ์ กีระติกร, ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ) และ
ผู้แทนสกว.(ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย)

ซึ่งในการนี้รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการได้รับที่จะเอาผลการวิจัยไป
เป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบาย และจัดทำ
แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ โดยขอให้ผู้บริหารองค์กรหลักของ
กระทรวงศึกษาธิการนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็น
แนวทางในการวางแผนเชิงนโยบายต่อไป

สำหรับผลการวิจัยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและควรนำไปขับเคลื่อนต่อนั้น ประกอบไปด้วย

1) การพัฒนาเศรษฐกิจ “เรื่องของอาชีพ” การมีงานทำก็สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล เพราะเมื่อช่วงตั้งรัฐบาลได้มีการตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นมาดูแลจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรณีเฉพาะ ชื่อว่า "คณะกรรมการรัฐมนตรีพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้" ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมี รมว.ศธ.เป็นกรรมการหนึ่งในจำนวนนั้น และในที่สุดได้มีการอนุมัติแผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นมาเป็นกรณีเฉพาะ เป็นแผนดำเนินการ 4 ปี (2552-2555) โดยจัดงบประมาณตลอดโครงการใน 6 แผนงาน รวมทั้งสิ้น 73,553 ล้านบาท ประกอบด้วย

1.1) แผนเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2) แผนงานอำนวยความเป็นธรรมและสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินให้เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3) แผนพัฒนาคุณภาพคน ซึ่งก็จะเกี่ยวข้องกับ ศธ.เป็นหลักใหญ่

1.4) แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและการลงทุน ซึ่งจะมุ่งเน้นในการพัฒนาการแปรรูปสินค้าทางด้านการเกษตร และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ฮาลาล

1.5) แผนพัฒนาความเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย โครงการคมนาคมต่างๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งสะพานเศรษฐกิจสตูล สงขลา

1.6) แผนงานในการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อผู้ประกอบการและนักลงทุน จะได้เข้ามาพัฒนาเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ต้องการเห็นประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

2) การพัฒนาการศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่

การพัฒนาครู ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่เราจำเป็นต้องสร้างครูรุ่นใหม่ ๆ เข้ามาเติมเต็มครูที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน โดยแบ่งการผลิตครูเป็น 3 แนวทาง คือ

2.1) การผลิตครูหลักสูตร 5 ปี ซึ่งจะรับนักเรียนจบ ม.6 ที่มีคะแนนสูง เพื่อคัดคนเก่งเข้ามาเป็นครูมากขึ้น

2.2)การผลิตครูหลักสูตร 4+1 ปี โดยจะรับผู้จบปริญญาตรีทางด้านสาขาที่ขาดแคลน เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เข้ามาเรียนทางด้านครูอีก 1 ปี และมีหลักประกันบรรจุเป็นครูผู้สอนอีกด้วย

2.3)รับสมัครผู้ที่สนใจจะเป็นครูในพื้นที่พิเศษ หรือพื้นที่ที่ไม่มีใครอยากไป เช่น ชายแดน หรือภูเขาสูง โดยมีหลักประกันเช่นกันว่าจะได้รับการบรรจุในพื้นที่ที่ตนได้สมัครไว้ ส่วนครูปัจจุบันจำเป็นต้องได้รับการอบรมพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ซึ่ง ศธ. มีนโยบายชัดเจนแล้วว่าจะอบรมให้ครบทุกคนทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนทุกสังกัดทั้งรัฐและเอกชนในปี 2552

3) สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จะนำมาช่วยเสริมการศึกษา โดยเฉพาะการใช้ E-Learning เข้ามาช่วยเสริม แก้ปัญหาการขาดแคลนครู หรือในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น หรือมีครูไม่ตรงวิชาเอก ซึ่งจะต่อยอดจากระบบการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนวังไกลกังวลเป็นหลัก

4) อิสลามศึกษา เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับนโยบายของ ศธ.ที่ต้องการเห็นสถานศึกษาทุกแห่ง ไม่เฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น แต่รวมถึงโรงเรียนที่เป็นพุทธศึกษาด้วย จะต้องนำโครงการ 3D ไปดำเนินการ โดยจะให้โครงการ 3D นี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินภายนอกของ สมศ.ด้วย ซึ่ง 3D คือ

4.1)Democracy หรือการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้เยาวชนของชาติรู้จักต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง เพราะถือเป็นต้นตอของการทุจริตคอร์รัปชันและการถอนทุนของนักการเมือง

4.2)Decency หรือการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจำเป็นต้องมีตัวชี้วัดผลการเรียนที่เป็นรูปธรรมออกมาให้ได้ ให้สามารถวัดความไม่ถูกต้อง ให้ความดีงามอยู่ในวิถีชีวิตของนักเรียนนักศึกษาที่จบการศึกษา ให้ความดีอยู่ในสายเลือด

4.3)Drug หรือกิจกรรมป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด การแก้ปัญหาเสพติดต้องทำอย่างครบวงจร ทั้งป้องกัน ปราบปรามและบำบัดรักษาผู้เสพ ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างสรรค์เช่น กีฬา ดนตรี ศิลปะ

5) การอุดหนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ขณะนี้รัฐบาลได้อุดหนุนงบประมาณกว่า 2,100 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2553 ให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และนอกจากจะอุดหนุนเรื่องงบประมาณแล้ว ยังอุดหนุนเรื่องคนให้ด้วย ต่อไปจะมีครูเพิ่มให้แห่งละ 2 คน เพื่อช่วยสอนวิชาสามัญ ส่วนสถาบันศึกษาปอเนาะจะเพิ่มให้แห่งละ 1 คน และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอย่างเดียวจะเพิ่มให้ 1 คน สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการอุดหนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

นอกจากนี้ในงานมหกรรมวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังได้เปิดโอกาสให้ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนผู้สนใจกว่า 600 คนเข้าร่วมชมนิทรรศการ

และร่วมรับฟังการเสวนา ของโครงการต่าง ๆ ภายใต้ชุดโครงการความร่วมมือฯ ส่งผลให้คนในพื้นที่เกิดความเข้าใจถึงทิศทาง ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เครือข่ายนักวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้นำเสนอต่อกระทรวงฯ

ชื่อโครงการ : ชุดโครงการวิจัย “เครือข่ายขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็ก
เยาวชนและการศึกษาโครงการจัดตั้งสถาบันรามจิตติ (ระยะที่ 3)”
สัญญาเลขที่ : RDC5140008

รามจิตติ จับมือพม.เริ่มงานเฝ้าระวังเด็กและเยาวชน

สถาบันรามจิตติในร่วมกับศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนล้านนา(ศส.) ได้จัดให้มีการประชุมนักวิจัยในโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ภาคเหนือตอนบน เพื่อชี้แจงกรอบการดำเนินงานในการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดในรอบปี 2551-2552 และแนวทางการทำงานร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(พม.) ไปเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2552 ที่ผ่านมา

โดยในการนี้ นายสุรเดช ฉายะเกษตริน หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดร.อมรวิทย์ นาครทรรพ ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ และผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์ ดร.จำลอง คำบุญชู ศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนล้านนา(ศส.) ได้ให้เกียรติเปิดการประชุมดังกล่าวด้วย

ทั้งนี้ โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด(Child Watch)

ภาคเหนือตอนบน เป็น 1 ใน 6 ศูนย์วิจัยระดับภาค(จากเดิม 7 ศูนย์) ของโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด ซึ่งประกอบไปด้วย ภาคเหนือ(มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง) ภาคกลาง(มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม) ภาคตะวันออก(มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์) ภาคใต้(มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช) และกรุงเทพฯและปริมณฑล(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ที่ร่วมกันติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนทั่วประเทศให้กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีสถาบันรามจิตติเป็นผู้ประสานงาน มาตั้งแต่ปี 2548

โครงการโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนระดับจังหวัด(Child Watch) ได้ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลระดับชาติด้านการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch National Clearinghouse) โดยร่วมมือกับภาคีหลัก เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย โดยได้ดำเนินการวิจัยติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดโดยใช้

ข้อตัวบ่งชี้ใน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา และด้านสังคม และใช้ข้อมูลจากตัวบ่งชี้ข้อถึง 18 องค์ประกอบย่อยในการติดตามสภาวะการณ์และเยาวชนแต่ละจังหวัด ส่งผลให้โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด(Child Watch) เป็นเสมือนคลังข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนระดับชาติ(Child Data Center of Nation) ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และสื่อสารมวลชนนำไปใช้อ้างอิงในการนำข้อมูลที่ได้ไปจัดทำแผนงานหรือยุทธศาสตร์การพัฒนา และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน

ในปี 2552 นี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีพันธกิจหลักในการทำงานเชิงเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม ได้เล็งเห็นว่าการวางแผนงาน หรือกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานในการเฝ้าระวังทางสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการมีข้อมูลงานวิจัยเข้ามาเสริม จึงจะสามารถดำเนินการกำหนดแผนงาน

หรือยุทธศาสตร์การทำงานด้านเด็กและเยาวชนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้มีสอดคล้องกับสภาพบริบททางสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้

ดังนั้นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงตัดสินใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนสถาบันรามจิตติในการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด และพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนโดยใช้ข้อมูลจากงานวิจัย ซึ่งส่งผลให้การจัดตั้งโครงการความร่วมมือเพื่อการติดตามและพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนขึ้น เพื่อทำการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนทั่วประเทศ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยให้กับบุคลากรของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเมื่อโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการแล้วเสร็จกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะมีฐานข้อมูลงานวิจัยด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษาที่ครอบคลุมประเด็นทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา และด้านสังคม ครอบคลุมพื้นที่ 76 จังหวัดทั่วประเทศที่สามารถนำมาดำเนินการจัดทำแผนงาน หรือยุทธศาสตร์การทำงานในการเฝ้าระวังทางสังคมที่สอดคล้องกับสภาพสังคม และบริบทของเด็กและเยาวชนในแต่ละจังหวัดได้ต่อไป

ในความร่วมมือในครั้งนี้คณะกรรมการกองทุนคุ้มครองเด็ก ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ ศูนย์เฝ้าระวังทางสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้อนุมัติงบประมาณรวม 24,779,500 บาท (ยี่สิบสี่ล้านเจ็ดแสนเจ็ดหมื่นเก้าพันห้าร้อยบาทถ้วน) เพื่อใช้เป็นงบดำเนินการโครงการความร่วมมือเพื่อการติดตามและพัฒนาระบบเฝ้าระวังสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนในปี 2552 นี้ด้วย